

J. Rudīns

STŌSTI

1926

K.Andermaņa zīmējumi

SATURS

Gonu vosora «Zīdūnis» 1930.g. Nr. 6-7 (63-64)

Pārkiuná nagaiss «Zīdūnis» 1930.g. Nr. 9 (66)

Katris dīverš nūsleika «Zīdūnis» 1930.g. Nr. 11 (68)

Ceiruļu Īvenis liktiņš «Zīdūnis» 1930.g. Nr. 12 (69), 1931.g. Nr. 6 (75)

Skrondū vosora «Zīdūnis» 1931.g. Nr. 6-12(75-81)

Sebastijana preceibys «Straume» 1932.g. Nr. 3-4(75-81)

Gonu vosora

Dabasi tik pieški beja atsavāruši ploti i gaiši, ka šymā vāļ napīrostā virzīnī iz vīnu mirkli varāja aptvārt i izjušt vysu ōrkōrtejū tylpuma lelumu. Dzidrijā zyluma dzeļmī, kura šudiņ beja narādzāti dzilá, augši-augši sleika bolti mōkūņu gabaleni.

Kur plašs pasaulš! Cik lela dzeivá! Nikod leidz šam nabeju tik gaiši izjutš dzeivis lelū spāku i ōrkōrtejū plašumu. Pakalī aiz mugorys tik nagaidami tagad ir palicš vyss, kas beja. Izgaisa i palyka aizmiersts kai nabejš. Dzeivā, realā asameibā sevi īraudzieju tik šudiņ. Da, šudiņ. Nu šōs dīnys dzeivá tyka īsōkta. A kas beja leidz šam? Nazynu. Laikam kas naviņ palāks i navierteigs, nīceigi seiks, nūtrulynōts dzeivis vīnmuleibā. As stōvieju Palankolna leidzonomā. Gaisā vīgli saudājās bezdeleigys. Pōri par golvu nasarādzāta oupom nūsanāja bitš. Ai trūksni i gaviļom pa cīma ūļneicu aizgōja puiši i maitys. Ignata Tumašs ai garmaņku par kryutim, tū jautri plateidams aiz vōkim, maitys dzīdōdamys i smīdamōs. Kaidš dzeivis spāks i cik skaneigs priks! Parkū as napazynu tō leidz šam?

Garom mýsu cīmam lūceidamīs aizastīpá lelceļš. Nazynu, nu kureinis tys sōcās i kur beidzās. Tymā beja dalá nu pasaulá bezgaleibys. Tys izgaisa aiz Vacōs sātys kolna prīdōm, i as zynōju, ka tī tam gola nabeja.

Puiši i máityš šudiņ aizgōja iz vysys vosoryš peļņi iz tōlū Krīveji. Ai osorom, jautru uzbudynōjumu, kas izapaudá skaneigūs smīklūs, i dzīsmom tūs pavadāja sovejī. Kod aizgōja Tumašs ai sovu garmaņku, kod aizgōja Jadzá ai sovom dzīsmom i skaneigīm smīklym, kod aizgōja Klemanass ai sovom jautrōm osprōteibom i cyti, tod cīmam vairs nikaida satura napalyka. Tys býš tukšs i nadzeivs. Dzeiveiba, dzeivs spēks, ai kaidu plyusmi tys vōrājās tá, a niu aizgōja pa šū plotū lelceli lelyjā pasaulī. Býtu tys bejš cytā ņaizi, ai kaidom ilgu slōpōm muna dvāselá dzeitūs tam pakaļ. Tī aiz apvōrkšná, kur izgaisa lelceļš, kur aizgōja vysy, kam kryutis ašnis daga līsmōs, i kur beja pavysam cyta dzeivá.

A šudiņ as atrodu cytu dzeivi, tei beja tápaṭ. Šys zámis bezgaleigīs lelums i zylū dabasu plašums, vyss tōlums i pasaulá bezgaleiba gulāja pi munom kōjom i vairōk nabeja kur iṭ, kō meklāt i ilgōtīs. Zylýš dabasu dziļums cālá augstumā, tī tōli iz augšu leidza sáv. Beja taidš spēks, kaidš leidz šam vāļ nikod nabeja pīdzeivōts. Lykōs, ka ai kōjom stōvi iz zámis, a ai golvu sniedzi tī augši zylyjā dabasu dzeļmī. Pasaulš izņaizis atsavieris tik plašš, tam beja cāls i lels uzdavums. Kai as tū nabeju redziejš agrōk? Agrōk? Da, agrōk navarāja tū rādzāt. Agrōk dabasi taidi šauri stōvāja pōrzakōruši par golvu. Taidi paṭ kai tūdīn, kod atgō Tanslavs. Kopōja leits ai snīgu. Palāka beja dīna. As sazarōvš siedieju viejam izpyustijā ustobā i ai napatikšonu vierūs pa zamū lūdzeni, kas nūteik aiz tō. Kas tī varāja býṭ? Palāki vīnmuleigō ikdīneiba, dubļoja i drāgna. Tei leida iškā pa vysom vacōs ustabenis škierbom, ūrbās mīsā leidz pošam kaulam. Pa vysu kermenī cieški nūskrāja drebuli, navarāja nikai nūzaturāt. Ustobā īgō Tanslavs, jys beja promiercš slápnys. Pa lelōm dalnom i rasnīm pierstu goļym tácāja iudīņš lasōdams iz greidys. Tanslavs

cälá priškā, kaida nūlyukā jys beja gōjš. Mōtá apturāja rateni, dabōja mutauteni, izslaucāja acš i nūzašniucá. Jai beja īsna, nu tōs acš i beja īkaisušys i taidys kai šaurōkys palykušys, pīosorōjušys.

— Naz, voi... izturās? Pajauns taidš vāļ, — mōtá runōja.

— Kū tī naizturāt tam, kas gryb dzeivōt! — sacāja Tanslavs. Jī sazarunōja maná naivārōdami, kai maná nabýtū klōt voi runa na iz mani atsateiktu.

— Dzeivá nivīnam nav peirāgs! Lai mōcōs maizi peļnāt. — Ak jau tai! — mōtá pīkryta. — Kaidš tá peirāgs! Nadūd, Dīvs, taidus peirāgus! — i slaucāja ai mutauteni apsorkušōs acš. — Nu da... Dzeivi vajag sōkt īkarōt nu mozu dīnu, cytaiži paliksi par lupotu iz vysu myužu. — Dīskai tys myužš nūiš, kai taidu jaunu izlaisť nu sovom rūkom! Pa kaidu ceļu aizīs? — mōtá bažōjās.

— Dorbam ai vīnu taisnys ceļš! — nūteicá Tanslavs ai žestu, rōdeidams, ka tá nav kō veļti māli dauzāt mōtái. I tod padūmōjš īsōcá: — Nu šyupelá izaválá i pi dorba! Nav kō jūs lutynōt. Tod iziž cylvāks, kod bȳš jōpadūmoj pošam i jōpagriž ai smedzinim, kai maizi nūpeļnāt, ka gribās dzeivōt i dzeivi īreikōt vīglōku, ka tei pazarōdās par gryutu. A tai, kas jīm? Vacōki maizi dūd, var skrīt golvu aizciertušam! Euku Garšāns! Kas jys beja? A pazar tagad! As tod vāļ beju puika, tāvs atvádá taipať par gonu: beja kai eikseits, par ežmali pōrkōpt naspāja. I paza niu — patmaļu īpašņiks. A kai tū pānōcá? Vajdzāja īkarōt. Nu tāva kas beja: iz četrim brōlim vīna ustoba aplyuzušim pakšim. Četrys vosorys kai vīnu dīnu sagōja gonūs pi mȳsu viņ. Nu vīnpadsmīt godim sōka staigōt peļnī iz krīvu zāmi. Strōdōja, kū spāja: dieļus slaucāja i ai smiļktim nūkaisāja, lai tačku dziniejim nasleidātu kōjis. Vālōk ōrā volkōja tačkys. Nu septeiņpadsmīt godim dzyna tačku taipať kai vacis strōdnīks. I tai ostoiņpadsmīt vosoru, jōsoka, katoržņika dorbā. Nu šyupelá stōjās dorbā. Strōdōja ai placu i ai golvu. I vot īkarōja dzeivi, var sacāt, nu akminá iztāsá. Naturi i nalutynoj, kūm! Laid, lai gōdoj maizi patš, ka dzeivōt gryb. — Kur tá par lutynōšonu. Redzi patš, kai dzeivojom.

Jys zyna taipat kai as, kas par svātdīni m̄ysu dzeivá — teicá mōtá kai atbiḷdi iz Tanslava garū monologu. Jei pastyumá rateni nūst i pīzavirzāja maṇ tyvōk.

— Nu kas ir... Jōṇ?! — mōtá grīzās pi maná, apzavārdama munu kermenī, rūkys, placus, kryuṭš. — Voi iztureisi? Jei památá skotu seji. As klusieju i turpynōju naatlaideigi raudzātīs pa zamū lūdzeni, kas aiz tō nūteik, kai maṇ tī vysaidā zinī vajdzāja izpietāt i konstatāt kaidu ōrkōrteigu svareigu lykumu, ai kurū varātu atrisynōṭ vysu m̄ysu zámis meikli i nūvāršt, lai pa izpyvušū palūdzi iškā ustobā navylktu nacišami drāgnīs viejš, kurs drabynōja kaulus, i iznyktu tī aiz lūga řaiz par vysom řaizjom šei nīceigi seikō, navierteigō, palākō dīna.

— Kō jys naizturās! — ībylda Tanslavs. — Dorbs dora veiru. Saaugš kai ūzuls par vosoru. Dīnys trejs, četrys par mienesi b̄jš sātā. Varās atsapyust. Šūgod cyti pīaudzāja vairōk lūpu, izīt iz gona pa divdesmit ostoinys dīnys ai pusi, a pi m̄ysu tik divdesmit pīcys. Pijāmám Kasi iz trejom ai pusi dīnom. Jei ganās poša šōs sovys dīnys. I vot, par šōm varās padzeivōṭ sovā valī. Atsapyust. — Tanslavs stōstāja. M̄ysu cīma gonu sistemu as labi pazynu i šei matematika maṇ beja skaidra. — Kō ta tu nikō nasoki! — mōtá otkon izmátá skotu seji. I palyka gaideidama atbiḷdi, maṇ brīsmieigi nazagribāja nikō runōṭ.

— Voi īsi? — jei gaidāja atbiḷdi.

— Īšu — cīti nūteiču iz mōtis vaicojūšu skotu, ai kurū jei turpynōja vārtīs manī.

— Nu to vot ša, b̄jš par kū stabuli nūpierkt! — Tanslavs snīdzá maṇ cīži turādams rasnijūs pierstu golūs dažus vara gobolus. — Tá táv rūkys nauda — jys pībylda.

— Kam maṇ tei vajdzeiga! — as atciertu pazagrīzdams otkon lūgā. Vara gobolus Tanslavs sabārā iz golda. Tod jys snādzá mōtái rūkys naudu atseviški.

Divi bolti leli sudobra goboly īsleidāja nu Tanslava lelōs dalnys mōtāi sauvī. Nu acim mōtāi pabyra osorys, dzidrys, kai sudobrs, deļkō acš vāļ vairōk apsorka, palyka pavysam šaurys i naskaidrys, a dziļumā aiz osorom, nu šōs ōrejōs myglys as redzieju gaišu maigumu i kaut kū skaistu, kō as navarieju aptvārt.

Daudz dīnu pagōja pec Tanslava aizīšonys. Zīma nagribāja pazadūt. Dabasi gulāja apzakōruši. Dažu ŗaizi izsvīdā snīgu kai nūbārā ozboru. Cieški drabynōjūs sazarōvš pi zamō lūdzenā vārdamīs caur tū palākijā dīnā. Slikši beja ōrā, nabeja lobōk ustobā. Viejš aurōja īškā pa izpyvušū palūdzi i caurojīm koktim.

— Dzeivi vajaga sōkt īkarōt nu mozom dīnom, cytaiži paliksi par lupotu vysu myužu — aivīnu skanāja maņ ausīs Tanslava vōrdi. — Garšāns tū nu akminā iztāsā... Garšāns? Kas Garšāns! Navar ža pīļaut tō, lai kaidis Garšāns bītu pōrōks. Tod as nu teirō granita izciersšu sovu dzeivi, lai kaut divŗaiz ostoiņpadsmīt vosoru vajdzātu tačku stumt. Iztureišu! Tys beja pyrmīs dorba sūļš. Sūļš, ai kuru tyka pōrsparts pōri aizbiļdnīceibai i vōrguleigai pazaļaušonai iz cytu. Tys beja sparts ai ōrkōrteigu bārna grybys spāku ceinā, lai īkarōt dzeivi. Dzeivi, par kuru tagad atbiļdeigs beji patš. Tik patš!

Īkarōt dzeivi?.. Tanslavs varbīt pavysam nataidā nūzeimī beja teicš šūs vōrdus, tys ir, na tik dzili, kai as pījiemū i saprotu. A as saprotu: da, dzeivi vajaga īkarōt! Dzeivis leidz šam maņ nabeja. Maņ beja dzeiveiba, raibō dzeiveiba, a dzeivis nabeja.

Kas tei par dzeivi šaurā, tumsā ustabenī, kurā pa izpyvušū palūdzi i vysim pakšim viejš auroj īškā; kur mōtā apsorkušōm acim vysu zīmu, pusi nu goda, pusi nu vysa sova myuža slymoj ai īsnom, kōsu i kai pīkolta pi ratenā spīsta elpōt pokulu kūdalis putekļus caurom dīnom i naktim. I voi tei beja dīna, kas gulāja par mýsu zamōs ustabenis viejam izplyukōtū cysu jumtu, nūzakōrusā, palāka kai velis sōrms, kurā izvōrej nateirōs drābis?.. Voi tū var turāt par dīnu tod, kod pasaulām ir itik ploti i gaiši dabasi, kas tagad ai miļzu velvi pacalti napōrrādzamai apvōrkšnā molai?

O-da! Tū as saprūtu, vot kur dīna vārta dzeivis i dzeivá vārta šō lelō plašuma! Voi tei beja dzeivá, kas beja?.. Voi tū var sauk̄t par dzeivi, kur táv vasalom dīnom jōb̄yn cyta tyvumā i jōpaleidz šymā lānōs izneiceibys juigā tod, kod ir plašs pasaulš. I ai taidu gaišu dzeivis pōrpilneibu! O, kaidš plašs! Bez sōkuma i gola!

Saulá vizmōja i vizmōja bez gola. Vosora gōja sovu lelū gaitu. Dīnys rītāja gaišys, daudz tū beja jau aiz maná, vysys maņ beja saplyudušys vīnā lelā spūdrā dīnā. Tūmār, voi to nivīnys gona gryutōs dīnys, nivīnys smeļdzūšu sōpu dīnys? Nazynu. Tagad nazynu. Atminī taidu nav. Bierneiba napīmiņ ļauna, a tūtis ļūti mīļ kavātis atmiņōs pi skaistim i pateikamim mirklim. Tō pec ikvīns nu m̄ysu aizejmūt nu bierneibys sáv leidza pajem tik tū vyslobōkū, pamatūt aizmiersteibai slyktū. Atminī ir palykusá tik vīna, spūdra, lela dīna. Šei dīna ir navīņ pyrmō vosora, a vyss gonu periods, kuru vysu aprakstāť tá nav vārtš.

Pa leidzonumu iz mani gōja mōtá, tū as pazynu par gobolu. Mōti nabeju saticš seņ, nu munys pōrnōkšonys iz Tanslavu. I tō pec maņ beja lels priks pabýt kūpā ai jū itaidā dīnā. Nu, voi tys beja gaišōs saulis dīnys īspaidš, muns gora stōvūklis īspaidōts nu vosorys dyžuma, voi teišam mōtá taida beja, kaida maņ rōdājās. As naredzieju jōs agrōkōs nūvōrgušōs sejis. Pokulu kūdalis i palākōs ikdīnys putekli, kū beju paradš rādžāť jōs seji nu tō laika, kai sōku lītys apzineigi rādžāť, šudiņ beja nūbyruši nūst. Jōs gaita beja vīgla, seja laistājās prikā. Voi tai beja? Voi namōnāja munys acš?

Ū!.. kaidš tu nūdedzš! mōtá izasaucá ai lelu izabreinōšonu, kod pīgōja klōt. Laikam nikod nabeja izadūmōjusá, ka as varātum itaidš b̄yť. Jōs skoti steidzeigi i sovaidi namīreigi sleidāja pa munu kermenī nu vīnys vītys iz ūtru. Lykōs tai, ka jei beja mani apzazynusá, nūturūt cytu, pavysam svešu par mani, i tagad gribāja atrast tū tyvū i pazeistamū, kas izkleidātu šaubys, a tō nabeja i nikai navarāja atrast.

Ak Dīvs, pazeiņ navar! Ū-da, kai bronza! Vyss sacepš: i seja, i koklys, i rūkys, i kōjis, i kryuṣ — mōtá navarāja nūzabreinoṭ par munu nūdagumu. Pec bolsa as manieju, ka par taidu sacepšonu jei navysai prīcojās. Leidz šam maná nivīns nabeja apbreinojš šymā, deļtō as patš sōku vārtīs sovus lūcekļus. Seviška nikō namanieju, laikam tō pec, ka patš as ai tū beju apradš.

Voi nasōp? — mōtá ryupājās.

Tagad nā. Nu sōkuma dadzynōja gon nedeli kaidu. Ōda kryta kai čaula — atbiļdieju.

Bārns, vyss kai nu bronzys izlīts. Ka bȳtum celā satykusá, napazeitu.

Teicīņš: «kai nu bronzys izlīts», maņ patyka. Kaidš beju ōreji, as nazynōju, tō maņ nikas leidz šam nabeja saciejš. Par sevi iškdeji as zynōju: ti beja kas vāļ bronzys cītōks. Beja nu poša tō mirklá, kod as devu sáv sūliejumu stotīs patš i izveidoṭ sovu dzeivi, kaut voi nu granita bȳtu tei jōizkaļ. I ka as bȳtum izavierš na pec bronzys, a pec bōlgonōs meikstčaulis, tod muna apsūleišona: izkalṭ dzeivi sáv nu granita, bȳtu tukšō bravura. Bōlgonī sovu dzeivi kaļ ai cytaidim leidzeklim. Maņ taidu nabeja. Maņ beja muns spontānīs spāks i tys beja tū lelōks, kū vairōk beja bronzys, kurū snādzá maņ saulá.

To laikam i bȳš tys cālunš, ka pa vysu gonu vosoru as nabaudieju cyta nikō, t.i., nivīna smoga breiža, kai tik augši pacaltūs dabasūs bolti kvālōjūšū dīnu.

Tagad as ni nu vīna nikō nagaidieju. Kotru darbeibu, kas izgōja na nu maná, a nu cyta i aizgōja leidz manám, as zynōju turāṭ kai ļaunu maņ, ka as patš naprasšu nūstōṭ pret tū pareizi. Voi pyutá vieji, voi leja leiti, voi reitā saimineica cālá gonūs, voi saiminīks vokorā lyka jōṭ pīgulī: voi tys nōcá nu dobys spākim, voi cylvāka grybys, vīnolga maná tys naglaudāja. Paṭ kvālōjūšō saulá, kuru as varieju dīvynōṭ, mani sacapynōja, ka ōda laupājās kai čaula. A tō pec syurstīs, ka pasaulī vīneigi tik ļauns i šys ļauns nu vysim taišni vārsts pret mani, nikod naiģōja maņ prōtā. Tagad as zynōju, ka

dzeivá nu vysim prosa darbeibu. I vyss dorbojās, jo dzeivs. Tō pec i maņ vajdzāja strōdōt, strōdōt i izturāt. Ai sovys darbeibys pretspāku iznycynōt mani aizskōrūšos cytu darbeibys, voi tōs it nu dobys spēkim, voi cylvāka grybys, lai bīt šūs darbeibu augšgolā.

As zynōju, tū labi zynōju: leiti leja na tō pec, ka tī gribāja mani, taišni mani izmiercāt i vieji na tō pec pyutá, lai mani izrurynōt. Kod saimineica cālá mani reitā ai saulis lāktu, tū darāja na tō pec, lai maņ naļaut izagulāt i kaitāt munai veseleibai, jo pīteikūšs mīgs tymā dzeivis periodā maņ beja vajdzeigs kai maizá, nā, kaida bāda jai gar mani; jai beja vajdzeigs gons, kas dazaver jōs teļu, kab tī labi nūzaganeitu i nanūāstu dōrzā kōpustu. Kod saiminīks vokorā lyka maņ jōt pīguli, ni pavysam na tō pec, lai mani mūceitu bezmīgā cauru nakti kaunūtis ai ūdu borim dazaverūt zyrgus, nā, jys patš par dīnu beja pīkuss i par nakti vajdzāja giuť atpyutu, a zyrgi tok beja jōpaboroj, tō pec pavasarī i nūpierka iz vysu vosoru mani par dažim metala gobolym, kurus sajemūt mōtái byra osorys. Da, mōtá ir sīvītá, i pi tam mōtá. A as, kas bītum par veiru, ka bītu sōčš kūpā ai jū syulōt par mýsu vōjumu. Nā! Naveižēigū vōjeibu as navarieju cīst i tū īneidu kai lelōkū ļaunumu.

Tō pec laikam naspāja skumdynōt i nūvirzāt iz cytu pusi nikaidys blokus lītys: ni saimineicys teli i cyukys, ni jōs pošys breižim maņ teiktī rupī vōrdi, ni tryuceigīs muns gona apgiebrs, ni ūdu bori, kuru pīgulis naktš mūceibys beja šausmeigys, tys vyss beja seikumi, nīks. Leidz cālās dīna vyss izgaisa i par zámī plyudá tik dīna. Gaiša i lela. Tōs augstijā plašumā pōri vysam stōvāja zámis i saulis lelō dzeivá, kurū tik beja vārtš dzeivōt, cylvākam, atstōjūt ŗaiz dubļu liknī sovys i cyukys, i teļus. A ka cyti tō nagribāja, to maņ vajdzāja tū sasnāgt. Vajdzāja pōrvarāt vysu i izturāt. Izturāt na kai nūmūceitam vergam, a kai varūnám ai saulainu dzeivis pīku seji.

I partū ai vysom munys dvāselis jiutom as dzeivōju leidza lelyjai vosorys dīnai. Da, dīnai, aizmiersdams par vysu cytu, i par ļaudim, i par sovu gonomū pulku.

Sovu gonomū pulku as paņ ģneidu, likās, i ļaudš taipaņ. Tys beja nalabi. Kaut varbūt maņ iz tū beja ģmeslis. A ģneistļ navajaga, nikod navajaga ģneistļ. Var dusmōtis, ģneistļ vajaga tik ļaunu. Pašu ļaunu, a na tū, nu kō izīt ļauns. Iz tū var dusmōtis. Varbūt as vļ nabeju tik ļauns. Varbūt tik dusmojūs iz tīm, i šōs dusmys beja nūsleidiejušys da pādejai dusmu pakōpāi. A bļš pareizōk, kod saceišu, ka as nikō naiŗvārōju. Nikō. Nabeja kod. Maņ beja sovs uzdavums i ai tū vajdzāja tikļ golā.

Dažūs minotūs beja vyss izrunōts ai mōti. Mās sādājam saulis tveicī iz ežmalā, beja labi, a runōt vairōk nabeja kō. Tod as atminieju, ka jau daža nedelā, kai maņ beja vairōki pošam peiti klūgu kurvi, kū as globōju mežmolys āgli.

Mirkli beju āgli augšā i, pajiemš tī krōtūs montus, nešu iz mōti. Jei palyka pŗiceiga par šaidu pōrsteigumu. «Par šū varās dabōt lobu naudu», sacāja mōtā, izlasiejusā pošu lobōkū kurvi.

«Nā, šō, mām, napōrdūd!» as ģbyldu.

«Parkū?»

«Tai. Tys mļsim».

«Kur mļsim taidu lobu!»

«Par kū, mām, mļsim aivīnu lai vyss, kas pasaulī slyktōks?»

«Nu, par slyktu namoksōš aiz tik, kai par šū», mōtā paskaidrōja. Tū as i patš zynōju. A lģtys bļteiba beja na tymā. «Nā, mām, itō napōrdūd. As grybu, kab mļsim ari ņaiz pīdar tys lobōkīs, kas pasaulī ir». Mōtā naatbīldāja nikō. Jei tik smogi nūzapyutā. Par lobōku dzeivi jōs cereibys seņ jau, laikam, beja izgrauzuši vōrgi.

Mās klusājam. Mōtā beja ģgrymusā sevī. Jōs seji lāsmōja gon skumis, gon atrauts pŗiks. Maņ beja skaidrs vyss. Munys dūmys nazkai beja izaraisiejušys ņaizi i tagad tōs kotru dīnu ritāja bez kaidīm sareģziejumim i mozgim. «As dūmoju, varbūt mās varātumām sakrōt kaidu kapeiku, kab zīmai ģpierķt rateni», pec ilgys kluseišonys sacāja mōtā. «Nūpierķt jaunu. Tys vacīs grabaža izvylka vysu munu veseleibu. Tik syt viņ i kloudz, a dzejš navalk».

Rateni, as dūmoju. — Nikas, rateni! Garšāns vasalys patmalis īgiva, a mōtá naspiej pi nīka ratená tikṭ, lai glōbṭ veseleibu! A sacāṭ mōtái, lai nas iz tiergu i šū lobōkū kurvi, kurs beja dūmōts pošim, maṅ tryuka grybys. Šū munu dorbu, kurā beja ilykta dalá nu maná poša! Nadūmojūt par materialu, kas beja vōkts nedeļom, atvalkūt lobōkōs klūgys nu cytim kurvim deļ šō, i klūgys sameklejūt beja izbrodōts bosom kōjom vyss Kalameikys pūrs, kurā mudžāja čyuskys i škierzloti. Materials deļ maná beja nīks, tymā beja ilykta muna dvāselá. Kotrā klūgā, kotrā veitnis pagrīzīnī tī beja atdūts lobōkīs, kū as turieju šymā vosorā: gryba, mīla, fantāzeja i muns bārna prōts, i kas beja dūmōts, lai palyktu mýsim iz vysim laikim, kai atminá nu šōs gonu vosorys. A mōtái napīcīšams ratenš lai taupāṭ veseleibu. «Tod nu, lai jem! Lai jem vāļ šū tī cyti!» as gribieju īzasaukṭ, a vōrdu nabeja, īzasaukšona palyka tik dūmōs.

«Nu redzeišu kai... varbṭ i paturāsim sáv. Žāl gon pōrdūṭ. A žal i pošim volkōṭ. Par daudz tys taidis brangs. Tá loba nauda», sacāja mōtá sasīdama vysus kurvjus kūpā. Jei lasājās iz mōjom. Manī paspeidā pateikama jausmys blōzmá i otkon apdzysa. Nu jauna paspeidā i dzysa.

«Nā jau, mōtá naspāš saprasṭ? «Tá loba nauda». Voi par naudu kas taidus taisa. Par naudu tik čāmus var nūpierkṭ. Tá dzeivá ilykta. Šōs lelōs vosorys dzeivá i vysa nōkušō, jo šei vosorā ir impuls nōkušai dzeivái. A kas atdūš dzeivi par naudu? Tik čāms! Nā, mōtá tok saprasṭ šū.

— A kū Stanislavs šūgod nūpierka par naudu? Pieški īkryta maṅ prōtā, jo jiuṭys beja sōkušys sprāgōṭ. Gonu. Mani jys nanūpierkš nikod! tivleṅ beja atbiļdá.

«Napōrdūd, māmu, tō! Nikod napōrdūd! Tod jau lobōk pazaudāṭ veseleibu i nūmiertṭ lai pasaulī navā vōjūs. As navaru īdūmōṭ, ka šys, kurā ir dalá nu maná poša, dalá nu munys dvāselis, stōvās kur tierga, nūmeideitijā nūmalī i ap tū staipās koklus taidys tierga sīvys. Pazeistu as jōs: it dagunus aizlauzušys, zámis zam sevá narádz. A kū

jūs prūt nu zāmis i saulis lelōs dzeivis! Kū jūs saprasš nu tō, kū asmu atdevš nu sevā poša šam dorbam. Tō tāls naktim maņ laupāja mīgu. Tod, kod vāļ tik materialu lasieju, gora acim as jau redzieju tū dzeivu daždažaidōs šōs vosorys krōsōs. I tō ideja mani naatstōja ni nūmūdā, ni mīgā. Jei mani komōja, cikom as tōs naītierpu, vot, šymōs klūgōs. Naktš tymsā pazamūdu i valejom acim redzieju tōs krōsys kai gaišu saulainu dīnu plašijā dabasu zylumā, kas ai vīnu kvālōdama, cālās i vārās leidz pōrgōja dagūši boltā gaismā i tod lājās zāmāi pōri vīnā vizmōjūšā plyusmī. A kū jūs zūsš zyna nu šō. Jai, vot, vajaga parōdāt vysa tierga vydā sevi. Parōdāt, ka jei ļūti saprūt, kas ir vierteigs. I ka jei tā ir tei poša vierteigōkō par vysim, tō pec ka, re, cik bīzs ir jai moks, leidzeklis ai kū jei vysu kū gryb var jimt sāv, napadūdūt tō cytam. I pec tam sapyutusā byudus ai otkon aizlauztu dagunu dabasūs, sok, vot, kas asmu as! Kas vāļ var tū? Vot, jūs sarepiejušōs pīris horizonts! Navaru cīšt šū izpyuteibys saceņseibu. Naatdūd, mām, šū nikam. Nivīnam. Lobōk nūmiert» — as gribieju sacāt mōtāi, a šys palyka tik dūmōs izrunōts.

«Kai zyni, mām. Kai gribi», aprōvš īpriškdejū izlīsmōjumu, as mīreigi sacieju.

«Nu redzeišu kai...», nazkū sevī pōrlykdama, atsacāja mōtā laisdamōs īt. Tod jei apstōja i pazagrīzusā iz mani sacāja:

«Nu, kai ta tu?..» As nasaprotu.

«Likās, iztureisi!» jei pībylda.

«Ho, tā nav kō i turāt!» as izasmieju. Mōtā pasmaidāja.

«Da, kod cylvāks zyna deļ kō jam jōtur i jōiztur», paskaidrōja. Mōtā aizgōja. Kod mōtā aizgōja, as palyku vīns i otkon sōku izjust gaišu dīnu sovā vīntuleibā, munōs dūmōs tagad nazkas kai apjuka i aizaciertā. Muns leidz šam gaišīs i plašīs pasaulš sōka kai aptimšt, rautīs šaurōks. A kod mōkūni izkleida i as otkon sāku skaidrom acim raudzātīs gaišijā dīnā, as sacieju sāv: Maņ ir tik vīns i vīneigīs: naaizamieršt i nanūzavirzāt. Palikt ai vīnu stypram i izturāt, izturāt leidz golam. Voi salyuzt i iznikt. Lai vōjū nav! I nasaškeišt

meikstčauļeibā, ni par kaidu cenu naizškeišt. Maņ jōikaroj dzeivi. Dzeivi, na Garšāna patmalis, na mōtis rateni. Kab tī dabasi, kas tik pieški beja ploti i gaiši, nikod naaptymstu, nasōktu šaurōki palikṭ. Nikod! I aizviņ lelyjā dīnys gaismā caltūs augstumā...

Vosorā ritāja sovā plašijā vārumā. Dīnys gōja vīna pec ūtrys gaišys i pylmys. Vosora kai vīna lela, gara dīna. Dīna, kas pōrlīta saulis plyusmāi, kvālōdama daga boltā gaismā.

I šei dīna pīdarāja maņ. As izprotu tod šū lelū breinumu. Izprotu na ai smedzinim viņ, izjutu ai vysi kermenī, ai kotru sova as daleni.

Gaišō, lelō vosora! Pyrmīs sūļš dzeivī. Pyrmīs grybys, apzineigys grybys izlīsmōjums. I pyrmō atziņu īrūsmā.

Pārkiuná nagaiss

Pavasars izastōja agri. Bolt̄ pyupoly zīdāja vāļ pyrms pyupolu svātdīnis. Dabasi beja plaši i dzidri taipaṭ kai dzilijā vosorā. Iz Leldiņom, kod maitys šyupeļūs svīdās augši gaisā, jōs sajuka ai bolt̄ym mōkūneišim, kaidi parosti beja tik iz vosorys dabasim, pavasari taidu nav.

Ōbeļneicys nūzīdāja vāļ pyrms jurdīnis. I tivleņ pec Bolt̄s svātdīnis m̄ysu cīms beja kai izslauceits. Cīmā palyka viņ vacī i mozi, kuri lōgā poši sevā naspāja apkūṭ. Vacī ai mozim par vosoru strōdōja sovys nalelōs zāmis dalenis, sadaleitys iz trejim teirumim garōs, šaurōs šņūreitōs i mozūs dōrzenūs, kotram saiminīkam pi sovys ustobys. Jaunī aizgōja peļnātis svešumā, lelōkī bārni beja gonūs pi apkōrtejīm saiminīkim.

Skaneigō dzeivis straumā izražaisis tyka aprauta. Tei izabeidzā ai gaišōm i prīceigōm Leldiņom. Ai tū beja vysys skanis izklaigōtys i naižadzeivōjušam šaidā pieški izastōjušā klusumā gribājās raudōṭ, i raiži beja pateikami just̄ šū m̄ysu cīma vosorys klusumu.

Máš jau pazynom sovu cīmu vosorā. Tys beja tukšs, cīneigi kluss kai bazneicā, i lykōs, ka pylns nazkō naradzama, lela i cāla.

Līpu, bārzu i kļovu lopōtī zori bīzā sagā krōšni izaplātā pōri šaurijai cīma īlai. Lopys beja lelys i suleigys. Rudzu teirums cālās kai myurš. Vōrpys tik kū izleidušys nu stībrim jau snādzās garumejūša cylvāka kryutum pōri.

Zāmis augleiba runōja par vosorys lobvieleibu tai. Vosorys saulā cālā nu zāmis īškdīnis vysu iz augšu.

Jau seņ, kod vāļ zīma rūtōja meža molōs, saulā nūteirāja dabasus teirus i nu tō laikā turāja tūs spūdrus. Strāčom izgōja leits, bet tik kū tys pōrstōja dabasi otkon beja spūdri. Saulā siļdāja. Siļdāja pīzajymdama korstumā, leidz pōrgōja vosorys tveicī. Vairōkys dīnys nu vītys tik kū saulā cālās pōri apvōrkšņam, korstums sōcā tveicāt zāmi i napōrstōja leidz nōkūšam agram reitam. Dīnai beidzūtīs saulis tveicā nūkryta, bet tod sōcā nakš sutynōt tai, ka beja jōslōpst, aizmigļ nabeja īspiejams. Vysu nakti ustobys durovys i ceplā juškys stōvāja valī, bet tys nikō naleidzāja. Glōbīni varāja meklāt kaidā klietī bez greidys voi kambarī (pogrobu pi mýsu nabeja), kur ūdā peliejumi i nu zāmis īškom spīdās dzeivynojūšs mitrums. Tik iz pošu reitu, kod nanūdžistōšō vosorys nakš dzīsna aizgōja leidz vītai, nu kurys pec nailga laicēnā pazacālā saulā, gaiss atspierga i sōka kustātīs vylkdams nu austrumim dzastrū vāsmeni, bet tys beja iz nailgu breidi. Ōtri nu zam apvōrkšnā kōpā saulā, nūkaitusā sorkon-dzaltona, kai kū draudūšu sevī slāpdama, pavysam na taida, kaidu māš bejom paroduši rādžāt reita sauli.

Vysvacōkī cīma ļaudš, seviški sīvītīs, runōja, ka nu itaidys capūnis loba navar gaidāt; jaunūs, kam nikod nanōk nikaidys nalobys prišknūjautys, pi mýsu vosorā tryuka; vacī veirīši grūzāja golvom i dūmōja. Jī nikō nascāja. Jūs klusu cīsšona lītu dareja vāļ nūpītņoku.

Pazateicūt cīma dzilijam klusumam, mūsus vysus sōka pōrjimt naapzineigu baiļu sugestējūšō vara — nūjauta par kū fataly nanūvieršami lelu i draudūšu.

Lācūt i rītūt saulis sorkon-dzaltonijai krōsai, sōka pīzavinōt guneigi-ryusgons dyumūkļu komuļš, nu kura, lykōs, i beja vyss korstums kai nu sorkoni nūtveikušys krōsnis.

«Šudiņ saulá na sová vaigá palykusá,» sacāja Boltō Bōrbalená iz cytom izdzynušōm reitā lūpus gonūs.

«Tei kuru dīnu taida lāc i rīt, na viņ šudiņ,» aizrōdāja Andrivīná Aná.

«Lai pasorg Dīvs, nu itaidys sveļmis loba navar gaidāt,» bažōjās Prymaka Tekleitá.

«Šūnakļ, likās, dunāja nazkas tai kai nu zam zámis, voi kur tōlumā. Voi jiusim nazarōdāja?» izamināja Boltō Bōrbalená.

«Nadzierdāts. A varbūt. Likās, euku, tymā molā, tai kai pīzamōcīs, pazaverit maitys!» — rōdāja vacō Dzenitá.

«Kur?» cytys vaicōja.

«Eu, eukur, iz Kaunatys pusi. As ari tū redzieju. Tī navar labi saprašt. Ir taida kai streipá pi poša apvōrkšná, bet tū navar izškiert. Saplyust. Taida pať zyla kai dabasi,» runōja Andrivīná Aná ai golvys mōvīni parōdeidama iz dīnvydu pusi.

«Nu, kas tī ir? Nikō! Zylē dabasi bejuši, zylē dabasi ir, tik deļ tō ka nu reita tymsōki pi apvōrkšná,» prōteigi izskaidrōja pulkā sastōjušōm saimineicom, tai saucamō lelō ganá, kura beja jau pīaugusá maita, a šū vosoru vāļ beja nūdūmōjusá ganāt, jo vacōki par maitu derātīs naatļōvuši, aiz ryupom par tū, kab smogā dorbā sevá nasamaitōtu, lai gon saaugusá lela, nūbrīdusá vāļ naasom — škeista kai osns. Jei poša pagōjušū vosor ganeidama vysim runōja, ka šei asūt pādejō vosora gonūs iť. Vysupyrma, gona dzeivá nav vīgla dorba zinī, bet vīnmuleiga i garlaiceiga leidz šausmom. Pi tam pagōjušū zīmu jei beja išōkusá iť pa večerinkom. Dejōja, ai puišim flirtāja kai pylnō jaunkundzá i vāļ lobōk. Jauneibys sōkumā tys

nazkai piļneigōk, eistōk izīt. Tō pec pavasarī, kod vacōkī saderāja otkon par gani, i vāļ par tai saucamū — lelū gani, jei niparkū nagribāja sazamīrāt. Beja kauns pret apkārtejim jaunkungim. Jei ilgi raudōja. Vālōk, laikam, pazaļōvā liktinām, raudōt pōrstōja, bet palyka nykna pret vysim kai pyucá. Mýsu klusijā cīmā jei beja vīneigō dzeiveibys, svaigōs dzeiveibys, ka tai var izateikt, turātōja. Bārni jū mīļōja. Jei prota sataisāt dažaidus kumiedeņus. Par lelū gani mýsu cīmā saucá taidu (vysod lela jei i beja), kurys atbiļdeibā beja nūdūts vyss gonomīs lūpu pulks i jai padūti trejs vīnkōrši goni.

«Natūrķš tu kai tukšīs lynu paiseklis!» — bruka viersā jai Boltō Bōrbalená, kurai vīnmār lykōs, ka jei voi rádž, voi dzierd, voi tai kaut kai nūjaut kū apslāptu i aizdūmeigu.

«Pazaklausit, máityš, jei turpynōja, vysu sovu uzmaneibu sakūpōdama dzierdī — maņ likās, itiņ nazkas kai dunātu. Kai nu zam zámis».

«Duņ tī táv!» — atciertá ganá Boltyjai Bōrbalenái i sōka trūkšņōt, reikōdamīs pi sova gonomō pulka, izjaucūt saimineicom klauseišonūs, kas gribāja sadzierdāt duneišonu, par kuru runōja Boltō Bōrbalená.

«Ei, Izidor! Šudiņ tova dīna pi cyukom?»

«Da.»

«Nu, to nastōv muti izplietš i nazaklauš, kur duņ. Škir nūst sovus smolkumus i trāņč tūs paceļu! Tūmaš, Beņ, dzenit gūvš cikom vāsōks! Naboga lūpeni!» Lelō ganá reikōjās, jei sevi juta daudzi lobōk par generalu kara laukā.

«Nu, máityš, dorit kū zynit, a ap brūkošku laiku as býšu atpakaļ ai vysu pulku, ka dunās viņ. Ganeibōs tūs nanūturās ni patš nalobīs itaidā sveļmī,» ganá runōja ai saimineicom i aizadzyna iz ganeibom i iz mežu. Izidorš sovus smolkumus: vuškys i cyukys aizadzyna iz popivi. Saimineicys gōja iz mōjom, sōka vōrāt brūkastš.

Ai tū cīms otkon īgryma myužeigō mīra klusumā. Vacī, rasnī bārzi apzačāruši gurdoni snaudá. Līpys sapņōja par tōļym

dīnvydim, kur myužam šaida saulá spaita. Kļovi leiksmōja par šū mýsu cīma lelū klusumu.

Saulá cālās iz augšu. Korstums pīzajámá, taipať kai cytom dīnom, kai jau beja pīrosts. Reita dzastrums izabeidzá. Navylka ni vāsmená.

Lai gon beja kluss, bet padzeivōjušis nūvārōtōjs varāja manāť, ka gaisā nazkas beja nakōrteibā. Nu škūrstynim izejūšī dyumi nazacālá garā stūpā iz augšu kai tīm reitim, a namīreigi mātōjās: gon mieginōja cāľtis iz augšu, gon kryta iz lāji, voi pa jumtu vālās taišni iz zāmi, voi pieški svīdās i kuplā slūtā stīpās pōri bārzu vīersyūņom.

Saulái ceľūtis augšōk, kod dabasu krōsa aivīnu topa gaišōka, dīnvydu pusī, viers poša apvōrkšnā iz zyly-gaišō fona sōka skaidri izadalāť tymša švītra.

Tei turpynōja stōvāť vīnā vītā, ni cālās augšōk, ni virzājās iz kaidu pusī.

Strāčom, dīszyn nu kureinis, mīreigijā gaisā īskrāja vōrpatu vīsulš, sagrīzá putekļus, skaidys vōrpstī, kai zāmī iūrbrť grybādams, i strauji aizalaidá grīzdams vysu rindžī.

Vīsulš aizskrāja i otkon beja kai bejš, tik dadzynōja saulá.

Tymsō švītra pušdīņu molā stōvāja tīpať.

Ap brūkastš laiku strāčom papyutá viejš, tik tik kū vylkdams pa kļovu lopom nanūteiktā virzīnī: gon nu pušdīņu pusis, gon atpakaļ iz tū.

Pec kaida laikā viejš sōka vilķť lieni i nūteikti iz dīnvydim. Tymsō švītra pušdīņu molā izgaisa. Tōs vītā vairōk iz austrumim strauji izacālā, osa klintš roga veidā, zyly-malns pārkiuná nagaisa mōkūņš.

Leidz mýsim atsavālā daži pārkiuná grōvīni, kai zāmis īškys pamatus krateidami, tī gōja nu lela tōluma, bet beja spieceigi.

Zyly-malnō mōkūnā klintš ōtri pīauga i dreizi aizplātá vysu dīnvyd-austrumu molu. Nūteikti pyusdams iz dīnvydim viejš

pīzajāmā. Atsevišķi, kai tvaiku mutuli bōlgoni mōkūņu pyki lelā ōtrumā skrāja leidz zenītam, kur dreizi izkusa vāļ naaizskortā dabasu dzidrumā, a poša tumsō masa naspāja pazacālť pōri četradesmit pīcim grādim. I tai tei palyka iz vītys ceinī poša ai sovu smogumu, kas tū, laikam, vylka iz lāji.

Pārkiunā grōvīni sōka pīzajimť ilgumā i skaļumā. Tysmū masu laikim pōrškālā zibinš nu poša viersa leidz horizontam. Vyss mōkūnš pījāmā baileigi draudūšu izskotu. Dažaidu baigu krōsu mōkūņu masys jaukdamīs cyta caur cytu tī vōrājās i mutuļōja.

Tod mutuli pōrzavertā iz lāji kreitūšōs bōlsgonōs strauīmōs. Palykdamys gaišōkys i tumsōkys bōlsgonōs ilyuksnis mātōjās nu mōkūnā vīnys molys iz ūtru: gon cālās augstumā i plētās plašumā, gon apsāda i sazarōvā, a patš mōkūnš kai šausmeigs rāgs nakusteigi stōvāja iz vīnys vītys. Vysa zāmis mola zam tō dunāja i šņōcā. Varāja sprīšť, ka tī loba nabeja.

Izbaiļu skotus vārsdama iz mōkūnā pusi, staigojūt sovai ustobai apleik, Prymaka Tekleitā klusu runōja sevī:

«Dīvs tu, žieleigīs! Sajaukš tī zāmi ai dabasim. Svātīs Ontons, pasorgoj mūsus nu taidys Dīva strōpis!»

Ap stuņdi vīnpadsmytū, kod lelỹš mōkūnš stōvāja tīpať, tik dzierdājās, ka zam tō vysa mola dunāja i šņōcā, i mūsū cīms jau beja pōrlīcynōts, ka leidz mūsīm tys šūražis natikš, piešķi nu tō atsadalāja austrumu pusī nalels zyly-bōlgona mōkūnā pyks. Ōtri pīzajymdams apmārā šys pyks dreizi palyka par lelu, tysmu kai nakts, drausmeigu mōkūni.

Īpriškdejīs sōka kai sāšť aiz apvōrkšnā, a šys ai mārōnu ōtrumu cālās augšōk i augšōk. I, aizplāsdams sauli, virzājās iz zenītu...

Sazaleigōja kūki i aizšņōcā. Zāmā řaizi palyka dryuma i nūpītna. Spieceiga vieja vāsma nūšaļcā pa dryvu. Putekli pajuka gaisā. Par cīmu drabādams pōrskrāja pyrmū izbaiļu treisys. Vyss aplkusa. Ni smylga nakustāja.

Doba nūzastōja, lai īvilkt̄ elpu draudūšai ceinái. Zámá beja gotova i apzynōdama sevi gaidāja.

Bet augši mokūņu kolni, kraudamīs tys viers tō i jukdami, cālá i grízá baileigus mutuļus. Augšdejū gaisa slōņu vātrys sarausteiti izspūruši bōlgonom šķiznom, atseviški goboly tyka atsvīsti nūst nu centra, kurs beja sabīziejš malns, a apakšdejō gaisa kōrta, kas vysu laiku nūteikti pyutá pret mōkūni, šūs izvandeitūs gobolus dzyna atpakaļ, kraudama malnyjōm tyučom viersum, leidz pādejīs aizklōja vysu vīnu dabasu pusi nu austrumim leidz rītumim i, palicš zyly-malns, sōka dunāt̄ i šņōkt̄.

Zámá pōrzavārtá, īraudziejusá šū drausmū vaigu. Aizšņōcá, kai īzaklīdzá garā vaimaņu šalkūnī. Lūkonī bārzu zori nervozi sastynga vātrys sastīpti pret nagaisu, putekļu mutuli aizklōja gaisu... I sōcās...

Sōcās kaut kas nikod vāļ napīdzeivōts.

Milžeigs pārkiuná grōvīnš saškeida tápaļ viers golvys. Nūskanāja lūgūs stykly. Zámá aizatreisāja. Ratys pyrmōs leita lasis sōka krist̄, lelys kai milžu pupys.

«Izidoreiļ, bārns, dzāņ iz sātu!» saucá sovam máityš dālam Garō lļža ūlneicys golā, glōbdamōs nu leita i vātrys zam līpys, bolss jōs lykōs tik vōrgi seiks i naspieceigs, ka beja kauns par cylvāka vōjumu.

Leits pīzajámá. Vysa dīnvyd-austrumu mola dunāja i kōpá taišni mýsu cīmam viersā. Pa storpom kryta rati, bet dīsgon leli krusys goboly.

«Izidoreiļ! Dzāņ sātā! Vot, tok nasaprūt bārns, kas īt. I nadzierd, Izidoreiļ! Ak Dīvs!» jei mātās, lai skrīt̄ teirumā, kur vīns patš kai sastindzš stōvāja pīkaļņi seiklūpu gons.

Gar acim nūspaitō zibsnis i ļaizī ai tū nūdōrdāja, kai par golvu īsyta, ūtrīs pārkiuná grōvīnš. Leits ai straumi gōzā viersā.

«Ak, Dīvs tu, svātīs!» īsaucá Garō lļža i kai bez samanīs īgōja ustobā.

Ōrā šņōcá i dunāja, narádzāja ni zámis, ni gaisa. Leits ai ratim krusys gobolym gōzās napōrtrauktā straumī. Pa lūgu navarāja rádzāt ni vystyvōkū priķšmetu. Tī beja aizklōti blōvai iudinā straumái. Pārkiuná spierīni sazalāja napōrtrauktā kananadā, vairōk nabeja īspiejams sekōt i izšķiert, kurs pārkiuná grōvīnš beja spierīnš, kurs vīnkōršs.

Vātrys auri, pārkiuná grōvīni i iudinā straumu šalka — vyss sazalāja vīnā nadaleitā auru gaudūnī, kam, lykōs, vairōk naiš ni gols, ni bīš beigu.

Tai vylkōs ilgi, bez pōrtraukuma. Strāčom varāja manāt, ka trūksnis atslōbst, bet pec kotra taida atslōbuma nagaiss pīzajāmá ai divkōršu sporu.

Iz lūga ryutim iudinš na lašom kryta, kai nu leita, a gōzās ai straumi, kai tū kas ai spani viersā lītu. Cauri īzaklauseitai aurōšonai sōka spīstis kaida leidz šam nadzierdāta skaná. Ustobys sīnys sōka grabāt kai tōs tyktu apmātōtys akminim. Tod pieški, kūpā ai pārkiuná grōvīni, nūšķinda lūgu stykly. Pa izsystīm lūgim ustobā sōka vāltīs leli, opoly lada goboly. Tūs saukť par krusu jau vairōk navarāja. Lada goboly vātrys gryusti ai skaneigu trūksni byra ustobā i vālās pa greidu.

«Apzažāloj i glōb mēs nu tō Kunga dūsmom, o Marija, Mōtá Dīva!», koktā īzarōvusá īzavaidāja krystamōtá Dōrtá. Eduards mātās pa durovom, lai aiztaiseitu lūgus nu ōrīnis, bet dreiži atsagrīzā ai zylym īvainōjumim iz rūkom i golvā. Lūgi tyka aizbōzti ai gultys drābjom nu īškys. Ustobā palyka tymss, zibšni napōrstōja plandāt gaismu.

Spieceigs vieja brōzīnš izgryudá lūgā drābis i mās řaizī saūdám jumta sveļmu smoku i īraudzājam ōrā malnus dyumu rutuļus klōstamis pa īlu.

«J-e-z-u-s!..» krystamōtá Dōrtá izlaidá vōju klīdzīni.

«Pag!..» īzasaucá Eduards i mātās iz durovom.

«Boltō kōrmi dag!» Kaidis saucá skrīdams garom...

Kod atsajiedžu i sōku apjaust̄ sevi, beju Prymaka ustobys siņčōs. Tá beja nu vysa puščīma, vysī Kolna gola (m̄ysu cīmam pusi saucá Kolna gols, ūtrū pusi Lájis gols) bārni. Voi jūs tá kas beja savedš, voi poši sabāguši?

Plaši atvārtom mužom i īplāstom acim jī stōvāja kai sastynguši, bailu pōrjymti. Redzieju, ka raud, a raudu nadzierdieju. Cīma ūlņeicā dyumu vairōk nabeja. Nabeja ni leita, ni krusys. Latakys tácāja nu jumta gondreiž straumī. Pa īlu skrāja nateiri strauti, sazapatōjuši dzaltonōs duļču putōs.

Atskrieju iz sovu ustobu, bet nūzabeidš tivleņ devūs ōrā. Ustobā nabeja nivīna. Tei beja tukša ai izdauzeitim vysim trejim lūgim: divejūs vāļ turājās pušlūgā ībōztōs gultys drābis. Vysa greida beja slāpna, vītom nūbārta krusys gobolym.

Pa dōrziem skraidāja vuškys i rokōs cyukys. Rudzi teirumā beja kai ai bluči nūvalti. Breinōjūs, kurs tū varāja darāť i deļkam? Tod pamanieju, ka vysys m̄ysu cīma gūvš beja izkleidušys pa rudzim, bet tōs naādá. Izstīptim koklym, roguš saslīejušs tōs māmī vārās iz cīmu. Jōs stōvāja taidā pozā kai kod maurōtu, tūmār maurōšonys nadzierdieju. As nadzierdieju i nivīnys cytys skanis. Kō pec? Vysu, kū acim redzieju, tys atsaroda sovaidā māmā sastyngumā. As vāļ nazynōju, ka maņ beja paralizeita dzierdá.

Elpōť bej vīgli, varāja ai pylnu kryuti. Gaiss ūdá ai taidu smoku, nu kurys cālās naapzynōtys bailis. Garom paskrāja lelā steigā kaidys svešs veirītš. I jymā pamanieju tōspať bailis, kaidys dvásá ūžūt gaisu. Jys grīzās pi maná sovaidi plateidams muti, nu kurys nagōja nivīna skaná. Tik redzieju, ka jys aizaelšīs i šausmu pylns i ka jam jōzasteidz, kur nūteik kas brīsmēigs, bet nasaprotu, kō jys gribāja.

Jys atmátá ai rūku i skrāja tōļōk cīmā īškā. Laižūs jam pakaļ. Ausīs sōka spīgť augsta skaná i dyurá golvā. Apstōju. Tīvō skaná pōrgōja nadzierdātā trūksnī. Beja atgiuta dzierdis spieja. Ai tū atgōja i vysa apziná. Sōka dorbōtis atminá.

Niu as dziedieju: gūvš na viņ stōvāja māmi vārdamōs iz cīmu, a i maurōja. Maurōja vysys nikod nadziedzātā baileigā bolsā. Vuškys naādā, jōs baiļōs skraidāja pa dōrzim cīmam apleik i mākšā. Nu cīma vyds nōcā skanā, pec kurys nabeja īspiejams nūteikt, kas tī dorōs. Beja dziedami vairōku veirīšu ņaizī izkligtī rupi bolsi, kai kod kas smogs jōceļ voi jōvalk. Oupom tī ritmiski atsakōrtōja, a oupom sajuka nanūteiktā bolsu jucekli. Cauri tīm spīdzā smolkī sīvīšu bolsi, navarāja sapraš, kū ai tīm gribāja izteikt. Nōcā vīnā kūpā vairōku bolsu lels raudu gaudīnš. Skaidri dziedāja gunš dziedkšu sprakstīnus, taidus paņ kai kurejūšā ceplī, tik daudzņaiz styprōkus. Tod krakšāja, lyuza i smogi kryta. Sōnūs kūpejam trūkšnā punktam, nu vīnys vītys nōcā izmysušys sīvītis sirdi caurdurūšs raudu klīdzīnš, a pōri vysam šam kai brīsmieigs akomponiments aurōja gunš līsmu skanā, taida paņ kai kurejūšā plītā, kod pītaisi duravenis, tik vairōk kai symts ņaizu spieceigōka aurōšona.

Tagad saprotu šausmeigū katastrofu, kas pīmekliejusā mūsū cīmu.

Daga Boltō Jōnā kōrmi, a šausmeigī atseviškōs sīvītis izmysuma klīdzīni beja Seimaņū Masis raudu klīdzīni. Kō pec nu vysa raudūšō bora jei vīneigō vairōk par vysim izmysa i klīdzā šaidā klīdzīnī, kas plāsā pušum kryuti?

Bet... Mirkli palyka skaidrys i pārkiunā nagaiss palyka vāļ šausmeigōks.

Attōlōk nu gunšgrāka vītys, ūļneicys styurī iz zāmī nūlyktīm divim dielim gulāja Izidoreitš — Seimaņū Masis vīneigīs dāls. Jys beja mirš.

Kod nagaiss beja sasnīdzš kuļminacejis punktu, jys slāpnys kai nu upis izvylkts i krusys sadauzeits atskrāja iz sātu — pi Boltō Jōnā, kur beja par gonu, tā pārkiunš īspārā mōjī, tū aizdadzynōdams i nūsyta Izidoreiti. Jys gulāja apsaigts ai boltu pologu, tik rūkys nabeja iz kryutim, bet gar sōnim. Pologs da pusāi beja atsagts valī i vysī

gōja pazavārtu, kaidi zyly-malny plankumi beja jam iz kairō sōna i rūkā. Natōļ nu jō zámī beja dūbá, kurā tys beja ģroks zámōs, lai tai atvyļktu pārkiuná spierīni. Bet veļti. Kōjgalī gulāja nūsvīstys jō slápnōs lynu gona drābis. Vīna krakla pierdukná beja sagraudusá ūgli.

Ūtrā pusī ūļneicys iz saklōtom drābjom gulāja vacō Zuzona — Boltō Jōnā mōtá. I jei ai tūpaļ spierīni beja kontuzāta. Gulāja kai nadzeiva, paziliejusá, bet elpōja i pa muti jai vysu laiku gōja boltys putys. Pārkiunš jai beja apsvylynōjš motus i izdadzynōjš lelu caurumu golvys lakatenám, kurīs tápaļ beja, pasvīsts iz placa.

Tōļōk, sietenis molā, taišni iz slápnōs zōlis leita samiercātōs, cauri slápnōs drābjōs sakņupusá raudōja i vaimanōja lelō ganá. Jei beja krusys sasysta. Iz plykōm rūkom i kōjom beja leli, zyly plankumi, golvā sacalti ašná trumi. Nagaisam sōcūtīs, jei i obi goni beja pazašlāpuši ganeibōs zam áglis. Pamonūt dyumus, jī laidās skrīļ iz cīmu, nadūmōdami par krusys brīsmom. Celā Benš i Tumašs palykuši, kurus tagad meklāja tūs vacōkī, a šei gon pušdzeiva sasnādzá cīmu i kai pyrmō tyka pi pārkiuná aizdadzynōtōs mōjis.

Aurojūšam lismu miļzinám apleik mātōjās ļaudš kai viļņojūša jyura. Kai samani zaudiejuši jī skraidāja — platāja rūkom, klīdzá, raudōja, vaimanōja, pīsaucá Dīvu i vysus svātūs. Gunš beja napīlyudzama, šņōkdama kai nazvierš tei kārōja jaunus uperus i svidá augši gaisā planejūšys sveļmis.

Sivītis skaļōs vaimaņōs nosōja ai spanim iudini, smelūt tīpaļ nu okys, dažys skrāja ai kōšim iz upi. Veirīši ai kekšim raustāja bolkys, patiseibā tagad na bolkys, a garys sorkonys ūglis. Pa řaizái tī izgōzá sáv viersā spani iudiná, lai varātu izcīšť korstumu. Gunšgrāka austrumu pusī, vosorōja teirumā stōvāja Prymaka Tekleitá ai svātōs Agatys biļdi i tōs dīnā svieteitū maizi, lyugdama, lai viejš grīztu iz tū pusī i nastu sveļmis nūst nu cytim kōrmim.

Gunšgrāka tyvumā pi klietš akminim gulāja sabrucš patš Boltjš Jōņš. Sejis jam navarāja pazeiņ. Tei beja kai zámá bez dzeiveibys, atlykušys beja vīneigi vyspōreigōs cylvāka sejis konturys. Tik leļy boltjš moti licynōja, ka tá ir tys patš jys. Krakla vītá iz placim jam beja ūglōs i palnūs nūzīstys saškōrdeitys lupotys. Iz mīsrys vairōkōs vītōs stōvāja sacaltys apdaguma tulznys. Jys na raudōja voi vaidāja, a rācá. Rācá pylnā vōrda nūzeimī, kai varātu rākt gar zámī nūgōztīs viersš, kuram dzeiveiba vāļ beja, a reiceiba ai tū nabeja vairōk jō varā. Bet tī vajdzāja nakaviejuši atgiuņ, voi ai vīnu riecīni izgryuņ nu sevá ōrā dzeiveibu. Sagurusá, bez bolsa, sādāja pi jō iz celim Bōrbalená — sīva. Īškdejōs dzeivis jymā nabeja. Nabeja ni izmysuma, ni baiļu, ni bādys. Jei tik sādāja i steivi vārās Jōná ūglū malnyjūs pierstūs, kurī beja saciersti slāpnijā zámī. Teklá i Apaleitá (jūs maitinis) plaši atplāstom muņom vylka vīnā bolsā glausdamīs mōtái pi rūkom.

A jūs sātu reja gunš līsmys kai valī sprukušīs kiedis zviers, drausmeigi rākdams i mātōdamīs.

Nu leļym bārzim, kas auga ustobai apleik i pi pogolma vōrtim, beja atlykuši tik stymbyni ai rasnōkīm zorim. Tagad tī stōvāja kai drausmeigi ārmī šymā gunš i trūkšnā áļņī, a sorkonōs līsmu mālīs nykni laizāja i dzālá malnā ūglī apdagušūs stymbynus.

Beja baileigi tá bjt. Vajdzāja raudōt, a navarāja. Par kū niu beja pōrzaviertīs mýsu cīms? Kas beja palicš nu skaistō vosorys klusuma? Deļkam vajdzāja tai sadauzāt tō dzeivi!.. Tys vysš maņ beja naizprūtams. Nabeja tūmār ni dusmu, ni lōstu, bet padeveiga baimá Vysuvaronō Dīva priškā.

Katris dīvers nūsleika

Cytys mūsu cīma jaunkundzis pīminu kai napīaugušys rāitinis tymā pōrejis periodā, kod jōs beja vāļ i kai bārni, i kai jau lelys rāitys.

Skaistys tod jōs beja. Katri taidu naasu redziejš nikod. Jū iraudzieju jau kai pīaugušu, tys ir nūbrīdušu mārgu. Prōva auguma, tīva, kalsneja sejī. Vysod: zīm i vosor kai saulī nūdagušim tymsi-bryunim vaigim. Lūti dzeiva i nabiedeiga. Kod cytom mūsu jaunkundžom kavaleru beja voi dučim i tōs par jīm tik runōja, Katrái nabeja nivīna. Jei beja jau pōri tam periodam, kod kotrs jauns veirītš, kas dzeivōk izastōj, teik turāts jau par „sovu”. Voi laikam zynōja šam cenu i vairōk puisus naveikstāja nikaidā pleivurā. Nazynu, varbūtš kaidā sirdš kaktenī jai vāļ gulāja naaiztykts skaistu sapņu bumbuleitš. Kas ūtra dvāselī īiņš! Bet vyss cīms runōja par Katri, ka jei dzeivi asūt izsmālusá da dybynam. Izgrōbusá ai vysom dyuņom, taipatš kai izgrōb oku vosorys sausijā laikā. I sausa jei mūsīm ari lykōs bez mozōkō pavasara jaunaveibys volguma, taipatš kai saulái izdadzynōtō vosora, kas kōri slōpa pec vāldzis, bet arvīnu palyka sausa i kaļtāja vysu. Varbūtš jei beja priškparaugs nōkušam radio laikmetam, bet mūsu cīms pošlaik dzeivōja mōla laikmetu. Mōla, da. Kas zyn, kō pec taidu nav ivārōjusá ni viesturá ni etnografeja, tū laikam bētu jōmeklej kur psihologeji. Šūražis — lai palīk, kai tī ni beja, tei ir zynōtnis dareišona, a mūsu cīms dzeivōja mōla laikmetu. Varbūtš par speiti vysai kulturys viesturái, ka šaida nikur nav tō atzeimōjusá. Šū laikmetu tys īsōcá ŗaizī ai pyrmū cylvāku, kod tys tik kū beja sasysts nu mōla. I tai leidz šam pazateicūt mōla gryutumam cīms turpynōja šū smogū laikmetu, napazadūdams nikaidom vīglom kulturom. Jo vysi pi mūsu beja nu tō pať pyrmcylvāka eistō mōla pyka. A Katrá? Katrá vysi cīma acīs beja irstūšys jyurmolys smilktš, kū saulá dadzynōja i jyura bangōja. Nu, a kaida mūsīm dalá? Kotrs dzeivoj, kai mōk i pi tam vāļ — kai saīt.

Katris dzeivi mās bārni skaitājam par vysnainteresantōkū dzeivi. Tei beja acim radzami taustoma vyscaurum cauri. Vot cyta pavysam lita, pīmāram, Garmeļu Ancis, Meikulu Zizis i cytu maitiņu dzeivá. Cik tōm nūslāpumu, breinumu i pōrsteigumu. Ai

kaidu slapaneibu jōs stōstāja vīna ūtrai ļūti naivus i pavysam navaineigus sovus jaunōkūs pīdzeivōjumus i vārōjumus, a m̄ysim, zānim beja jōzyna šei slapaneiba, cytaidi mās nab̄ytu vierteigi ūškera nūsaukuma, jo sirdš dziļumus mās kotrs sevi par taidu turājam, i tō pec, kū līta izarōdāja intimōka, tū lelōka vajdzeiba beja dabōt̄ zynōt̄. I mās zynōjam kotra cīma īdzeivōtōja „lelūs” nūslāpumus lobōk nakai jys patš.

Mās zynōjam, ka vysom cīma m̄aitom vosorā ļūti patyka muižys puiši kaut tys beja m̄aitu dziļōkīs nūslāpums, a zīm tī jōm napatyka. Vosorom puišu beja eistīs bods, jo vysi lobōkī iz vosoru izbraucá peļnī. Apkōrtnī beja tik muižys kolpi i dažaidi lelgruntniku pušpuiši. Vysi šī beja ūtrōs i trešōs škirys veiriši, a kod nav maizis — ād bolūdnis. Da, bolūdnis ād, kod maizis navā. Puiši stōvūkli apjādzá i tū ļūti veikly izmontōja. Sameklāja kaut kur nikam nadereigu, aplauztim vairōkim klapanim garmaņku i taidu paṭ tai attīceigu muzykantu, lyupōs saspraudá papirosus, aizgrīžūt tūs dagunam škārsu i spicāja iz m̄ysu cīmu kotru svātdīnis pecpušdīni. Dažu ṛaiz ari sastdīņ pec piertš atnōcá. Sastdīņ atnōcá taipaṭ dažs paṭ bosom kōjom, kotrā zinī dorba dīnys drābjōs, tik iz placim izpliešūt kaidu sveitu, a svātdīņom nōcá kai eistī „džentelmeni”. Nūzamozgōjuši ai rūžu zīpom, gludi nūsukōtim motim, svātdīņu tārpā, golvā capurá ai speidūšu nogu. M̄ysu puiši nivīns taidu capuṛu nanosōja. I na tik nanosōja, a navarāja tōs cīst̄. Ai smiklu speidūšūs nogus nūsaucá par cukra nogim. Par tīm, kas taidys capuris nosōja jī zūbōjās saceidami: „Puisš ai cukra nogu”. Apkōrtnī taidu ai cukra nogim beja moz, tik muižu puiši pierka taidys capuris, kas sevi turāja augstōkus par cīma puišim, a m̄ysu puiši beja tymōs dūmōs, ka prōteigs veirs nikod naatļauš sáv izlikṭ golvā cukra nogu, tū varāja tik lakeji. Lītys b̄yteibā naida cālūnš storp muižys puišim i m̄ysejīm nōcá pavysam na deļ šōm cukra nogu capuṛom, bet tō pec, ka cukra noga veiri cauru vosoru volkōjās pi m̄ysu m̄aitom, īdūmōja tagad sevi par miļža varūnim, ōvājās i tá nabeja kam šim aplauzṭ sprandu,

da rudinā, kod pōrnōcā mýsejī i sadzyna šūs šķierbā iz vysu zīmu. Palyka žāl vārtīs iz nabogim nu molys, kaidi tī beja palykuši tagad. Večerinkā voi iz kōzom nikod jīm nabeja pyrmōs vītys, trynōs kur ap durovom voi kaidā putekļainā koktā, a vot, tagad par vosoru jī sovu atgrīzā.

I máityš lypa pi jīm tagad taišni kai myusys iz cukra. A kai jī varāja aizmierst i pīdūt tū, ka zīmā mýsu máityš iz taidim kekšim i nazavārā. Laikam taidim nav ni dusmu ni poščīnis. Eistī lakeji! Paņ mās bārni dusmōjamās (laikam tá mýsim tys veira gors): it i jem kai ūgys pošys lobōkōs máityš, i grīž, i grīž, doncoj i doncoj, a vokorā tōš pošys paņ da muižai tūs pavoda. Dusmys! Kai apreibušys máityš. Lai vāļ cytys, kam zīmā mozōki panōkumi beja, kavaleru nabeja, a tá nā! Pošys „zvaigznis” pīm.: Andžu Dominīka, Rudžu Helena, kurom tok ir nūpītņi leigavaini, i nōkušā zīmā dūmojamys kozys. Nā, tei beja nagūdeiga krōpšona! I mās zāni taisneibys itureišonai meklājam sataisāt šīm cukra noga puišim kaidu šmuci. Iz tū mýsus saucā, kai krītnu veiru, sova cīma gūda pīnōkums, tys paņ par sevi, a bez tō mýsim beja pīsceits. Pavasarī aizejmūt puiši sacāja: „nu jiuš „valnāni” veritās, napadūdit sovu maitu kaidim navīņ kekšim, a to rudinī pōrnōkuši aprausim ausš. Muižys lakejim salauzit tūs speidūšūs nogus, ka nōkš.”

Vālōk mās saprotom: ka mýsu skaistōkōs maitinis tai sauktōš „zvaigznis” īzalaidā ai šīm ūtrōš i trešōš šķiryš veirim pavysam na tō pec, ka jōš krōptu sovus leigavaiņus, kuri taidom parostī beja kotrā vītā; veirs i vōrds, tī nabeja kaidi navīņ lakeji, i par šaidu litu syuri izariekinōtu ai tōm poši bez mýsu. Tōm beja sīvīšu psihologiskī motivi. Jōš beja parodušys speidāt i bīt vysu uzmaneibys centri: izīt nu tō i palikļ kur styurī, kaut iz vīnu mirkli, atļauņūt tū vītu ījimt cytom, jōš naspāja. Kotra „zvaigznā” ir šausmeigōkīs egoists. Atļaut kaut ari šōš trešōš šķiryš puišu padibinis cytom, pošom palikūt ni bez kō, nabeja jūs dobā. Ai šīm jōš tik izklaideibys deļ spielājās, a šī sovā vīntiseibā beja lapņi i prīceigi kai pavasara talāni. Katrá stōvāja

ōrpuš „zvaigzņom” i ōrpuš cīma pādejōm maitiņom. Panōkumi pi veirīšim lykōs beja jai lely, a pi veira kai nagōja, tai nagōja. Jōs godu maitinis seņ beja izgōjušys. I Katris jauneibys izskots pādejā laikā strauji kryta. Tysi-bryunijūs vaigūs sōka vairōk izamāšt tysi-dzaltoneigs atānōjums. Vajdzāja nūpītni padūmōt par veiru, ka nagribāja izbaudāt vacmaitys liktini.

Pec Leldiņom, kod cīms beja tukšs nu sovim puīšim, kai parosti, kotru svātdīni sōka nōkt muižys puīši. Muižys vairōkom ākom tyka taiseits kapitalremonts, tō pec tymā šūgod beja daudz veirīšu. Bez jau zynomīm muižā pastōveigi dzeivōjušim puīšim nōcā vāļ dažaidi dīnys i akorda dorba strōdniki; jumiki, gaļdinīki, myurinīki, namdari. Kavaleru pītyka vysom. „Zvaigznis” pajāmā (pajāmā: tōs nikod nagaidāja kas atlikš, jōs jāmā) tūs brašōkūs. Paļ Sauleitā sāv apcālā. I kaidu vāļ! Jumiki Ontonu - muzykantu. Cik ni lels muzykants, a zurzōt varāja, garmaņka beja sova. Kaidu svātdiņ atnōcā ari tik šūgod saderiejuši muižā par kolpim brōli Kalpoviči i brōli Lopsys. Brōli Kalpoviči ļūti pagōja vīns iz ūtra na tik pec sejom, a i pec kermenā uzbyuvis: iz tīvom garom kōjom, šaurim placim, garim koklym i tīvom šlipseiņom pi kokla, kaut pādejīs jau atsatic iz tārpu, a tārps ari gluži vīnāids beja obim: malnys pošausētōs drābis svōrki, šņūŗu zōbokūs, golvā tysi zylys ai speidūšu nogu capuris. Mýseji taidus skaitāja par eistūs cukra noga puīšu originalu. Mýsu „zvaigznis” tivleņ sakryta iz tīm, atmatūt īpriškejūs pīlyudziejus.

I tá kaidu laiku nūtyka dzeiva ceinā storp „zvaigzņom”, cikom mozōkspiejeigōkōm beja jōpīzakōp, a patiseibā beja mitiejusās tik aktivō ceinā. Vysys jōs beja nu tōm, kas uzvar voi kreit, bet atsakōpť nikod sāv naatļauņ. I tagad vysu vosoru gōja pasivō ceinā. Kaidu tá nabeja runu, meļu, lai nūmalnōt vīnai ūtru i ari brōļus Kalpovičius. Nōcā streidi, lomōšonōs „acš iz aci” i golā osorys.

Tūmār vyss šys kars i osorys nōcā na brōļu Kalpoviču deļ. Kas jōm tī, na taidus jōs beja īkarōjušys kotra, bet ceinā tik pošys

uzvārys deļ, lai just̄ sovu spāku, sovu varu. Lai šys spāks nastōvātu tukšā, deļ tō jōs nasaudzāja nikō. Tipiskō sīvītis īpašeiba, dōvyna voi tryukums kai tū nūsaukt̄? Ka jai vajag īkarōt̄, īkarōt̄ na kaidai nūpīt̄nai vajdzeibai, a tai tik, ōvejūtis, pošys spielis deļ, jei var zīdōt̄ vysu i čārtis pi kotra leidzeklā, lai tik panōkt̄ sovu.

Māš zāni vysī sevi turājam par nūpīt̄nim i iz dzeivi raudzājamās nūpīt̄ni, a kod īzavārām šaidā maitu spielī, izražīs sajuka vysa dzeivis izpratnā. Kai spāja cylvāks apreib̄t̄ leidz šaidai vīglprōteibai. M̄ysu tūraizejam aplūkam plašōki skoti beja slāpti, tō pec naspājam saprast̄ kai Rudžu Helena varāja nūmalnōt̄ Andžu Dominīku, jōs beja skaistōkōs maitinis na tik m̄ysu cīmā, a vysā apkōrt̄nī, tū māš zynōjam, i kai lykōs lobōkōs draudzinis sovā storpā. Tūmār tys vāļ b̄ytu saprūtami - draugi ari raiz var sazasirdāt̄, a deļ kam to jei zūbōjās par vacōkū Kalpoviču, pec kura pošā slōpa. Jei pyrmō tū nūsaucā par muižys kunga bļūdu laizeitōji, jam aizacīs, saprūtams, i lakeju garenī, kurs kiemōjās kungim pakaļ, grybādams tikpaļ plastiski izalūcāt̄ pret cīma maitom kai jō kungs pret sovom dāmom. Tá jōpīzeimōj, ka vysa cīma tauta vysus kungus turāja par taidim, kam nav ni prōta, ni sajāgys, ni dzeivis saprasšonys, ir tik nauda, pazateicūt kurai jī na dzeivoj, a ōvejās.

Kungu etiketu cīms skaitāja na par sovstarpeju izatureišonu, a par kiemōšonūs vīnam pret ūtru. I m̄ysu maitinis, kod aizgōja brōli Kalpoviči, attālōja tūs izatureišonu, kusteibys, žestus, intonaceji pyulādamōs tūs pōrspeilāti izkiemōt̄, a kod ti atgōja svātdiņ, tod jōs voi rōvās pušu izrōdeidamys tīm sovys simpatejis. Esi gudrs tu cylvāks, āj i saprūti šō pasaulā dzeivi, golā māš sacājam: Kur tá beidzās prōts i kur sōcās vīglprōts?

Brōlim Kalpovičim māš zāni pīdāvām patīsu laksteišonūs ai m̄ysu jaunkundžom paļ ai lobōkōm jaunkundžom. Jī pošī, kai m̄ysim lykōs, beja nu lobōkōs škirys, bet cytim tō māš navarājam pīdūt̄. A tá šūgod nōcā vāļ klōt̄ divi brōli Lopsys. Ciļvieceni, par kurim paļ kauns. I šī ari kai lel̄y veiri. Vacōkīs Aleksandrs (vōrds

dīsgon skaneigs) eisu koklu i eisom kōjom, nalela auguma, opols, taipaṭ kai vysi ai cukra nogu golvā, pec kermená uzbyuvis b̄ytu dīsgon nikas puisš, seja! . . . Pazaverūt iz tōs, cīma sīvys sacāja: „Taidis tik skaneigu vōrdu samaitōja.” Jō sejis kokla, rūku, aušu ōdys pamatkrōsa beja sorkon-ryusgona i vysa nūsāta ai bezdeleigu raibumim. Nazkaidim taidim sovaidim raibumim, i tai, ka teiryš vītyš nabeja ni odotys dyurumā. I pi tam vyss, kur tik beja radzama plyka mīsa: vaigi, pīrá, koklys, ausš, rūkys i rūku piersti. Kod jys snādzá sveicynōtīs sovu bīzū rūku ai rasnīm pierstim, tod lykōš, ka jys gryuž ai nateirumu pyku. Jaunōkīs brōlš — Katris dīvers, tai jū nūsaućá nazynu kas, pec pyrmōš dīnys, kod jys beja nōćš cīmā i tai vysi saucá, eistō vōrda jam nivīns pi m̄ysu tai i nazynōja, nabeja vajdzeibys, beja na cylvāks, a ciļviecenš. Par bārnu jō turāṭ navarāja, rudinī beja jau kara dīnastī saukts, tik komiseja atlaidusá iz vīnu godu „rudzzōlī”, kai zūbōjās cyti, lai sazagona, kab cytam godam b̄ytu dereigs ka na kara īrūci nāsṭ, to vysmoz virtuvī kartupelám myzu nūrauṭ. Preteji cytim muižys puišim jys nosōja golvā platmali — „šlāpu” kai jys patš tū saucá, ōrkōrteigi plotom molom, kurai krōsa tagad nabeja nūteicama tōš vacuma deļ, a tai, ka jys patš beja ļūti seišs, to lykōš, ka šlāpa stōvāja na iz golvys, a mītā izmaukta. Jō seja, taipaṭ kai vacōkō brōlā beja bezdeleigōta, tik jam ōdys pamatkrōsa beja na ryusgona, a zylgona kai peiļu ūlys čaula. Vacōkīs brōlš beja ļūti kluss. Nazynu, voi jys ciļviecenš tik taida rakstura beja, voi... bet vysi jū turāja kai par napylnu i aiz daguna vodojamu. Māš paṭ breinōjamās, kō itaids tá vāļ ari nōk pi jaunkundžom. Dejōṭ jys nadejōja, a pyuṣṭ vōvereitis, tys ir, amizātīs, komplimentus runōṭ m̄aitom, kur nu tū taidam nabogam, jam vīnkōrši kū runōṭ beja par smogu, paṭ nu molys verūtīs iz jū beja smogi; kod jys gribāja kū runōṭ, lykōš, ka jys b̄ytu pījiemš pylnu muti vōrdu, a tī aizaspridá nazkur aiz zūbim, mūćāja nabogu, a ōrā nagōja. Kod cīma sīvys kaidu řaizi parunōja volūdys gribādamys, soka: „Kū-ta tu, Aleksandri, taidis naļūdns? Pazaver, kai cyti tutynojs,

kai gaili ap vystom, a tu kai bōba, biksis tāv gūrnūs, voi...” Tod Aleksandra eisīs koklys izarōvā pavysam, rasnī byudi sapumpa, pōrpleišť gotovi, sorkonōki palikť tī vairōk naspāja, jo vysod beja kai nūgruduši, kaut kū nūvālā iz mālis kai buļvi i pazaudāja sevi: nazynōja kū runōť, kai stōvāť, kur iť i kū tá darāť. I lykōs, ka bŷtu pĭjiemš pylnu muti vōrdu, vaļstāja tūs pa muti i tusā kai pōrōk pĭiedš, nu kō beja gryuši normaly atsapyust i nagrybūt vajdzāja tušť. Māš paturātumām jū par muļki, bet rādžājam, ka ai vacīm cĭma puisīm runōja prōteigi par aršonu, pļaušonu, muižys dorba reikim i cytu. Tūmār ai vacīm ilgi palikť jys nagribāja. Biži māš jū rādžājam siežūt iz sūla i kotrā zinī kaidai maitai blokus, a vysbižōk blokus Katrái. Nūsāst, nasoka ni vōrda i sād i sād, i dūmoj, dūmoj nazkū taidu izjustu i klausōs patš šymōs dūmōs.

„Ui kaidis tys nagudrs pavysam!” sacāja mozōkōs maitinis, rōdeidamys iz jū ai pierstu. Jōs beja ĭvārōjušys šū muļkeigū siedeišonu. „Nūzasāst blokūs kurai, sād, dūmoj i klausōs, a runōť ni vōrdenā naprūt”, breinōjās maitinis. „Jam pateik Katrá”, kaida sacāja!. „Ū tu! Katrá taidu!” ĭzasaucā cytys. a Aleksandrs sād, laimeigs jys voi nalaimeigs, tō navarieju saprastť pec jō sejis nikod, tik sād, dūmoj i klausōs. I kod pec stuņđom ilgys siedeišonys, jam blokus siediejušō jaunkundzā teik izlyugta dejōť voi poša aizĭt, jys pĭšliuc pa sūlu pi cytys i otkon sād. Atļōvi blokūs sādāť jys nikod nivĭnai naprasāja. Pĭzaraun tyvōk, nūgrymst sevi, dūmoj i klausōs. Voi skatājās ari? Nā. Vot, jam nabeja skotu — tys ir acš beja. Divys kai vysim, lai gon ļūti šaurys i mozenis, byudĭm aizplyustys, a runōť, ka jys vārās, tō navarāja. Jys tik dūmōja i klausājās, a skotu jam nabeja. Laikam tymā beja vaineigys jō mozōs, šaurōs acš, tuklŷ byudi i ryusgonōs ocu plaksteņu skrŷpstys. Ryusgonys, eisys i rasnys tōs atgōdynōja sarus, kurymūs izgaisa na tikai ocu skoti, a i pošys acš. Vot, taidis jys beja cĭļviecenš golvonūs vĭlcĭņūs. Da, i Katrá eisti jam patyka. Vālōk tū jau zynōja vysĭ, na tikai mozōs maitinis, kas pyrmōs šū beja izgĭvušys. I tá, laikam, bŷš tys ĭmeslis, deļkō jō

jaunokū brōli nūsaucá par Katris dīveri. Apgolvōt, navar, a, dūmojams, ka tū izgudrōja tōspaṭ napīaugušōs maitinis, kurom parosti fantāzeja ōrkōrteiga, a jū pošu, tys ir, vacōkū brōli, saucá: Katris sorkonīs Aleksandrs.

Ai cik Katris sorkonīs Aleksandrs beja nu vysim smīts i stumdeits. Patš jys tam pīkryta, ka pret jū cytaidi navar, sevi arvīnu turāja par vaineigu, nazynu deļkō i kimā, laikam, ka jys itaids, kaidis ir, pīdzyma i dzeivoj kai vysī, a jō brōlš Katris dīvers, beja nakauneigi uzbōzeigs. Jys gribāja sevi na viņ parōdāt, a i pīrōdāt. Na viņ smīkleigi, a sōpeigi beja vārtīs, kai jys pyulājās cik var izgōt sovū šaurū vōji atteisteitū kryuteženi i, atsītš platmali „šlāpu” iz pakauša, stīpá koklu, lai sovū bezdeleigōtū seji vairōk padūtu iz prišku, laikam gribādams, kab tū kotrs lobōk sarádzātu: sok — „Naskaists?... Nu to lyudzu pazaverit, tū patš as jiusim grybu pīrōdāt”. I pa jō muti na tikai divdūmeigōs osprōteibys, a vysys lītys, kaidys jys spāja idūmōt par napīklōjeigom, nōcá sova vōrda eistā nūzeimī, izpuškōtys ai krīvu pīgaršu. „Ak, Dīvs, kai zámá mōtá cīš taidu muti i tur šū sovā viersā!” runōja cīma sīvys.

„Da laika,” sacāja veiri. Vaineiga na zámá, a ļaudš, kas jū cīš. Mýsu laikūs tai nabeja. Aizgōjam kur ļaudīs, to lai zyn kotrs sevi turāt. Beja taidis paṭ sovā laikā pi mýsu Zendūneitis Jōneitš. Raiz aizrōdājam: Janka, ļaudīs muti satur! A šys vāļ vairs. Nu, bračķiņ, sokom: ka tevá mōtá naizaudzynōja ai lobu vōrdu i reiksti, to máš gon apstrōdōsim, ka paliksi par cylvāku! Nikas, pōrzaradāja puisš”. „Naz, voi šū kas pōrradeitu. Valns jymā jau aizašyva”, šaubājās sīvys. I teišam valns tymā beja aizašyuš. Īškdejīs, psihiskīs cinisms fiziski beja pōrjiemš jō kermeni i pōrviertš vīnā ciniskā pykā. Jys tik plātá muti, lai runōtu, a kas vārās jō zylgonōs, vōjōs, najauki savylktōs lyupōs, tys rādzāja, ka par tōm tivleņ nōkš nazkas, vāļ nazynoms eisti kas, bet cinisks da pādejai pakōpái. Lykōs, ka jō bezdeleigu raibīs daguns ai peiļu ūlys pamatkrōsu stōvāja storp vaigim natai kai vysim, a jymts i ciniski pīlykts, lai jō sejis izteiksmi nūvāš leidz

nakauneibys kvintesencái. Kod jys stōjās dzeiņ sovu cinismu, bez tō jys nikod nabeja, tod lykōs, ka jys tū darāja na ai māli, na ai vōrdim, a obom rūkom grōbá i grízá nateirumus, kas najauki škeida i tácāja pa jō garū, tivū pierstu storpom.

Máš zānī pīkrytom cīma sīvom: kai zámá-mōtá taidu vāļ turāja! I kod pīlykom klōt nu tōmpaņ sīvom dzierdātū, ka par vīnu nalobu cylvāku Dīvs strōpej vasalūs apgobolus, tod Katris dīvera cīms sāka beitis vairōk kai poša naškeistō. Cīma sīvys sacāja, ka loba nu vysa šō, kas tagad dorōs tá cīmā, gaidāņ navar. Teišam, jōm vajdzāja pīkristļ — putra tá beja lela. Mýsu „zvaigznis” ādās i apmalōja vīna ūtru ai māļom, lomōjās i raudōja. Aleksandrs vāļ naatlaideigōk sādāja kai nagudrs, dūmōja i klausājās blokum Katrái. Katris dīversĉ cinismā kai nateirumūs vōļōjās apzīsdams cīmu i tō nabeja kam nūjimņ; bez izjāmuma vysys jaunkundzis beja apcālušys kavalerus, i partū nabýtu vajdzeigs paņ mināņ, jau zynom, ka paņ Sauleitái taidš atlyka; máitys svātdiņū vasalys naktņ pavadāja ai sovim kavalerim līpu pakrieslī, slāpdamōs nu mienesneicys vizmys: vacōkōs sīvītis ai nūslāpuma pylnu izteiksmi, klusom ausī ĉyuksteidamys stōstāja vīna ūtrai vysaidys varbýteibys par cytys sīvys pakleišonu, seviški par Jašu Bohomeju (kas šūzīm tik beja īvasta mýsu cīmā; veirs pa vosoru beja aizbraucņ peļņi kai vysy). Par šū baumys tik pa klusom cirkulāja, a voi tys pareizi beja, zynōņ navarāja, taidu litu pylnā mutī nivīns nikod nabļōvá. Varbýņ kaut kaidš modernū mīlys uzskotu balamutá tū izstrumpātu pylnā reiklī, a pi mýsu vot taidu nabeja. Ka teišam Jašu Bohomeja bej pakleidusá i tū eistyn zynōja kaut vīns, to tys vīns lobōk atļautu sáv māli izrauņ pa pakausi, nakai taišni i atklōti vysá mutī pasceitu: „Da, Jašu Bohomeja dora tū i tū” — tys lels vaicōjums, tys ir dziļš i plašš vaicōjums. Tagad pi mýsu vyss, absoluti vyss īt ai ūderi iz augšu, a tymūs laikūs cīmā dūmōja tai: izplāšņ muti i aizabļauņ kai ōžam iz jumta — tū gon var, a kam nu tō palikņ lobōk voi slikšōk? Šymā zinī cylvāki vysod dolōs: vīnim vysod gribīs, kab dzeivá býtu slykta, ūtrim, kab tei býtu loba, tys ir,

pyrmīm gribīs, kab tymā b̄ytu vairōk nateirumu: gružu, dubļu, māslu, a ūtrīm, kab tei b̄ytu gluda, skaidra, teira. Cīmā beja kai vīni tai ūtri. Pītyka taidu, kam na tikai ūtra dzeivá, a sova eistō dzeivá beja „spička” i vairōk nikas. Deļtō pajim̄t vysu dzeivis ūderi izgrīz̄t iz augšu tīm nanōcá prōtā. Ai tū izražais tyktu dzeivái izrauts vyss tōs saturs. Jī tū zynōja. Tys b̄ytu taipāt, kai jim̄t izražais i apgōz̄t iz augšu ai dybynu lelū saskolōjumū kubulu — „paz šur, kas tá par dublim pīglumiejš!” Nu, i cik tī b̄ytu?! Sanōktu vysī pazaskateitu: „Da, nateirs gon!” i apmīrynōti aizītu nūst, jo izgōztīs iudinš aizplyudá i sazasyucá zámī, lai atsateirā̄t; iz zámis palyka atmatumu druskys, osokys, putrōmi, maizis gorūzys, cysys, lupotys, kaida iudinī izškeidusá papeira strāmelá, pūdu beržamīs veikšeitš, ai kuru saimineica beja reikōjusās pa sovu virtuvi, kartupeļu myzys, seņ vysim pazeistamys! Tōs druskys izkolta gaisā i saulī, izabalynōja lūti teirys. Ari kubuls teirs. Nikō tī sovaida navā. A cyta lita, ka taipāt pīīt pi tō kubula pa klusom ai mánti zam stārbelis i na gōz̄t tū, a nivīnam naradzūt ībōz̄t mánti tī īškā, pamaisā̄t i sajaukt̄ saskolōjumus, i tod taidā nūpītņi-cīneigā vaigā izrunōt̄ (taidā nastyprā bolsā, a lobōk īcyukstā̄t ausī): „Ļauteni mīl̄y, Dīvs žieleigs, kas tá ir īškā!” Dā, vot tod b̄yš gon vōrds kotram kū sacā̄t, a pavaicoj tīm saceitōjim „kū tu redzieji kubulā?”, dabōsi atbiļdi: „I kō tī nav, lai Dīvs vīns tū pasorgoj, bailá vārtīs. I nazavieru!”

M̄ysim, zānim, lykōs, ka pa cīmu nazkas grīzā i jaucá ai mánti kai sūmozgys pa kubulu. Tá beja pamats izatraukt̄ vysim, a cīma sīvys patiseibā tik vōrdūs izatraucá (tū mās vālōk saprotom). Kod ai uztraukumu jōs runōja: „Loba nu šō vysa gaidā̄t navar!” tod jūs lyupu kakteni sazavylka uzkreitūši tragikomiskā smeignī.

Šū runōja naseņ apzāpreciejušs sīvys, tys ir, naseņ īvastōs cīmā, kas cīmu vāļ nagribāja atzeīt par sovu, nabeja organiski ai tū saaugušs i taidys, kurom sovu maitu nabeja: voi nabeja pavysam, voi beja jau izprecātys, voi beja vāļ bārni. Mās saprotom, iz kū šys tragikomiskīs smīns zeimōjās. Tys beja mierkeits m̄ysu maitiņū

gūdam. Nalabi jōm klētūs par taidom aizdūmom iz mýsu máitiņu gūdu i par šū smīnu, kab mýsim býtu bejušs styprōki kulāki. Máš zāni ai vīnu bejom máitiņu pusī i tōm vielājam tik lobu. Ari ai vīnu bejom lobōs dūmōs par jōm i leidzjutom jōm.

A kas zyn, ka pīdzeivōjušys sīvys par šū tragikomiski smīņ, to varbýt nazkur tá ir tragikomiskīs. Cytaidi šōs sīvys býtu vāļ zamōkys par Katris dīveri. Varbýt, máš bejom vīnpuseigi i iz lītu vārāmās tik nu vīnys pusis. Kū máš zynōjam nu lelū dzeivis! Rádzājam, ka tei vōrejās mýsu mozijā cīmā kai kotlā. I kū máš lelōki augom i patisōk pyulājamās tū izprast, tū mozōk saprotom, kas tá darājās šymā pasaulī.

Nazynu leidz kam nūītu vyss šys, kas beja īzasōcš cīmā, ka tū napōrsteigusā katastrofa, kas nūgrīzā vysu kai ar škārom. Mýsu cīms palyka kluss i nūpītns. Varbýt iz laiku? Drūši, tik iz laiku! Tū máš jau zynōjam. Tai bārni pec vacōkū rōjīnā apklust, palīk mīreigi i prōteigi, a paīt breidš i jūs pōrgalveibys sōcās nu jauna i ai lelōku trūksni.

Beja korstīs sīna plōvis laiks. Cīmā zīdāja līpys i zīdu smarža pīldāja apstōdiejumu pakriesli. Cīms beja tukšs. Nu agra reita da vokora ļaudš beja iz plōvom. Tá atklōtā leiču plašumā dadzynōja saulā i smaržōja jaunīs sīns. Máitinis plōnōs kleiteņōs, boltim lakatenim golvā gaiši nirbāja luksta zaļumā. Jōs beja kai rati dōrgi kristaly izkaiseitys pa vysu lelū lukstu storp cīma vacijīm veirīšim i sīvītom. Pādeji šaidā gadiejumā īzavārā par daudz godim jaunōki, tō pec ka jūs acš izstorōja sovaudu, iz šū laiku atsagrīzušōs jauneibys svaigumu. Sīna plōvā leičūs beja cīma lelōkōs i skaistōkōs dīnys.

Krostūs īgrymusā upā mīreigi gulāja. Sapņu pōrjymta tei vārās dzilijūs dabasūs. Pa sīna plōvis laiku tōs zylš iudinš parosti apzastōja, laikam, lai pazarūtaļōtu ai padebešu boltū mōkūņu picenim, kas tagad spīgeļōjās tōs dybynā, narádzāti lelyjā dziļumā.

Leičūs čalōja jautreiba, skanāja smikly i dzīsmis. Pa pušdīņu atpyutys laiku pōri par upi beja pōrmōvuši muižys puisī, kas nūkūpá sīnu ūtrā upis krostā.

Máš (daži zāni) sačāruši gaisā viers iudiná leiminá garūs mokšoru kōtus stōvājam upis krosta skaļbūs. Mokšorōšona beja mýsu pateikamōkīs dorbs. Tá pi mýsu beja klusu. Tik upis boltū puču zīdi liksmi smaidāja saulī vārdamīs i smaržōja ryugta skaļbu smarža. Mýsu uzmaneiba beja sakūpōta mokšorōšonys dorbā. Kod speidāja saulá, iudinš beja skaidrs da dybyna. Deļtō lobōk patyka vārtīs na iz plyudu, a taišni iz mokšora kōseiti, ap kurū ai sovaidu gūdprōteigu apdūmeibu staigōja apleik zivš: asari, sopoly, raudys. I kod zivš kōseiša napajāmušys aizgōja prūjom, máš dusmōjamās par tū jautreibu leičūs, kas, laikam, traucāja zivš. Zamōk pa upis tecinám dzierdājam dūbjus iudiná kuļšonys blyukšīņus. Tī maudōjās.

A kaida dalá mýsim gar jūs dzeivi! Mýsim beja sovs pasaulš. Nūpītns, mīreigs, lāns i kluss. Aktivi lelūs dzeivi máš naleidom, tik nu molys vārámās i kritizājam. Kritizājam dedzeigi, bet vīnmār „objektivi”. Cytim simpatizājam i sazajyusmynōjam, cytus nūsūdājam i nycynōjam. Nu molys ļūti labi vysu varāja rādzāt, tik saprast̄ tymā, máš daudz kō nasaprotom, varbýt̄ mýsim pošim par laimi, jo soka: kas daudzi zyna, tys dreiši vacs palīk, a palikt̄ vacim, tō nagribājam. Vot, být̄ leļym, pec to máš ilgōjamās.

Leičūs jautreiba pīzajámá. Maitinis trīcá kai nagudrys. „Rōdōs, pamaniejušys puisus!” máš puktōjamās. Iudiná kuļšonys dūbjī blyukšīni cālās iz augšu tecinám, tyvojūtīs ai vīnu iz mýsim. Mōvieja narādzāja aiz upis leikuma nu krosta pīaugušīm skaļbim, bet jys mýsim stypri traucāja. Tōpec sacālám mokšorus gaisā i laidámās tōļōk, iz augšu.

„Oi!... Katris dīverš sleikst!” máš naskaidri padzierdom lelu izbaiļu klīdzīni. Navarāja saprast̄, voi teišam tai klīdzá voi tik

izalyka. Sakūpōjam uzmaneibu i klausājamās. Leičūs jautreiba beja apklususā.

„Oi, ļauteni, Katris dīvers š nūsleika!” tagad nabeja šaubu. Dzīerdājam skaidri. Daudzeji skrāja iz tū pusi. Dāvāmās tī. Mokšori izkryta nu rūkom tīpaž iz vītys.

Obūs krostūs pi nalaimis nūtykuma vītys dryuzmājās ļaudš. Daži vaimaņōja, cyti dedzeigi mōcāja kas doroms. Mūsu maitinis kai izbīdeitōs vuškys stōvāja vysys vīnā gubā. Izrautys nu vaigim, izbōliejušys kai nūplukušīs papeirs. Brōli Kalpoviči, vīnōs apakšbikšōs, bez kraklym, vairōkys ņaizis mātās iudinī i dreiz viņ skrāja atpakaļ krostā. Cīma Pīterš, izagierbīs pavysam plyks, vysu laiku turājās pošā otvora vydā. Jys nyra zam iudinā i izgaisa iz ilgu laiku. Kod pazacālā iz viersa, iudinš ai straumi skrāja nu jō sprūgōtim motim par acim tai, ka jys ilgi turāja acš i muti cīti i tik tod sacāja: „Nikō nav!” Sorkonīs Katris Aleksandrs, Katris dīvera brōlš zōbokūs i ai vysom viersdrābjom īleidš stōvāja iudinī pōri celim. Mauļ jys namōcāja. Jys varbūt naapjauta, ka atsarūn iudinī i izaturāja taipaž kai iz zāmis, tō pec jō kusteibys beja sovaidi naporostys i lykōs ka ir pazaudiejš prōtu. Vysu laiku jys skali raudōja vylkdams vīnā īsōktā nūtī.

Māš (zāni) izagierbom i mātāmās iudinī, tī iz otvora vydu, kur beja Pīterš. Mieginōjam nirt, bet nikō narādzājam, tik malnu iudinā dzeļmi nu kurys cālās šaušalu drebuli. Deļtō vairōk nanyrom, vārāmās taipaž nu viersa, beja radzams tik zylū dabasu dybys, napōrradzāti dziļš i plašs, izrūtōts boltu mōkūņu picenim. Nazkas sakomandāja, ka vajdzeiga laiva i teiklys, cytaidi nikas naiznōkšūt. Reinīku Tumašs aizskrāja cik var iz mūsu vālātivi, kur stōvāja laivys i beja sakōrti teikly.

Sleikūnš dreizi tyka teiklā sagiuts i teiklā savaltu tū izcālā krostā. Sorkonīs Katris Aleksandrs, īraudziejš brōli itaidu, izjāmā bolsu vīnai tercai augšōk i sāka otkon vilkt vīnā nūtī, bez atlaisšonys, najauki atplietš muti. Nikō najaukōka leidz šam māš

nabejom redziejuši. Taidis cylvāks nikod naspāja palikt par skaistu ni prīcā, ni bādā. Nu prīcys jys palyka glups, nu bādys najiedzeigs. Māš rādžājam, ka pasaulī nabeja laimeigōka cylvāka par tū, kod jys sādāja Katrāi blokus, bet nabeja tod ari glupōka par tū. A tagad? Nabeja nikō najiedzeigōka par šū bezdeleigōtū seji ai izplyudušim slāpnim byudim i atvārtu muti. Lykōs, ka tī iudini stōvāja na cylvāks, a nazkaids pyks, bez grybys, bez nervim, bez ašná dzeislōs, ka tik tōpec kustājās, ka tū škūbāja iudinā tecīņš.

Katris dīveri puiši iztyna nu teikla. Sīvītis klīdzá, lai nalaiž iz zámis. Tū tivleņ ilyka pologā, kū aiz styurim turāja četri veirīši. Skots beja naparosts pi vysa šō. Pavysam plyks, saziliejš, vītom dyuņom nūklōts, slāpnim, salypušim motim i pi šō vysa nadzeivs cylvāks. Nadzeivs... Tys beja ōrpuš saprasšonys, a kur cylvāka saprasšona nūgōja da rūbežai, tī nōcá bailis, šausmeigys bailis. Tōpec mýsu maitiņu jau seņ nabeja klōt. Tōs šausmu klīdzīnim aizalaidá prūjom kai tik īraudzāja teiklu ai sleikūni.

Breinumys, kai nōvá spiej nūmozgōt vysu. Nabeja nivīna cylvāka cīmā, kas lobprōt cīstu taidu, kaids beja Katris dīvers, vysy breinōjās — kai zámá taidu tur, a kod zámá naizturāja jō, tod cylvākim palyka žāl. I tagad pīlyka vysys pyulis, lai jū atdzeivynōtu, atjymtu nu zámis vāļ iz laiku. Bet veļti. Pec ilgōkom dzeiveibys atdabōšonys pyuļom, Katris dīveri ilyka rotūs i myrušu aizvadá iz muižu.

Māš gōjam pi sovom mokšorim. Mokšorōt nazagribāja. Baiļu nabeja, bet rādžāt upi, vārtīs iz iudini napatyka. Beja nazkaida napateikama sajiuta, nazynu, kai tū nūsaukt. Nūsaukuma tai nabeja. Lykōs, ka sirdi knaibāja. Knaibāja nu vysom pušom i řaizi ai miļzeigi daudz knībīnim iz sirdi, laikam, beja sakrytušys vysys izjiutys, kaidys cylvāks kod beja pōrdzeivōjš i spiej pōrdzeivōt.

Lykōs ka i upá izjuta šaidu paļ jiutu satrycynōjumu, i zylý dabasi, boltý mōkūņu piceni i saulá, māš vysy bejom vīnā sazvieresteibā. Vysi slōpom pec skaistuma i vielājamās, lai Katris dīvers kai naskaists traips izgaistu nu zámis viersa. Naboga Katris

dīvers! Māš vielājamās, saulá jam parakstāja ai sovu tveicis spolvu nōvis sprīdumu, upá tū izpīldāja. I kod jys itaidā kōrtā beja iznycynōts, tod lykōs, ka nazkaidis najauks traips izalyka iz pošys sirdš.

Tagad māš tū nūžālōjam. Vajdzāja cytaidi. Vajdzāja jam paleidzāt, lai ari jys zynōtu saulis skaistumu. I citá saulá nu šō, tai pastrōdōtō dorba, tik tei nagribāja atsazeiņ. Vot kaida tei tagad tī stōv pi dabasim! Voi ta agrōk tai speidāja? I upá! Cik napatyka tagad tymā vārtīs. Kaidim saspeilātim nervim tei niu beja pōrrauta, ai dryumu cītsirdeibys zeimūgu iz vaiga, tymša i baileiga.

Da, vīna dīna beja samaitōta. Skaistō sīna pļōvis dīna! Kas zyn, voi tik vīna?

Vokorā, kod ļaudš atgōja nu leičim, bez trūkšnā i kaidom runom dreiz vysi saleida gultōs. Maitiņu tagad ni par kaidu naudu naizsyuteitu iziņ ōrā, lai gon mienesneica taipaņ kai agrōk audá līpu zorūs sovu vyzmu i ilgōjās pec tōm.

Kod izastōja svātdīnā, cīms palyka kluss. Muižys puiši nabeja atgōjuši. Maitinis staigōja kai apzaādušys. Oupom īzačeikstāja kurā cīma golā dzīsmenā, bet tei nōcā melanoliski bōla i dreizi nūtryuka.

Ceirūļu Īvenis liktiņš

Jū saucá Ceirūļu Īvená. Kod i kur tai nūsaucá, par tū vysī seņ jau aizmiersa.

Vōrds jōs gon beja Īva. A kō pec Ceirūļu?.. as nikai navarieju izprasť. As zynōju: jōs brōlá uzvōrds beja Seimaņš. Jū vysī saucá: Seimaņu Jezups. Tūmār, kō pec jō mōsa na Seimaņu Īva, a Ceirūļu Īvená?

Kai as ģpazazynu ai jū i kod asmu pyrmū řaizi tū ģraudziejš, naatminu. Ceirūļu Īvená beja nu tīm mýsu cīma ļaudīm, pret kurīm as navarieju býť vīnaldzeigs; kuri ai taidu voi cytaidu rakstureigu sovaideibu atsaroda sovrup nūškierti, nikai nazaļōvá i naijuka cīma kūpejā mārā.

Beja mýsu cīmā ļaudš viduveji, parosti, kuram-kotram vyss beja kai vysim: beja monta, beja gūds, slavá i cereibys, beja bādys, nalaimis, nabadzeiba, i tāvi, kai vysim, vactāvs, mōtá i vacmōtá, brōli, mōsys, i sīva, i bārni. I vyss šys beja videjō māra, parostā kōrteibā, kai kotram vajdzāja býť, kas dzeivōja zámis viersā.

Šaidu mýsu cīmā beja lels vairums. Jūs dzeivá ritāja ģrostā tempā, kai iudinš upis gultnī, kura napazyna ni ōrkōrtejū plyudu, ni izsausšonys. Pi tīm nikas nikod naizgōja streipái pōri.

Taidus ļaudš ni ģneist, ni mīļoj, ni žāļoj, ni nūžāļoj i jī poši vīns ūtru taipaļ. — Dzeivoj i dzeivoj vīneigi, iz tōpaļ lykuma pamata kai vyss dzeivīs dobā kai augs i cyts dzeivīs organisms. Jīm nav nikaidu pōrdzeivōjumu ni pīdzeivōjumu. Jīm par līku bīza ōda, lai rostūs kaidi pōrdzeivōjumi, a pīdzeivōjumi jau ūtrā reitā aizamierst.

Mýsu cīmā tai dzeivōja i dzeivōja. Dzeivis celi vysi gōja leidzeigi vīns ūtram. Beja seņ īsōktū paraleļu turpynōjums. Šablons. Rudinī vysi grīzā veprus, Zīmys svātkim bryuvāja olu, pec svātkim doncōja kōzys, tod reikōja krystobys. Strōdōja sešys dīnys, septeitā kōrteigi gōja iz bazneicu, pec tam iz krūgu. Izamūstūt reitā, vyss beja aizmiersts i otkon sōcā tūpaļ nu jauna.

Tōlumā jī nazavārā i nikō tī narádzāja.

Jī rádzāja tik tyvōkū pasauli i kod cyņraiz kuram pazarōdāja, ka kaidis nu cyta pasaulā sōc tyvynōtīs jō pasaulām, (soku: pazarōdāja, patiseibā nazatyvynōja, geometreja soka, ka pasauli nikod nazatyvynoj) tod lykōs naizbāgama katastrofa i jys plātā muti valī iz tū, kas leidz kai tyvynōjās pa sovu paraleli. Uzbryukamīs atbīldāja ai tūpaļ i na pec ilga jau strōdōja vīns pi ūtra ai kulākim. A iz vokoru dzārā mīra kausu, sirsneigi bučōja tys tū, ai osorom nūžālōja nūtykušū oplomeibu i ai soldonom acim prīcōjās, ka vyss laimeigi beidzās i tik labi īgōja nu jauna sovōs slīdōs. Reitā, kod pazamūda, lykōs, ka bītu vāļ řaiz kai niu tik pīdzymuši, i sōcās otkon pi jīm tyspaļ nu jauna.

Šaidi ļaudš moz par kū interesājās. Kod iz jīm raudzājās cyts, voi poši tys iz tū, tod nōcā žōvys.

Bet beja ūtrys, sovaidsys, naaptveramys dzeivis ļaudš. Tūs daudzi mozōk par pyrmīm, tūmār beja dīsgon. Mani pīvyļka tūs sovaideiba. Jī nivīns napagōja iz tīm pyrmīm, taipaļ kai sovstarpeji vīns iz ūtru. Kotram beja sova seja, vierīnš, sovs ceļš leikum-lūčim i grumbu-grumbom.

Ļaudš itaidus naizlaiž nu acim. Ļaudim pateik tūs vārōt, pietāt, kritizāt i viertāt. Vīnus ļaudš miļoj, ūtrus neist, cytus žāloj, dažus nūžāloj.

Taidi beja i mūsu cīmā. Kaida jūs dzeivá ni beja: loba, slykta voi ļauna, bet tei beja dzilá, eista i patīsa. Tei beja vīneigi jūs pošu radeita, na paralelēs turpynōjums, na šablons i na mōksleigi radeita, a izrītūša nu pošys dzeiveibys pyrmsōkuma. Dōrgi gon jī moksōja par tū. I, varbūt, vārtš beja moksōt.

As beju jīm pīzačierš i vārōju pať vysmozōkū jūs dzeivis nūtykumu. Dažražis lykōs, ka jūs dzeivá beja gluži kai vysu cytu, tūmār vīnā jīm beja kas sovs, īpatnejs, kō nabeja vysā pasaulī nivīnam cytam. I tys īpatnejis cauri vysai jūs dzeivái stōvāja kai škautná, kai styurš kaidis izaspīdš, nu šyupelá da kopam nagrūzami pastōveigs. Šei nagrūzami pastōveigō sovaideiba, kō nabeja cytim, naļōvá tīm saplyušt kūpā ai šablona masu.

Bet pi kaidim pīdarāja Ceiruļu Īvená?

Drusku zamōka videjam augumam. Vīns i tyspať vysūs goda laikūs pošautīs, iznosōtīs, plōcinš-mieteleitš, kas snādzās drusceņ celim pōri. Prikšzeimeigīs bōlēs lakatenš golvā ai mozgā sasitim styurim zam zūda, gaišys, dziļu, skumeigu skotu acš. Veiklys, vīglys kusteibys, kas vāļ tagad jōs kermenī iturāja maitinis gaitā. Taida beja Ceiruļu Īvená.

Voi jei snādzá rūku, cālá acš, vārá lyupys, klusu smaidāja (smītis jei nikod nazasmāja), voi raudōja, kotrai jōs kusteibai beja nazkaida sovaideiba, gaiša apgorōteiba, sovaida gudreiba. Da, gudreiba, gudreiba kusteibā. Ka jei kū darāja, to lykōs, ka dora na tō pec, ka tai beja jōdora, a tō pec ka vīneigi tai ir gudri.

Aiz ciku beja pateikami skatāt jōs kusteibys, aiz tiku beja sōpeigi rādzāt sejis izteiksmi i skumū ocu storōjumu. Tī beja nūspīsta, nūmūceita, sameita i liktinám pazadavuša cylvāka sasōpiejusá dvāselá. I cyta nikō.

Voi Ceiruļu Īveni ļaudš mīlāja, neida, žālōja voi nažālōja, as nazynu. As par jōs dzeivi, kod sōču skatāt pasauli, raudōju. Na ai osorom. Da, kas osorys? Osorys — iudinš. Šūražis as redzieju lītys, par kurōm na osorys, a ašnī plyusdama raudōja sirdš.

Bārna juiteiba! Sōpeiga. Bet ka tei kam ir pazaudāta, to jōraud ai osorom par tū. Kas tō nav pōrdzeivōjš sovā laikā? — Mýsu cīmā augšmynāti šablona ļaudš, saprūtams, nā. I jī jau nav vaineigi, jīm bīza oda.

* * *

Febralá dīnys gōja iz beigom. Zīma beja izaskraidiejusá pa teirumim i mežim i laikam pīkususá bīži viņ sādāja kaut kur iz calma, lai atsapyušt.

Tōpec cieški pi dabasim tagad izasyta skaidrys zylys sveitrys. Gon vāļ nadržusys i trauslys. Izaraisāja, paspaitō kur vīnā molā i izgaisa.

Šys beja agrīs, agrīs pavasara pyrmīs smaidis. Vāļ zamapzineigs kai jaunpīdzymušō bārna mīga smaidis. Býš ilgi koleidz tys palikš par skaistu smaidūšu jaunekli. Strāčom pasmaidāja saulá, bet zīma beja vāļ pilneiga vaļdineica i jāmá sovys dīnys. Reikōja snīga baletus i dejōja. Dejōja vīsulá deju, grīzās i lácá, ka dabasi jaucās ai zámī, skrāja par kolnu kolnim, pa teirumim naapvaļdeitā baudā. Mežš aurōja, gaudōja sātys, a zīma... tei izjaukusá sovys motu cirtys, sagrīzusá virpuļ-virpulī boltōs snīga baletdrānys i traucās dejī — ōrprōteigā dejī, skaistā, bet pōrgalveigā. Laikam juta i dūmōja: vīnolga! Jau na ilgi... i maná nabýš.

Eh, mīļoju as taidu jautru, pōrgalveibys pylnu zīmu! A viejš, sapyušt byudus, tik šņōcá, tik šņōcá, leidz padebešus savylka zylypalākus i nu tymsōm krunkom spruka leits — oss, ladains. I zīma salyma, palyka dzaltona, tod pazilāja. Žāl beja, bet zīma gulāja bezspieceīga, sakrytusá kai balerina izsvīļpōta i nūsmīta, aplausu vītā. Maņ gribājās, kab tei caltūs, vāļražis caltūs, draiskuleigi atsvīstu sovys izspūrušū motu cirtys i grīstūs dejī. Lai auroj meži.

Mýsu cīmā tai beja par daudzi vōrgu i, kod kopōja febralá ladaini osis leits, tod dzeivá nabeja panasama.

As siedieju iz sūla pīspīdš pīri lūga ryutim i raudziejūs ōrā. Mátās vokors. Nu augšys grīzdamīs i veidamīs vīna aiz ūtrys, tei caur tū sleidāja iz zāmi kai capuris lely meiksti snīga pyki, daudzi — pylni dabasi. Gōja kai bišu spīts, bolta gaisa narádzāja, vīgli, meiksti kryta iz lūgu styklym, iz sīnys, iz ōbeļneicys zorim i šļuka zāmī.

Oja! Zīma otkon beja cālusās. Vāļ vōrga, klusa i lāna. Bet tei atgiuš spākus. Sapyusš drānys, vīglys i bōlys kai putys. I tod iš otkon virpuļ-virpulī par kolnu kolnim. Lai auroj meži!

Prūm ikdīneiba, vīnmūleiba i vōrgi!

Klusu atsataisāja durovys. Maņ nazagribāja pavāršt ocu nikur nūst i juku-jukom lienī šur sleidūšim nu augšys snīga pykim, a durovys taipat, klusu aizavārā i as dzierdieju svešu bolsu sveicynojom. Pamešu skotu iz durovom. Tī stōvāja sīvītá. Nu golvys da kōju tei beja nūklōta bīzu snīga kōrtu. Jōs stōvs beja mozlīt salikts. Mugarā jei turāja kaidu lelu maisu. I mani sagrōbá sovaidis pōrsteigums: Zīma! dūmōs as īzasauču. Īnōcieja pagōja iz vakarejū atkušnim nūvōrdzynōtū zīmu.

As ticieju i naticieju patš sáv. Beja bailá nu nazynomō i gribājās ōtrōk, ōtrōk rādzāt, kas niu būs. I kō jei vāļ stōv i gaida?!

Īnōcieja pagōja sūli divi nu durovom sōnim i nūsvīdá maisu iz greidys. Tys smogi, bet bez trūkšnā nūkryta aptraukdams snīga pykus. Maiss beja parostīs maiss. Tys sagurš iz sōna palyka nakustūt iz greidys.

— Tu vīns patš, Jōneit? sīvītá salicá rūku pi lakatená sturim i pacālā iz maná acš.

— Ceiruļu Īvená! as īzasauču. I maņ tai kai nazkaidis gobols izkryta nu kryutim, gribājās prīcōtīs, ka takš breinumu tá nikaidu tūmār nanūtīkš i řaizī skumu: kōpec Īvená, a na zīma.

— Kur ta māma? Īvená vaicōja.

— Māma klāvā. Telenám dzárt aiznásá — sacieju.

I mās klusājam. Īvená nūraisāja nu golvys lakateni, izpurynōja tū i izmátá otkon iz golvys, styurus nasasīdama zam zūda. Nūgierbá mieteli, izkratāja, apsyta iz greidys kōjis i klusādama atsasāda iz sūla pi sōnejōs sīnys.

As pazagrīžu iz lūgu. Otkon raudziejūs skriejušūs snīga pykūs. I breinōjūs sáv: kai varāja pīlaisť dūmu, ka ustobā īiš zīma! I kam taida bezspieceiga, sakrytusá tei vajdzeiga. As gribieju pōrgalveigi jautru, jaunu, skaistu. Kab tei ītu virpuļvirpulī par kolnu kolnim. Bet kur šei tū spāš? — Nu da, bet tei atgiuš spākus. Tū nūvōrdzynōja atkušni. I tod!. I tod...

Ceiruļu Īvená atgiuš spākus!?

Maņ juka i as nazynōju pi kō beju saistiejš dūmu — pi sabrukušōs zīmys, voi Ceiruļu Īvenis?

Stōjās krāsla. Snīgs mitājās kristļ lelym pykim. Snyga nalelys pōrslys i tōs varāja sarádzāt tod, kod īkryta taišni lūgā. Tī augšā beja jau tymss.

Īvená narunōja ai mani nikō. Maņ ari nabeja kō sacāt jai. Jei tik laiku pec laika pacālā rūku, sajámá pi lakatená styurim, izslaucāja acš i otkon sādāja. Strāčom sapurynōja ai lakatená styuri gaisu, vādynōdama tū sáv ap vaigim. Moti jōs beja izasytuši iz pīris, slāpni i aplypuši. Nazynu voi nu izkusušō snīga voi nu svīdrim.

As vierūs maisā, kurs šymā vokora krāslā izaskatāja pōsokains. Tys stōvāja iz gola i beja lelōks par Īvenis pušaugumu. Augšdejā golā tys beja nūsīts ai pynu, kurōs goly karināja. Tys stōvāja puš saleicš, taipat kai Īvená, kod īgōja ai tū iz placim ustobā. Taidis jys pagōja niu iz cylvāku. I pec mōnā as meklieju sarádzāt tō seji, kurai as dūmoju, vajaga bīt taidai pat kai pi Īvenis.

Ustobā īgōja mōtá. Obys řaizi īraudzāja tei tū.

— O, vasala Īva! ai eistu pīrcys izjiutu izasaucá mōtá.

— Vasala, mōseņ! Vasala! sveicynōja Īvená. Mōtis seji storōja pīca, jei pateikami skatāja Īveni. As jau seņ beju nūvārōjš, ka storp moti i Īveni pastōv nazkas taidis, kō as laikam naspieju izprastļ. Ni ai

vīnu cytu Ceiruļu Īvená nabeja taida, kai ai mōti. Mōtá sōka izvaicōt Īveni nu kureinis nōk, parkū tik ilgi naapmeklāja mýsus. Īvená stōstāja. Tagad ejūtá nu Bokānim, pa celám izagrīzusá. Bejusá Reinikūs, tod pi Miklašim, a vysu pādejū laiku nūdzeivōjusá pi Vōselim. Stōstāja par īvārōjamōkīm nūtykumim tī, kū poša ir redziejusá i pa cytom molom, kū dzierdiejusá.

Reikōdamōs ap plitu, lai sagatavōt syltys vakarinis, mōtá uzmaneigi sekōja Īvenis jaunu ziņu stōstiejumam i pīzadalāja tymōs ai lelōku dzeiveibu: vītom sirsneigi smājās, vītom kaut kū rōja, laikim kū nūžālōja.

As beju pīradš pi jūs sarunom tik, ka tōs nicik nasaistāja munu uzmaneibu pi sevá. As darieju kū sová nōdobá, jymōs nimoz nazaklausūt.

Ceiruļu Īvená breižim pi mýsu beja ļūti cieški, paņ vairōkys raizis vīnā dīnā, gadājās paņ ka naktš vydā klauvāja pi durovom saceidama, ka „itá as”, lai nazabeistūt, lai laižūt. I mōtá laidá, a gadājās ka vasalym pušgodim mās nadabōjam jōs rādžāt.

Ai vīnu, lai kaut kod Ceiruļu Īvená beja pi mýsu voi kur cytur, kūpā ai mōti jōm obom beja ļūti labi. Tū as redzieju. Tod Īvenis acīs izgaisa skumīs skots, tōs topa dzeivys i dzierkstūšys. Vaigi pītveika kai maitinái i jei runōja i runōja kai bezdeleiga pašelī, a kod beja vyss izrunōts i dažražiz apraudōts, tod jōs sādāja pi golda klusu. Darāja kotra sovū. Sejis storōja obom prikā i jōs na tod kod rādžāja, a i kod narādžāja, jutu vīna ūtru.

Maņ patyka taidi klusi mōjis laimis i bādu vokori, kod mōtá ai Ceiruļu Īvená sādāja kotra sová golda molā klusādamys, ai sirdi jusdamys vīna ūtrys tyvumu, bādōja iz pušom vīnys nikod naizbādojamū bādu i leiksmōja par ūtrōs dzeivis laimis mirklīm. As, atspīdš zūdu iz golda styura, siedieju cauru vokoru tī i izakalīs acīs gon vīnai gon ūtrai dzeivoju tūs iškdejā pasaulī, i sapņōju koleidz tīpaņ aizmygu i tyku nu vīnys voi ūtrys aiznasts gultā.

Ceirulu Īvená sādāja pi plitys iz blučeiša i pōrlauzdama sausūs paagļu zorus lyka zam pūda gunī. Gunš līsmu sorkonō atblōzmá izalīdama jōs kliepám pōri rūtaleigi skraidāja pa greidu. Jautri sprakstāja dzierkstš. Strāčom ai pūłkti izskrīdamys Īvenái iz kliepá pa atvārtom plitys duraveņom.

As dūmoju ka i šudiņ Īvená pi mýsu palikš iz naktš, a jei nūzapyutá, pīzacālá i taisājās iť prūjom.

— Jōzavalk iz sovu koktu; jei sacāja. Mōtá aicynōja palikť iz naktš voi vysmoz pagaidāť syltu vakariņu.

— Nā, jōit! cītá apzajimšonā, na mōtái, a vairōk poša sáv teikdama, ka jōit, runōja Īvená.

— Jau atsapyušu. I sasyļu. Jōit! Jei pīgōja pi sova maisa, kas tī pi durovom tymsā tagad pavysam sakņupš gaidāť gaidāja, lai tokš řaiz laiž tū valī nu taida stōvūklá i lik tī, kur eisti vajaga bỹť.

Īvená pīgōja pi maisa, lai cālť tū mugorā, tod nazkū padūmōja, sajámá maisu aiz sasītō gola i vylka plitys gunš apgaismōjumā.

— Parōdeišu kas tá maņ ir! Jei grīzās pi mōtis. Mōtá pīgōja pi maisa uzmaneigi turādama rūkā skolu tōļōk, lai ūglá naikrystu maisā. Īvená atraisāja pynu i sōka cālť ōrā maisa saturu. Mani tys nainteresāja. As jau zynōju, kas parosti šaidā maisā Īvenái var bỹť. As lobōk vierūs iz greidys miļzeigi plotijā sveitrā, kas tyka nūstīpta Īvenái valkūt samierkušū maisu. Tei maņ izalyka par ōrkōrteigi plotu lelceļu, pa kuru varātu braukť ai miļzeigim rotim.

— Tī dybynā vysys lelōs pokulys, paskaidrōja Īvená, vairōk najymdama nu maisa ōrā.

— Tōs nu Vōselim. Pec Leldīnis aussūt rāitys greidys dečus. Jōsaspriēž par gavieni.

— Kur to jī tik pokulys táv šūgod? Voi ta lynu nav? pīzeimōja mōtá.

— Lynus as jīm jau spriežu pa rudinám, atbiļdāja Īvená. — Nazynu, dūš vāļ, voi nā? Šōs Miklašu, lykdama atpakaļ maisā sacāja Īvená — smolkōs pokulys maisim.

— Kur ta maisu jau nu smolkōm? mōtá pamīdzá ai golvu.

— Tai, grybūt taidus plōnus deļ mylytm, i styprōkus. Šōs lynu grīzini (greistis) nu Bokānim.

— A kŭ ta Reinīki... Pārņ līkās táv nadává nikō?

— Nā. Juzineitá sprádá. I šūgod jei izraudōjusá. Vāļ tyka apskateitys videjōs pokulys i ari tōs īmatusá maisá ai skaidri losomu apmīrynōjumu Īvená aizsāja maisam голу.

Tod jei aizgōja pi sōnejōs sīnys, kur beja siediejusá iz sŭla i atsagrīzusá atpakaļ guņš apgaismōjuma ai plaši atvārtu smaidu, pīnásá pi mōtis nalelu boltu, lynu drābis kuleiti.

— Parōdeišu kas tá ir! jei sacāja atraiseidama kuleiti. Smaids jai nanūzalaidá nu lyupom. Tei beja laimis pylna.

Jei izcālá nu kuleitis tuklōs galis gabaleni leidz dalnu lelumá. Tod ļūti skaistu, stŭpa lelumá, kūka cibeni. Tymá asama svīsts. Bīzpins beja sasīts četrstŭurainā lynu drābeiti. I tod vāļ papeirā īteits telá kryuteženš. Kuleitis styurī beja sabyrušš daži desmiti kartupeļu.

Īvená litiški stōstāja, kurs gobols nu kō dŭts i parkŭ. Tys beja vyss jau par pastrōdōtŭ dorbu. Par šŭ, kŭ tagad kas, vāļ nōksīs. Zam plōnō mieteleiša prišskautā beja īsīts vīnā styuri žyuksneitš mīžu ozbora, ūtrā kaida rīškova zierņu. Īvená prīcōjās ai vysu sovu bŷti par šŭ montu. I ŗaizī... ŗaizī ari kaunājās.

Kaunājās obys kūpā ai mōti par šōm druponom. Jo mōtá mīļōja Īveni nu sirdš i nikod navarāja sazamīrāṭ ai jōs liktini. Pīdūṭ tam. — Kŭ padareisi pret liktini? cieški sacāja Īvená, kod jōs acš apvyļka osoru mygla, a sirdš dziļumūs, tŭmār, jei juta, ka liktiņš pret jŭ borgs, ka nataisns, ka tai navajdzāja. Kōpec jei vīna slyktōka par vysim! Kŭ jei beja padariejusá? Kur jai bej gaišō mōja kai cytim, tei plašō sāta, tī zyrgi, raksteitōs komonys kaidōs braucá garom cyti, a jai dzili beja jōbrīn snīgā, lai padŭtu ceļu ai šōm atmastōm druponom?

I tō pec ʒaizī kod jei p̄ricōjās ai vysu sovu b̄yti par šōm druonom, jo reit vāļ nab̄yš jōcīš boda jai, reit vāļ varās viļķt̄ sovu dzeivi taipat̄ kai šudiņ, ʒaizī i kaunājās par šōm druonom. Šōs druonys vysu jōs myužu padarāja par druonu, jōs dzeivi, jū pošu. Jōs dvāselá beja druona! Kur to beja tōs dzeivis, plašis vierinš. Storp pylnym, eistim ļaudim, poša sáv jei lykōs kai nalīta, beja kai atmastō druona. Par taidu jū turāja vysy i jei poša tū zynōja.

Ōrā jau beja satymsusá naktš. As īdedžu lampā guni. Īvená prasāja mōti, lai palaiž mani panast̄ šai mozū kuleiti. Jo šei tik, tikkū atsavyļkusá da m̄ysu. Tōļōk jau iť naspiejusá.

Mōtá lyka maņ sazagierbt i paleidzāt̄ Īvenái.

As gon sazagierbu, bet izteiču bažys: naz voi maņ nab̄yš bail vīnam pošam pa nakti iť atpakaļ?

— Veirīšam nikō nav jōzabeist! nūteikti sacāja mōtá.

Iz šū as gon saškību lyupu, a nikō napadareisi! Kod esi ʒaiz veirs, pyldi kas táv pīdar. Kod nav jōzabeist, tod nav jōzabeist! Ceiruļu Īvená maņ pasnādzá boltū lynu kuleiti. Mōtá jai paleidzāja dabōt mugorā smogū samierkušū maisu, nu mās gōjam.

Mās gōjam pa īlu cauri vysam cīmam. Īvená ai sovu maisu mugorā, saleikusá pa p̄išku, as pec jōs. Cīmā beja klusums i tymss. Tik pi Jozānim, tī attōlōk, škarsilys golā pakaļneiti daga spūža gunš. Pi jīm vysod daga spūža gunš i agri, tikkū mātās krāsla.

Pivakarī izkrytušis snīgs cīži apsedzš p̄ikšmatus: kōrmus, kūkus, sātmaļu stateņus, gulāja īgrimš dzilā dūmā. I vysam cīmam beja nūpīt̄nōkō, dzilā dūmā īgrymušō nūskaná.

Dabasi strāčom mieginōja nūzaskaidrōt̄, bet dreiz viņ naz nu kureinis paspruka mōkūņu goboly. Apdrupušs nazkaidi. Plōni, kai sarausteitō pleivura skron̄dys i aizadādzá zvaigznis. Vieja nabeja, a sarausteiti mōkūņu goboly skrāja lelā ōtrumā.

Zámá ai dabasim beja lelā kontraktā. Kod tá beja nūskaná — klusums i mīrs, tod tī vyss juka, vysa traucās.

— Cik pateikami sovā mīlyjā malenī. Kaidš klusums! Stōjās svātō naksnenā. Mīrs i atpyuta ļautenim, savoldzynōtā zīmys vokorā nūmanāi, runōja Īvenā, vairōk pošā sevī nakai ai mani. — Dīvs dūš, varbūt, nūzastōš laicēš! Jei apstōja, lai mani pagaidāt, aplaidā apleik lānu, pylnu mīra izjustu skotu i turpynōja: — Kluss. Vysur klusums. I dabasi klusi, svātā mīra pylny. Jei vārās dabasūs i runōja tik klusi, laikam lai natraucāt tūpať klusumu ai sovu sajurysmu, ka as tikkū spieju tū sadzierdāt.

As aizrōdieju jai, ka dabasi nav klusi. Sok, paz ai kaidu sporu mōkūni tī traucās i drupst. A Īvenā maņ napikryta,

— Kur var mōkūni trauktīs, kod icik klusi! Navalk vāsmenā, nūteicā Īvenā. Vyss redz grymst nakš atpyutā, mīrā. Čōpōsim mās.

I mās čōpōjam. Bez trūkšnā. Kōjis gryma meikstijā snīga kōrtā i mýsu sūli pošim nabeja dzierzami.

Bejom jau cīma vydā. Kotrai mōjai ejmūt garom as pazavieru lūgā, lai rādžāt, kū dora iškā. Vairōkōs mōjōs beja tymss, vāļ nabeja idagta gunš i as nikō naspieju rādžāt.

Pi Pranim ustobā blāzmōja povordā gunš. Pōrzakōrusā par kūka spani Zosā turāja rūkōs čuguna pūdu lupotā apveisteitu, jei nūsyucā tikkū izvōreitus kartupeļus. Moti jai beja sabyruši par acim i vaigā syta tvaiku mutuli. Pi Bušim Pīterš dūšeigi atsaspieris platājās ustobys vydā ai rūkom; jys vyna auklys. Kuplō, malnō motu capurā energiski svaidājās golvā. Pi jaunō prymaka gunš ustobā nabeja, a pa tymšu ai daudz bolsim skani sazarunōja i smājās, iškā dunāja kai kōzu ustobā. Tī parosti vokorim, pa siermū stuņdi saskrāja cīma jaunōtnā patrikť. Pi vagaru Tumaša ustobā šudiņ beja neparosti gaišs. Ai lelōku ziņkōreibu kai cytur, maņ gribājās saskatāt, kas dorōs iškā. Tumašam beja divi dāly, stolyt puiši. Jī nūzadorbōjās ai zveju i medeibom. Maņ gribājās zynōť kur jī reit iš — medeibōs voi zvejī, jo navarāja aprakstāt i izstōstāt, cik tys beja skaisti i pateikami, kod jī kuru dīnu medāja. Tod gavilāja vysa cīma apkōrtnā ai tyvōkim mežim. Suni kvalkstāja nazkaidā neparostā

prīkā, lelā, gaviliejūšā bolsā. Skanāja tauris. I breižim byukšāja sōvīni. I paṭ pec ilgōkys i naatlaideigys siedeišonys pi lūga, as pa laikam redzieju teirumā kai skrāja začš, svaideidamīs cylvu cylvom i masdams leikumus, i tam pakaļ suni. Ari pošu medinīku varāja dažražiz īraudzāt ai blisi iz rūkys i leiku tauri pi sōnu stōvom pakaļnī voi ōtri skrīnom iz tū pusi, kur kvalkstāja suni. Par lelu prīcu maņ, as redzieju ustobōs, ka Meikuls, jaunōkīs brōlš, lels i dūšeigs puiss reikojās ap blisi. Janka, vacōkīs, videja auguma, pleceigs veirs mākšā teiklus. Jūs mōsa pošā pādejō nu Tumaša bārnim, Dominīka sādādama pi golda styura ai lelu odotu rūkā, lōpāja cymdus. Vairōk as navarieju rādzāt nikō. Bejom jūs mōjai garum.

Atsavieru, tagad jau gondreiž kotrā ustobā daga guņš.

Māš nūzalaidām nu krauja kolna. Pec šō as zynōju, ka dreiži vajag bīt Īvenis miteklām, kaut tō vāļ nazarādzāja. Pec nailgys īšonys aiz kolna, māš pazagrīzām pa kreisi i as redzieju nalelu mōjeni ai vīnu lūgu iz celā pusi, šymā mōjenī dzeivōja Ceiruļu Īvenis brōlš Seimaņu Jezups, iz kureini māš tagad gōjam.

Īvenā klusi atvārā siņču durovys kas vāļ nabeja cīt. Māš īgōjam ustobā. Iz golda styura kvāpā mozijā luktusa lampenī moza kai myusenā guntenā. Īvenis brōlš, pušmyuža cylvāks plotu bōrzdu, ai peipi zūbūs sādāja pi ceplā iz blučeiša i plāsā nu škadārnim skolus. Ustobā smaržōja prīdis sveču smarža i nasadagušōs petrolejis tvaiki, kas kvāpā nu lampys.

Īvenā tivleņ nūmátā nu placim sovu maisu. Izslaucāja acš ai lakatenā styurim, tod sveicynōja brōli i māršu.

Iz sveicīni brōlš tik vāļ zamōk sagrīzā pīri, salīktu mugoru izlīcā vāļ vairōk i nazkū nūryucā. Rozalā, pasvidā boltys acš zam pīris i izskrāja pa durovom ōrā, pādejōs aizciersdama ai lelu spāku.

Tys mani napateikami satraucā. As pīzaspīžu pi pōrta i gaidieju kas ta bītš.

A Īvená, laikam kai parosti taidim, kas jau seņ ir pazadevīs sovam liktinám, nadūmoj i nagryb vást ceinis ai tū, Īvená gōja i darāja sovu, nagrīzdama viereibys tam, kas nōkš.

Jeī pīgōja pi maná pajámá boltū lynu kuleiti, kurū as nešu, i nūzasāda ai tū iz gultys pi durovom. Tei beja jōs gulta, bet nabeja taida, kai parostōs gultys, kaidys as leidz šam beju redziejš. Tai nabeja ni galvgalá ni kōrgalá dieļu, stakļu vītā beja divi kazleni, iz kurīm beja izlykti dieli, i iz tīm cysu maiss plotom zaļom i dzaltonom streipom, tam viersā lupotu dečš. Spylvyna vītā galvgalī beja nalels maisenš pībōzts ai sīnu.

Pōrtykys kuleiti, kurū pajámá nu maná, Īvená izlyka sáv iz kliepá, breidi nazkū dūmōja, tod pīzacālā i izgōja siņčōs ai vysu kuleiti, laikam nūlikṭ tī, as nūdūmoju. Īgōjusá atpakaļ ustobā, jei nūgierbá mieteli i nūova kōjis. Kūrpis beja slápnys i izzulgušys kai mōrks, ari raibys paṭ caurojōs záčis. Kūrpis salyka iz pōrta i nu záčom iztriķšá iudini i sakōra pi ceplá pīris iz škadārnim. Tod pacālā aizkoru, kurs beja nūstīpts nu krōsnis leidz dibinejai sīnai, iznásá nu aiz tō spriežamū rateni. Rateni nūstatāja pi nalela beņčeiša pi sovys gultys. Atsasāda iz beņčeiša i sōka kōrtōṭ rateni dorbam.

Pa vysu šū laiku, kai más īgōjam ustobā, nivīns nikō narunōja. Īvenis kusteibys beja klusys i vīglys. Pi tam nazkaidys nadrūsys, izbīdeitys, ai tendenci pec īspiejis natraucāṭ i izdōbṭ.

Sovā kōrtā as jū redzieju tagad pyrmū řaizi. I maņ palyka īspaidis, ka pi mýsu jei beja daudzi nataida. Pi mýsu jei beja dzeiva, breiva sovā iškdejā pasaulī. Ōrpuš sovys mōjis jū as reši kod redzieju, varbýṭ kaidu řaizi vosor celā voi iz īlys, a kod jei inōcá pi mýsu, tod nu sōkuma beja na taida, kaida palyka vālōk. Īnōcūt ai vīnu tei beja leidz kai sacītiejusá nazkaidā kūka gobolā i vālōk sasyla i atkusa. Taida jei sacītiejusá, kūkaina inōcá sovā kōktā i tá na syla i raisājās, a kū tōļōk, tū vairōk citāja.

Īvenis brōļš Jezups sirdeigi plāsá skolus. Aizlicš pleisumā plotu dunci jys grīzá ai spāku nāža esmini iz vīnu i ūtru pusi. Skols poukšādams lácá nūst nu škadārna voi šņaukstādams lyuza.

Īvená izgōja siņčōs i pec laicená atsagrīzá ai tauku piceni pupys lelumā. Ai tīm jei sasmierāja ratená lelō skrytulá osu gultņus, spēli i spērnū asi.

Par mani varbūt vysi beja aizmiersuši. As arvīnu turpynōju stōvāt cīži pīzaspīdš pi pōrta. Manī grauzās nazkaidys naveiklys bỹšonys izjiuta.

Ustobā atsagrīzá Rozalá. Jei pīgōja pi golda, kur stōvāja lampená, nūstōja tai, lai aizklōt Īvenái gaismu i palyka stōvam.

Īvená jámá grīzť rateni izmieginōdama tō darbeibu. Tys strōdōja labi, tik ai najauku trūksni dōrdāja spēlá i syta vyrzulš.

— Jau! Rozalá pazasvidá iz Īvenis pusi izabrākdama. — Jau, tagad tá sacáļš áļni ustobā! Tovū nūlōdātū dzeivi! Nikod táv, cylvāks, nav mīra! Ausš izādá jau šī kramasly. — Rozalá jāmās arviņ vairōk bolsu pacaldama.

Īvená saploka, sazarōvá mozená kai komulensš nu šīm parkiuná vōrdim.

Pec laika Rozalá pōrstōja. Īvená cālās. Jei sameklāja gultys kōrgali vōrpsti, ai kū izkratāt pokulys nu spalim i sataisť kūdali.

Kod Īvená dávās pi maisa, lai tū atraisť, Rozalá paspārā sūli i gryudá ai bocika purni maisā. Maiss atsagōzá drusku atpakaļ nu spierīnā, a tod klupa iz prišku i izastipá iz greidys.

Maņ, nazyn kōpec, izalyka, ka Rozalá igryudá ai bocika purni na maisam, a Īvenái, i ka na maiss, a poša Īvená paklupa, salyma i izastipá iz greidys bez bolsa skanis, bez vaida.

— Nataiseisi tu maņ tá kula mōjī! izbļōvá navoldamā dusmu bolsā Rozalá virzeidamōs pi Īvenis.

— Rozaļ!.. sovukōrt saucá Jezups izraudams peipi nu zūbim i izlākdams kōjōs ai vysu škadārnu.

— Salaidi vysa pasaulá padibinis sovā mōji!.. Rozalá mātās iz Jezupu. — Lai tá iztaisa áļņi i beidz tevi... Pīdzan spaļu i putekļu... gaisa navar atgiuļ. I tūrķš táv ausīs caurom naktim. I kvāpynoļ ša tū nūlōdātū kviepineicu cauru nakti! — Bārā Rozalá vōrdus kai pupys. — Petroleja viņ koklā gōž. Beidzītās!.. — Jei dāvās pa durovom otkon ōrā, durovys aizciersdama ai taidu sporu, ka lūgi nūskanāja.

Pec jōs dusmu bolsa i izbūztōm acim maņ lykōs, ka jei spātu cylvāku izdūrť iz īsma, izcāpt̄ iz gunš i apreit̄, taipať kai pōsokā rogonā mozūs bārņus.

Pec vīna vīneigō vōrda Jezups vairōk nasacāja nikō. Jys apzynōti voldūši sajāmá otkon peipi zūbūs, nūsāda tīpať i turpynōja dorbu.

Beja klusums. Īvená sādāja iz gultys kōrgali golvu atspīdusá pi sīnys. Nazynu, raudōja jei, voi kū? Maņ beja taida izjiuta, ka par mýsu cīmu býtu tikkū pōrskriejusá miļzeiga auka ai krusys i pārkiuná nagaisu.

Tod Jezups pieški pasvīdá golvu iz augšu, apstōja dorbā i sacāja:

— Kō tu atsavyļki iz šani? Traucāť mīru! Bolsā jam skanāja borgs pavieliejums, a na vaicōjums. I tod ai rupu nycynōjumu pībylda:

— Voi tu nazyni, kas tu esi?.. Kur tova vīta? Jys otkon sagrīzā pīri i nūryucá taipať kai pirmēņ, kod Īvená jū sveicynōja.

—Ai!... ak Jezus... Dīvs, tu Tāvs!... Īvená sagiva golvu ai obom rūkom itkai jai býtu kas pieški īsitš par tū i aizklīdzá bolsā, nu kura, as dūmoju, ka maņ pōrpleišš kryutī sirdš. Īvená raudōja vysā bolsa... !!!...!!...

As naatminu kai beju atstōjš sovū vītu pi pōrta. Niu stōvieju natōli nu golda styura, iz kura daga lampená.

Tik tagad varbýt̄ as ikrytu Īvenái prōtā. Ai aizardātom raudom jei pīgōja pi maná i sacāja:

— Voi! tu vāļ tá, bārņs? Teci iz sātu!.. Nazaklauš lobōk mýsu.

Jei ilyka maņ sauvī nalelu cukra gabaleni i ai mīlu sirsneibu nūglaudāja vaigu pacālusá rūku, kurys kusteibā beja nazkaida

apslāpta gudreiba. As sačieru jōs rūku sovōs. Saspīžu. I tod devūs pa durovom.

Atsagrīzīs sātā, as atrodu mōti siežom pi golda. Jei gaidāja mani, lai tod kūpā īturāt vakarinis.

Mōtá izteicá maņ pīzeimi, ka as pōrōk ilgi nūbeju, laikam asūt kur dauziejīs pa cīmu.

Kai attaisnōjumu sovai ilgai prūjombyšonai as sacieju, ka ōrā pōrōk tymss i pi tam ļūti slykts ceļš pec izkrytušō snīga, tys kavāja īšonu. Tōpec ilgi iznōcá. A par nūtykumim Īvenis ustabenī, kur as beju kai oculīcinīks, maņ nazagribāja stōstāt.

Vakariņōt šymā vokorā as navarieju. Beja pōrōk lels savilņņojums. Ai varom izdzieru glōzi pīna i taisiejūs gulātu.

— Kas tāv? vaicōja mōtá.

— Nikō! as sacieju.

— Kur to tu tik agri šudiņ?

— Taipat. Mīgs īt, atbiļdieju.

— A grōmota? Kū tu reit atbiļdeisi školā?

Iz šū as nazynōju kū atbiļdāt mōtái; kaut dūmōju, ka nīks i grōmota, i škola, jo pasauli ir taidys lītys, kai šudinejis pīdzeivōjums.

— Nōc šur pi maná! aicynōja mōtá nūzasāsdama ai adiekli pi golda. — Palosi maņ pōsoku. Vīnai maņ bīj gars laiks.

— Nā, strupi atteicu nūspīstā bolsā.

— Nu vot! Tok tu gribi palikēt par slyktu bārnu? mōtá sacāja skumā pōrmatumā.

— As navaru, māma! ai mūkom golā izteiču mōtái aiz tik nu sovys dvāselis stōvūklá i īleidu gultā dūmōdams, ka i pōsokys nīks. Vysys tōs kūpā, as sacieju dūmōs, nav vārtš pať vīnys dīnys nu eistōs cylvāka dzeivis.

Atsagulu, a aizmigēt navarieju. Vyspyrms - beja vāļ pōrōk agri, nabeja parosts tik agri gulāt, a golvonīs - plūsāja jūtys.

As naspieju idūmōt, kai var bīt taidam, kaida beja Rozalá pret Īveni? A tys nabeja golvonīs. Lykōs, ka golvonīs: kai var it brōļš pret sovu mōsu leidz taidam stōvūklám, kai Seimaņu Jezups pret Ceiruļu Īveni? I tys vāļ nabeja tys — golvonīs.

Eistīs beja, raug, kas: tápať suplōk pi munys gultys galvgalá stōvāja ūtrōs gultys galvgalš i šymá gultā, blokus maņ, gulāja Īvená. Na Ceiruļu Īvená, na Seimaņu Jezupa, a muna, muna eistō mozeņō mōsa. I kas bīs, kod jei izaugš lela? Voi taida pať Ceiruļu Īvená???

Izsmīdami, cīma bārni cieški jū saucá pec mōtis uzvōrda par Buļu Īveni. I as patš, kod máš sazastreidājam, tū miedeidams sauču par Buļu Īveni i sacieju, ka tod, kod jei izaugš, jei bīs teipať, kas tagad Ceiruļu Īvená: izvōrgusá, sakrupusá i pazamynōta staigōš apleik druponys laseidama. Tik ļaudš jū sauķš na par Ceiruļu, a Buļu Īveni. Tūmār jei bīs gluži teipať Īvená, ka taipať raudōš vysu sovu dzeivi. Raudōš i sacās: «Kū padareisi pret liktini!»

I tagad mani grauzá šys. Tá, itinš sagā golvu, tymsā, as tūmar skaidri redzieju. Skaidri redzieju gora acim, kai Īvená sagurusá it nu saiminīka pi saiminīka, lyudzās dorbu. Tī dūd, i atmat uztura druskys. Par tōm Īvená prīcojās ai vysu sovu bītī. I laimeiga steidz iz sovu kakteni, kur jū gaida tik lōvená i ratenš, cyta jai tá nav. I tei na Ceiruļu, a tagad Buļu Īvená, muna mōsa.

As siežu pi ceplá iz blučeiša i, kod mōsa sveicynoj, as tik sagrižu pīri kai viersš iz badeišonys.

— Ai! ak Jezus... Dīvs Tāvs!.. Liktiná cīsirdeibys galeigi sasysta, nūvōrdzynōta jei izmysumā klīdz, nu kō pať akminš pleistu, ka dzierdātu, a brōļš tik nūryuc kai meža zvierš. Īvená saplokst, sazaraun, mozená, seicená kai drupanená. I vyss jōs myužš, jōs dzeivá, jei poša ir nīka drupona. Par taidu tur jū vysī i jei poša tū zyna.

— As navaru aizmigť. —

Tai nabyš!... golá as sauču dūmōs ai kulāku sysdams sáv iz kryutīm. — Muna mōsená nabyš Ceiruļu Īvená! Nabyš!...

Cieļūs, pīgōju pi Īvenis gultys i, nūzalicš, nūskupstieju jū aizmygušu, saceidams: As navaru cīst, ka ir pasaulī izvōrdzynōtī, sameitī druponys, ai druponys dzeivi!

As grybu, lai tu bȳtim lela i tova dzeivá pylna! Pylna i skaista, kai zīdūšō pavasara dīna!

Tod as aizmygu i gulieju vysu nakti taidā mīgā, kai bȳtum smogu dorbu strōdōjš bez atpyutys nu ailis vairōkys dīnys i nakts.

Kod pazamūdu reitā, nu vakarejō nabeja nikō. Pa lūgu ustobā spīdās vīgli krōsōdama reita gaisma. Mešu acš iz ryutim. Tōs nabeja aizsolušys. Pec tō as sprīžu, ka ōrā laiks otkon taidš paṭ kai vakar. Atkusnis.

Pīzacieļu jautrs. I dīna aizrōvā ai sovu dzeivi: školys dorbs, mōceibys, pōsokys, uzslava, pīzeimis, bīdri, rūtalis, pykōšonōs, mīlesteiba, čaklums i naatlaideigys grybys spāks, cīma ļaudš ai tūs raksturim i dzeivi, mȳsu mōjis svātīs mīrs i mōtis mīlesteiba — taida beja muna dīna, muna pasaulá bȳteiba, muna dvāselá — dzeiva, taisna i breiva. I as gribieju, lai vyss pasaulš ir veidōts pec tōs. Muļka bārns!

A pi lūga sādāja Ceiruļu Īvená. Jei nabeja izbīdeiti sazarōvusá druponā. I tagad tai pīmyta zynoms skaistums. Jei raudōja. Pyulājās apturāṭ raudys, a naspāja. Tys beja sōpeigi. Raudys iznōcá dzilis, lauzās tī tōli, nazkur nu kryutš dybyna, sazaspīdā koklā, aizlyuza, bet naapstōja i nōcá atsevišķim, sirdi plūsōjūšim gryudīnim. Sōpeigi. Dzili.

Īvenái preteim sādāja mōtá i cītá klusu, a Īvená runōja kūpā ai raudu gryudīnim, tō pec skaidri vysa navarāja saprast, nu runōtō, a dali as dzierdieju.

— I kū as doru jīm? Ak Jezus, Jezus, Dabasu Tāvs!.. Kam as maisu?... Kū., raudys tá aizžņaudzá jai koklu. Jei apklusa i tod kūpā ai dziļu, sōpeigu gryudīni izteicá:

— Samyna... i nūdádá munu dzeivi. Munu vysu dzeivi! Kū jī pataisāja nu maná?! Tá jei otkon naspāja runōṭ i tod turpynōja: —

Vysu sovu myžu!... Kas as asmu? I tōpec, ka as vysu myžu pyuliejūs staigōt iz pierstu golym, lai nivīnam natraucāt, lai napaaiztikt nivīna, lai tī narādž, ka i as dzeivoju i maņ taida pať dzeivá kai jīm. — Tá jei otkon ilgi naspāja nikō izsacāt. Pec tam, pyulādamōs ai runu pōrvarāt raudys, jei runōja aprautim, nanūbeigtim vōrdim, kuru as navarieju saprast. Pāčōk vōrdi palyka skaidri.

— Voi tik Rozalá vīneigi i Jezups taidi?

Nā! Jī vsi taidi. Taidi vsi. Voi jī dūmoj, ka maņ nasōp?.. Ka maņ nav dvāselis?.. Nā. A jī dūmoj, ka as nasaprūtu... ka as taida... as... I ka jī tai dūmoj, nu tō viņ maņ sōp. A kas jīm? Kas, ka mani... Kas as asmu? Ni ubadzá, ni.. As prosu dorbu, a jī dūmoj, ka maizi, i nūmat maņ druponys... Ak Dīvs, tu Dabasu Tāvs, kod Tu izdzierssi mani i pajimsi nu šōs bādu zámis? Deļkō as tá palaista par kōjmini? Kod tys beigsīs? O Dīvs!

Īvená apslaucāja osorōs nūmierkušūs vaigus, izslaucāja acš ai lakatená styurim, teicá ardīvu i aizgōja.

Kur jei aizgōja? — Pasaulī. Tymā pať pasaulī, kur kotrys jū meidāja. A kō pec to jei gōja? A tō pec, ka liktiņš dzyna.

Nu Īvenis nasakareigōs raudu runys as nikō nasaprota, tik jutu, ka jei nalai-meiga, nalai-meiga!

Pi tam Īvená runōja na deļtō, ka jai tys bŷtu kam jōpasoka, jōizstōsta: nā, vīneigi tōpec, ka cyta jei nikō naspāja. Nikō!

As sōku lyugt mōti, lai pastōsta maņ Ceiruļu Īvenis dzeivi, kab as saprostum jōs liktini. I mōtá izstōstāja, jei zynōja Ceiruļu Īvenis dzeivi nu bārna dīnu leidz šai.

— Máš izaugom kūpā, īsōcá mōtá. — Šaida jei vāl bārns beja, taida palyka: vysu myžu, leidz šai boltyjai dīnai.

— Tryukums i vōrgi beja jōs i bierneibys draugi. Jei dzeivōja tik divejūs ai mōti, jōm cieški nabeja na tikai maizis voi putrōmu kū pūdā bārt, a i nabeja sauenis sōlá, kimā apmiercāt sausu kartupeli. As pi tāva dzeivōju labi, paļdis Dīvam, gon beja vysa. Gon beja i

ubogam, i gostam. Tī napagōja garum. Māš zynōjam, ka Īvenái ai mōti cieški nōcās cīst̄ bodu, seviški zīmā. As staigōju pi jōm, taipaṭ i Īvená pi m̄ysu nōcá. Māš bejom draugūs. As jū milōju par jōs lobū sirdi i skaistū dvāseli.

Grybādama samozynōt̄ jōs cīššonys, as cieški, pagivusá nu sātys maizis riceni, cukra gryudeni, voi kū cytu, devu jai lai jem, kū vieļōk maṅ beja ļūti jōnūžāloj. Jo maṅ ni prōtā nabeja inōcš, ka ai šū as darieju jai napīdūdāmys sōpis, pazāmyņōju jū.

— Kotru ŗaizi, kod as jai kū devu, jei pītveika vysa kai gunš i na lobprōt jāmá. Nu sōkuma, varbýt, nagrybādama maná apvainōt̄ caur nūraideišonu, pajāmá. Kaut pec tam, as manieju, kai jai acīs saplyust osorys i cieški, nūzagrīzdama nu maná nūst, jei tōs slaucāja. Pec tam ilgōku laiku nagōja pi maná i, kod as aizgōju pi jōs, jei beja skuma i izavairāja nu maná.

— M̄ysu sirsneibā beja nazkas, kas m̄ys svešynōja. Vot kaida jei beja. Vālōk as tū saprotu i nikō vairōk nadevu nu žielesteibys. Tod pi m̄ysu otkon nōcá draudzeiba. Dažurāiz jei paleidzāja kū pi m̄ysu saimnīceibā, tod māš kūpā pušdīņōjam i vakariņōjam.

Cytu draugu bierneibā jai nabeja i likās, ka par vysu jōs dzeivi vairōk jai nabeja nivīna drauga. Attureīga jei beja nu vysim taipaṭ kai tagad, tai i bierneibā.

— Vieļōk Īvenis mōti apprecāja Seimaṅu Jezupa tāvs — Seimaṅu Andrīvs.

— Kai? As vaicojūši ipliešu acš — As nasaprūtu! Mōtá otkon atkōrtōja, ka Īvenis mōti apprecāja Jezupa tāvs, pībylsdama: — Īvená Jezupam nav mōsa.

— Īvená Jezupam nav mōsa?! As izasauču i, ikūdš zamejū lyupu zūbūs, pyuliejūs izŗaizis apsvīšt̄ Īvenis dzeivi iz ūtru pusi i vīnā mirklī tū vysu saprast̄.

Mōtá turpynōja:

— Īvená tod aizgōja kūpā ai mōti pi Vaičulim, as palyku Rivōnūs. Patāvam zámis beja druska — kotrā teirumā pa pyura vītai.

I Jezupu, i Īveni jys nūdává gonūs, patš braucá peļņi iz Krīveji, grōvu roktu.

— Īvená beja jau pušmaita. Kaut ari tagad mās nabejom tōli vīna nu ūtrys, tūmār tykomās reši, jo Īvená beja arvīnu dorba gaitā i dorbdīnom, i svātdīnom.

— Vielōk, sazalaulojūt ai tovu tāvu, as atgōju iz Vaičulim. Mās otkon bejom vīnā cīmā ai Īveni. Bejom jau padzeivōjušys, bet godi mīs naizškeira. Maņ beja saimá. Beja priki i bādys. Nūmyra tāvs, i as palyku vīna ai jums mozenim.

— Īvená sovukōrt beja palykusá vīna vīneigō, vīna vysa pasauli. Jōs mōtá beja myrusá, i patāvs. Nu goda godā jei gōja par rāitu tāpaņ apkōrtņi: pi Bokōnim, Rejnīkim, Vōselim; i pi mīsū cīma Jozānim. Zīmā jei arvīnu iz mienesi, divim atnōcá iz sovu mōjeni pi Jezupa atsapyust. Jo gryuti izturāt dīn-dīnā, nu goda-godā svešu varu, gribīs kaut vīnu dīnu palikņ pošam par saiminīku, kaut šalti just sevi breivu.

— A Īvenis vōrgi arvīnu kōpá tik iz augšu. Cikam Jezups beja nazapreciejš, varāja kaut mienesi baudāt atpyutu patāva koktā, a kod Jezups apzaprecāja, Īvenái nabeja nikō. Paņ tei vīta, iz kurys jei stōvāja, beja cyta, na jōs. Kotrys, kam napatyka, ka jei stōv tá, a na euku tī, varāja pīnōkņ i aizgryust jū.

Lai gon Seimaņū vacīs mierdams teicá, ka dzeivōņ mōji pec jō Īvenái taidys paņ tiseibys kai Jezupam, tūmār ai Rozalis īnōkšonu tī dzeivis vairōk jai nabeja. Tōpec agrōk, kod jei jaunōka beja vasalym godim iz šani nanōcá.

— Īvenái nabeja lamts iziņ pi veira. Jei palyka vacmaitōs. I nu šajinis sōcās Īvenis lelīs sabrukums, kod jei pyrmū řaizi tyka pasaukta par vacmaitu i sabīdreibā nūstateita kai zūbgaleibu i izsmīklá priķšmats. Jaunōs rāitinis i puiši nūzagrīzá nu jōs, a sīvom ai Īveni nabeja nikaidys kūpejōs volūdys. Jū sōka skaitāt kai napyľnu cylvāku, cylvāku, kuram beja līgts zynōņ i saprast, dobys lelū nūslāpumu. Lykōs, ka vacs i jauns, lels i mozs, kotrs saprota deļkō

jys tá ir, jīm beja kotram sovs uzdavums, a Īvenái vairōk tō nabeja. Jei leida ai vīnu vairōk sabrukumā.

— Šys beja nažieleigōkīs jōs dzeivis laikmets. Pec tō jei pīroda pi dzeivis galeigi, pīroda pi sova liktiná, kas jū pastatāja vysim par smīklu, pījiuka pi vōrgim, cītá klusu pret vysu, saceidama: «Kū padareisi pret liktini.» I tod, likās, gorā vairōk jei nacītá ni nu kō, atlyka tik mīsys sōpis, teišōs, kas nōcá nu mīsys lūceklim, muskulim i kaulym.

— I tod pīnōcá vacums. Jōs nažieleigīs liktiņš sagrauzá na tikai jōs dvāseli, a i mīsu kūpā. Jei tik drusku vacōka par mani, a kas nu jōs ir palicš? Kai čauksteitá! Jau seņ kai nivīns vairōk jōs naleigst par rāitu, jo palykusá gaužām naspieceiga. I tagad jei izteik vīneigi nu spriesšonys, jemūt kūdali pi sevá iz sātu. Jei spriež i spriež leidz piersti cauri i pazateicūt tam, ka redzá leidz šam ir palykusá loba, tik šū dorbu tagad jei vāļ var.

— Kod piersti cauri nu dzejš, tod jei īt otkon pec spriežys i aiznas sasprāstū, tai sadzeidādama pierstus. Tod otkon spriež. A paza, kū padariejusá šūnaktį Rozalá, mōtá rōdāja iz koktu pi durovom. As vierūs. Tī gubā sakrautys vīna iz ūtrys gulāja Īvenis spriežamō ratená dalis.

— Sasyta nazvierš vysu. Re, gobol-gobolūs sapaisāja, mōtis bolsá skanāja nūžālōšona i dusmys.

— Dzieržu caur mīgu naktī — klauvej pi durovom. Nu, jau Īvená, dūmoju, saprotu pec klauveišonys, īlaižu. Jei ai ratená druskom rūkā, Rozalá izsvīdusá pa durovom.

— Kur jei aizgōja tagad? as dūmeigs vaicōju.

— Pi Gaileišim. Aiznásá Mateisam sataisāt ratenám jaunu spōrnu, voi, ka varās vāļ, saleimāt vacū, atsacāja mōtá. I nu tureinis išūtá kaut kur, jo mōji, cikom kas, nav īspiejams palikt, koleidz Rozalái nūkrisš dusmu lākmá.

Tagad as zynōju, kas spīdá Īveni nōktį pi mýsu naktš vydā i cytom řaizjom agrōk. Izteicu mōtái sovu naapmīrynōjumu: kō pec

jei nav teikusá leidz šam, ka atļauņ Īvenái vītu zam sova jumta iz vysim laikim.

— As jau táv stōstieju, mōtá sacá, kaida jei beja bierneibā, kod as tod gribieju mozynōt jōs cīsšonys ai sovu žālsirdeibu, taida jei i tagad. — Nā, jei maņ atbīldāja, kod as lyku priškā pōrīt iz mýsim — as to navaru! Cikom as vāļ spiešu viļķt kōjis, as išu tai, kai ir paticš munam liktinám, a kod naspākā pakrisšu, tod lai dora ai mani ļaudš kū gryb.

As breinojūs par šaidu Īvenis atbīldi. — Da, pījimt žālsirdeibys dōvynu! To lobōk... lobōk... nazyn kas!.. Ari as pa Īvenái. Ka cylvāks gryb paleidzāt ūtram, to tik ai taidu nūteikumu, ka jī obi palīk cylvāka augstumā, ka pasnāgtis napataisa vīna nu jīm ubogam leidzeigu. Pazazamynōšonu as navaru cīst! Nu da, as jauns, as lapns. Jaunam pīmeit lapnums, jam lapnam vajag bīt — as prōtōju. A Īvenái! Jei taida dzeivis izvōrdzynōta. Lykōs, ka jai nu lapnuma ni lasis. Pi tam mōtá tokš jōs draudzina, a voi nu draugim var pagierāt uperus? Voi dreikst tūs pījimt?

Ceirulu Īvená gōja jau par Plīna-Šņūru kaļneni iz Gaileišu cīma pusi. — I nu tureinis iš kaut kur, maņ ausis skanāja mōtis vōrdi. Kur tys — kaut kur? Pasaulī! as atkōrtōju dūmōs vārdamīs saleikušā Īvenis stōvā. As redzieju tik jōs sūļus, a maņ lykōs, ka as dzieržu, kai Īvenis izžulgušī, caurōti bociki pylni iudinā šlākst ai kotru sūli. Kai Īvenái nu drāgnuma aizgōjušys panadzis kōjōs i tōs valk sirdi ōrā iz slāpnōm kōjom. As palyku dūmeigs. Sirdš aizlyuza. Vierūs pa lūgu aizejūšā Īvenī i naspieju atraut skotu.

— Kō tu taidš? mōtá aizrunōja. As naatbīldieju, navarieju. Mōtá pazavārā manī nūpītni.

— Ai osorom nivīnam navar paleidzāt, mōtá nūteicá. — Veirīšam nikō nav jōzabeist, vakar as táv sacieju, tod vāļ: nikod jys nadreikst raudōt.

As beju pōrsteigts. Voi as raužu? Voi teišam as raužu! As pamirkšīnōju ai acim, lai tokš pošam pōrzalīcynōt, ka as naraužu.

Acš jutu sausys. Tūmār naticieju. Tod pīlyku pierstus pi tōm. Sausi piersti. Osoru nav.

— Māma, voi ta as raužu! as aizvainōti ībyldu. Mōtá nikō naatbīldāja, tik tai sovaidi pazavará iz maná. Jōs skotā izlasieju, kū jei ai tū teicá.

— I kōpec taišni taidus liktinám pateik žņaugt! as dūmōju idams pa ceļu iz školu. Nu pajymtu pīmāram Braļu Juri. Rups jys i barbars. Kas jam kaitātu, ka jymtu jū, nu i spīstu leidz tys toptu par cylvāku? A nā! Ceiruļu Īveni. Kū jei ir padariejusá?! Kō Jurš tik nav nūdariejš, jys ai vīnu smājās par vysu tai, ka paņ dabasūs atsabolsoj jō smikla guļdzīni. A Īvená raud, nūmārkdama zámī osorōs... I deļkō liktiņš taidus tik losa pasaulī? Sagrōbá tū, sasyta, samyna, izvōrdzynōja, nūbeņdāja bez žieleibys i jam bādys nav! Ak, naboga Īvená, Īvená!

* * *

Tei beja pādejō řaizá, kod as beju redziejš Ceiruļu Īveni kleistom pasaulī.

Vairōk as jōs naredzieju. Jo as patš sōču kleišt pa pasauli, tik pa cytu molu, pa sovim celim, na tī, kur jei. I, varbūt, ai tū starpeibu, ka jei padeveigi licá mugoru sova liktiná níkám i vylka tō jyugu, a as nasaudzeigi ceiniejūs ai sovu, grybādams ītrīkt tū zámī pi sovom kōjom.

Speidāja sylta rudiná saulá, tei lāja par kūkim zaltainus spaitus, pīpīldeidama dīnu sorkon-dzaltonom gaismeigom krōsom. Pec godim as īgōju sovā cīmā. Beju nūreibš īzastōjušys jauneibys tvanā i spōrnōts kai pavasara tauryns.

— Zyni, dāls! pyrmū, kū izrunōja maņ mōtá pec sazasveicynōšonys — myužeigū duseišonu... i jei tōļōk navarāja. Bolss aizlyuza, nu acim pabyra osorys, pabyra kai rosa.

— Kas ir mirš? dūmoju, gaideidams, cikom mōtá atgiuš runu, pyulādamis patš atmināt, kas mōtái tik tyvs, pec kura tai var raudōt.

— Mýsu Īva!?! maņ īdyurá sirdi i aprōvá ai korstumu.

— Myužeigu duseišonu, pōrvarādama raudu izplyudumu mōtā turpynōja — Ceiruļu Īvená nūmyra.

— Ceiruļu Īvená! as īzasauču dūmōs. I gribieju atrysynōt: voi mōtis raudys nu prīcys, ka Dīvs tok ʒaiz īraudzāja šū vōrgu bārnu i pasaučá pi sevá, voi nu skuómom, ka Ceiruļu Īvenis vairōk nabýš storp mýsim, nikod nabýš.

— Izvōrga nabadzeitá šymā osoru líknī, mōtá otkon sōka raudōt i raudōdama turpynōja. — Nadūd Dīvs, nivīnai mōtái tik nalaimeigu bārnu. As ceļu Dīvam rūkys, ka jys pajámá... a sirdi nazkas tai i valk... valk nu kryutim ōrā.

— Voi tu aizīsi jū pavadāt? raudōt nūstōjusá vaicōja mōtá.

— Voi... voi vāļ naapglobōta? Tik...

— Nā. Vakar myra.

— Kotrā zini! as apsūlieju mōtái.

Ceiruļu Īveni izvadāja nu Seimaņu Jezupa ustobys. Izvadāt beja sazasaliejušys vysys cīma sīvītis, pusaudži i bārni. Nu veirīšim beja tik Martys Jōņš, kurīs taisāja jai šķierstu i krystu.

Pa celám mōtá maņ stōstāja, ka bāru mīlasta nikaida naasama.

— Kur jai leidz tam! itkai tys nivīnam iz pasaulis, ni myužam nasasnādzams, ai taidu bolsu īzasaučá vacō Dzenīnā, kura taipať kai máš beja mozlīt apvālōjusá i celā mýsim pīzavīnōja. — Tikkū salasāja šķierstam nu vysa cīma pa dielá gobolam i pa noglai.

— Jozāns vīns varāja sataisāt šķierstu, nūteikti sacāja mōtá. — Šķierstu šai-tai sasyta, sazasājām, a krystam nivīns... aizgōju iz vōgūzi, samekļieju tīvus mīteņus nu lītu kūkim, kas beja vāļ tāvam sagatavōti, nūnešu deļ krysta.

— Tai jau! Dzenīnā atmátá ai rūku. — Jozāns varāja i bāris pataisāt. Kō jam tryukst? Namoz dubļu ir pōrnasusá pi jīm i na vīnu dīnu beja jālym pierstim grīžūt jūs lynus i pokulys.

Bāru gōjīņš taisājās dūtīs iz kopsātu. Vyss beja gotovs iz īšonu. Četrys jaunys, godu septeīņpadsmit, maitinis pacālā šķierstu iz placim. Bet kas nagaidomi vāļ aizardāja.

Praņu Mōra pyusdama i ai rūku putekļus slauceidama steidzās nu kolna, rūkā nasdama nalelu metala mūceni, iz kurōs beja sakrytusá putekļu kōrta. Šys nu beja, kas aizturāja gōjīni. Mūceni jei pīsāja ai boltu lenteiti pi Īvenái taiseitō kopu krysta. Bazneickunga bārōs nabeja i bazneicys krysta, ai kuru parosti aizvadāja leidz kopsātai kotru nabašņiku draudzī, nabeja.

Gōjīnā priškgolā nūstōja gonu zāns Bernads, turādams rūkōs augši pacaltu áglis krystu ai klōt pīsītū mūceni. Beja radzams, ka jam ļūti patyka jō miseja. Rozalá beja aizgōjusá iz ganeibom pi pōrejīm divim gonim ai lyugumu, lai pagona strāčeiti vīni, a Bernadu kai lelōkū palaiž iz bārōm, nāst krystu, jo bārōs nu pīaugušīm veirīšīm nabeja nivīna, kas varātu pajimt krystu, izjemūt vacū Martys Jōni, bet ka šaidā gadiejumā krystu nastu sīvítá, tys nikur leidz šam nabeja rādžāts.

Pec laika īšonys nesiejis pōrmeja ūtra četru maitiņu grupa. Pymōs palyka gōjīnām nu pakalis. Storp šōm beja i muna mōsa. Māš sveicynōjamās, jo as vāļ nabeju ai jū ticīs.

Vysys jōs beja nūsōrtušys kai rūžys i jautrys. Tys nasakryta ai parosti skumū bāru nūskani. — Dzeiveibys pōrpiļneiba, laikam, napazeist pazakōrtōšonūs — as nūdūmoju. Maitinis tāržōja i strāčom smīkly paļ bolsā īskanāja.

— Raudōt tok vajaga bārōs! aizrōdāja Terešu krystamōtá pazagrīzusá iz maitiņom, kurai, varbūt, rōdājās maitiņu dzeivō izatureišona navītā.

— Māš raudōjam pirmēņ, krystamōt! sacāja vīna nu jōm.

— Izaraudōjam vysys!

— Īveni apmozgōjam ai osorom! dzeivi runōja maitinis vīna par ūtru. I jūs acīs, seji i bolsā nu tō, ka jōs «raudōja pirmēņ» nabeja ni viestš. As naticiegi nūgrūzieju ai golvu.

— Nā, nu tīsys! Tu natici? sacāja mōsa jymdama munu rūku sovā. — Zyni cik palik sōpeigi, kod īdūmoj, ka Ceiruļu Īvenis vairōk nabỹš mỹsu cīmā. Tū navar īdūmōt! Siedi pi lūga, paz Īvená atstīp

maiseni iz placim. Niu zyni, ka reit, pareit b̄yṣ voi sv̄atki, voi Leldīnis, voi kas cyts svareigs i jauks. Kas tagad atnásṣ Zīmys Sv̄atkus, Leldīnis voi kū cytu jauku, jauku? Īvenis nab̄yṣ vairōk.

As atminieju, ka b̄arni b̄ydam, as patṣ i cyti cīma b̄arni bejom saukuṣi mōsu par Buļu Īveni. Atminieju tū vokoru, kod, satrycynōts nu pīrādzātō Īvenis ustobā, beju tik stypri iztraukts par mōsyt liktini. As tū pastōstieju mōsai i pōrejōm m̄aitiņom, nūbeigdam ai pīmatumu, ka varom i naskumt, jo ir palykusā Buļu Īvenā. I lai m̄ysu cīmam natryuktu poezejis, kas tī ir, varb̄yt̄ jei varātu pōrjimt̄ Ceiruļu Īvenis lūmu: ai maiseni par placim atstīpt̄ voi sv̄atkus, voi Leldīnis, voi cytu kū svareigi jauku, jauku.

Vysu laiku maņ prīceigi smaidūšō mōsa pec pādejō pīmatuma izražis sazaslāja, palyka nūpītna, sōrtums ai straumi saskrāja vaigūs i apvainōta jei pacālā iz manā acṣ.

Bet tivleņ skani izasmāja. Jei saprota mani. Sveṣys zāmis tokṣ nabeja mani padariejuṣys cytaidu pret jū. Māṣ rādzājam, ka m̄ysu agrōkō b̄arnu mīleiba gailāja taipaṣ maigi i bierniški.

Īvenis kops beja izrokts kopsātys nūmalī, zīmeļu styurī, mōlōjī, kur auga mežogys i seiki eļksneiši. Nu kopu kūpeņom apleik tyvumā nivīnys narādzāja.

Par tū mōtā sāka bōrt̄ kopa raciejus, divus m̄ysu paṣ cīma jauneklus.

— Navarājat, euku tī, izraudzāt̄ vīteni, pōrmátā mōtā jauneklim, rōdeidama ai rūku iz kopsātys dīnvydu molu — tī taida vīgla smīlktenā i saulis daudzi.

— Dzeivam vajdzeiga saulā, a myrušam mīrs! ai filosofisku paścīneibu atbīldāja vīns nu jauneklim. A mōtái izraudzeitō vīta lūti napatyka, jū varb̄yt̄ skumdynōja tys, ka cyts nivīns naatnōkṣ vairōk pi Īvenis kopa, to jei tokṣ pi jōs nōkṣ, cikam dzeivōṣ. I ṣys dryumīs kops aivīnu likṣ atmināt̄ Īvenis dzeivi, kai smogu jyugu. Pavysam cytaidi b̄ytu, ka nōktim pi jautra i saulaina kopa. Tys stōsteitu par bejušū dzeivi, kaida jei ni beja, kai par jauku i saulainu.

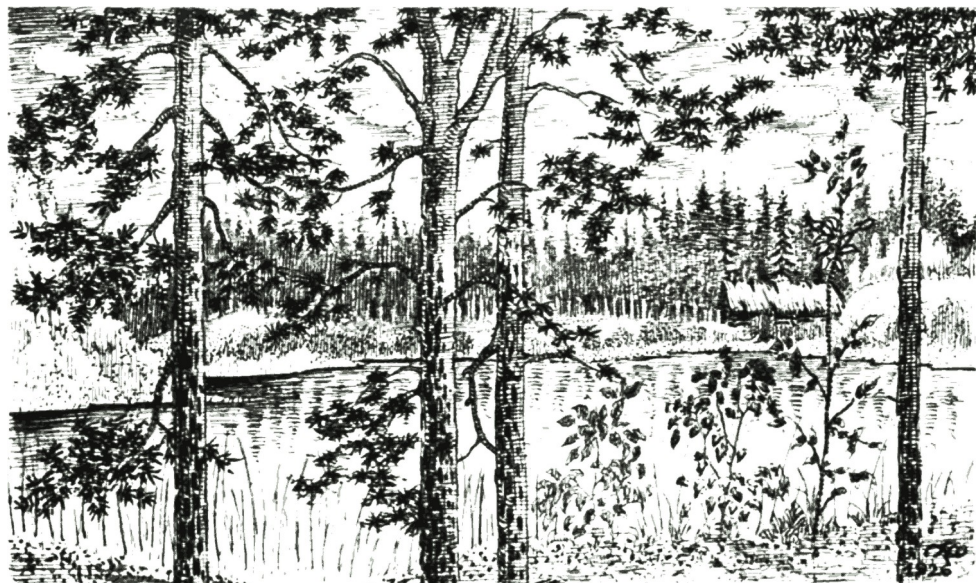
— Oi, labi būs tá, krystamōt! smaideidams sacāja ūtrīs nu jauneklīm pyulādamīs apmīrynōt mōti.

— Tá jai breivōk. Nivīns jōs vairōk natraucās, a tī otkon burzma. Kur tī saleišš vysi? Lōpstys nav kur īdūrť. Sameidās jū otkon tī, taipat kai zāmis viersā. Tī ari vysaidu ir! A mās zynom, cik jei navareiga. Smiļktš i sauli gona jei rādzāja cikom dzeivōja! Tī jū vāļ apjimš myužeigā gaisma.

— Da, dzeivōja jei! I rādzāja gona sauli! ai nūžālōšonu nazynu kam mōtā izteicā ryugtu pōrmatumu.

— Jei izturāja sovu lineji da gola! sacāja mōsa pazavārdama manī.

— Myužeigu duseišonu...

Skrondu vosora

Gaisa nakts.....

Nakts spieceiga, klusa, rosys pylna. Reibynūša vosorys juná nakts.

Vāļ maigi tei skōvā zámi, skūpstāja tū, soldonā tvāna nūreibusá, čyukstāja: «Aizmierst, ka esi, ka dzeivoj, ka jiut». Plōni-zyla, burveiga nakts.

Vāļ nagribāja tei škiertīs nu mežim, kur plyudá spieceigā brīdumā nakts rosys izkausātō áglu smarža; nu teirumim, kur izkoltušō zámá ai pylnu kryuti vylka nakts volgumu; nu pļovom, kas tai glaudās ilgu pylnys i gaidāja vīglā smaidā kaut kō... O! Kaut kō nazynoma, nanūjausta, lela, myužeiga.

Vāļ gulāja tei izspūrusá, plota, maiga, vīgla par zámi, par vysu pasauli, dvašu aizardama, vylka elpu.

Nakts klusumam atvārtijā kryutī klusi planāja nūskaņotīs jiutu akords, tveika ilgu saspistō sirdš. Vāļ tei dzārā gaišu pizapildeišonys kausu.

— A tei yra... Nakš gaisa... Rosys pynō, plōni-zyla, reibynūša, soldona tvana nakš.

Par zāmi lājās gaisma. Austra mātā sorkon-violetus tōņus. Daga kolnu viersyunis. Reits mūdōs vysā sovā slavī. Zāmis karalš — reits!..

Cālās saulā. Lāna, maiga, glōstūša, sovā pynā skaistumā junā reita saulā. Zāmis skaistums... Saulā!..

Stōjās dīna. Par zāmi plyudā bolta, kvālūša dīnys gaisma... Lela, varūneiga, dōrdūša dīna.

* * *

«Siļva, Siļva!.. Siļva!.. Nu! Koč vīns. Voi guļ? Vysi?.. Nivīna!..» saucieja steigā dagryudā pīri tyvu lūga styklam i gribāja sarádzāt kū ustobā. Lūgs beja nūputynōts pavasara smīlkšu puteklīm, caur tū nikō narádzāja. Jei pavylka ai dalnu pa pīri. Nu stykla iz pīris pīlypa taidi kai tauki.

«Edviš!.. Edviš, Edviš!..», jei energiski daudzāja ryutī ai lobōs rūkys vysu pīcu pierstu golym. «Eu, dzeivōtōji! Pyuņ koč taurī. Kai nūsysti. Saulā kur jau!» — raizājās saucieja. Napacīteigys kusteibys raustā jōs kermenī. Pabōzusā golvu pa siņču durovom, turūt vīnā rūkā slauktivi, kurā leidz molom boltōs putōs sakults beja tik kū izslauktis pīns, ai ūtru rūku turūtīs pi stendera, kas jau daudzus godus škībās iz lājis pusi i draudāja izagōžt, sauciejis Dōrtis bolsam atbiļdāja godu četrdesmit sīvītā — Siļvija Indriča mōtā — Edvisā: «Kas? Siļva?.. Kas jū zyn kur daudzōs, ustobā nav bejš nu vokora.» Jōs bolsā dzierdājās bezspieceigys dusmys, vōreigs žālums i skorbums. Siļvijs navarāja panāšt šō mōtis bolsa, kod dzierdāja tū. Šys bolss jam spīdās kryutīs, žņaudzá i plāsá sirdi. A mōtā reši kod turāja cytaidu bolsa tembru.

«Mm... Šķņards taid!»), pyktōjās Dōrtā. «Šys jau... jau nu šō laika pa naktīm blondōs. Laid valī, laid! Bryugons taid!... Kū dūmoj?... Ai razgali taidam!... Nav i nav! Krystāvs naiš gaideitu kotra kōpura. Jys tivleiņ aizīt. Bādys sāv leidza jys najimš.» Dōrtái mālā,

kai runōja Zeiļu cīma ļauds, beja labi īsīta. Jei kiulá tū bez apstōjis, ritmā, kai spryguli rudiná laikā. Ai sovaidu ekstazi jei vysod jāmās, kod tik beja izdeveigs gadīnš parōdāt sevi. Jōs raksturā beja tei sovaideiba, ka runōt pušmuti Dōrtá naprota. Ka dagōja jōs kōrtā, to Dōrtá runōja ai pylnu kryuti i plotu muti. «Šķņars, šķņars! O, redz! Krystāvs īš jō gaideitu!... Kas jys ir? Nakti dauzājās, niu koč kur škiunī trup.»

Gryuši nūzapyutusá Edvisá īgōja ustobā izkōst, pīnu, a Dōrtá nanūstōja. Jei jāmās izcált, Siļvija vysys ļaunōs pusis tai, ka vyss cīms skanāja. Ai tū gribāja parōdāt, cik svareigs taidis cylvāks kai jei.

Blumm-bum, bum! Nascá godu trejspadsmīt, četrapadsmīt maitinā-ganeitá gryudá nu kolna lūpu pulku. Tī beja Onorys lūpi: vīna gūvelá, táleitá, divejis vuškenis, kotrai pa vīnam jierenám, i zīmys vepruks. Mīgainōs acš plateidama, Nascá traucá pylnā spākā lūpeņu pulku. Maitiná beja lūti sazabūzusá. Tod, kod jei beja lobā gora stōvūklī, jei izavārā sazabūzusá, jōs sovaidōs lyupu konturys beja par daudz izspīstys iz prišku i iz sōnim, a kod jei kryta dūsmōs, vysa jōs seja klīva vīnūs styurūs; i šī styuri apkrāslōja vysu cytu, paņ acš, kas dūsmōs parosti kotram spylgti izadola nu cytim sejis pantim. Jai palyka tik styuri. Lyupu konturys izaspīdá, daguns izastīpá, ovālīs zūds sazadalāja divūs styurūs, kvadratā, i paņ pīrā palyka taida izcalta, osa.

«Valna gori-i-i!», Nascá lomōja dzanamū pulku. Nascis bolss skanāja na klusōk par Dōrtis, a kūpā tī nasadarāja, caur kū cālās, leidz šam reita klusumā grymstūšijā cīmā, ausš ōrdūša disharmoneja.

Blumm, bum, bum! Šymā disharmonejī atsasaucá vacys, saryusiejušys skōrda bundžys dōrdūša skaná. Onorys gūvái koklā beja pīsīta zvona vītā vaca konservu bundža, ryušam izāstom, skrondainom molom, kurai īškā karināja īsīts, taidis paņ saryusiejš dzelzš, kas gūvái kustūtīs najauki dauzāja bundžys molys. Šū bļāustūšu skōrdu koklā tai pīkōra goni, ōrkōrtejōs našpetneitys deļ,

lai i kryumūs varātu zynōt, dzierdāt, kur tei ir... Tei beja nu gonim ibīdeita. Tū syta bez žielesteibys, vaineigu voi navaineigu, vysur i vysod, ka tik snādzá peicka. Tōs namīļoja nivīns. Paṭ Onorai kai saimineicai beja kauns par taidu sovu eistū lūpu. Kauns i dusmys par skōrdu, ai kurū tei izskandynōja, izādá Onorys auss, jo taida lūpa vysá Zeiļu cīmā vairōk nabeja. Seviški Onoru aizskōrá tys, kai jai lykōs, ka ai šū teik kōjom meita vysa jōs sāta i jei pošā. Goni jōs gūvi saukōja par «cysu», jo pec gonu dzejis mōkslys saleidzynōjumim cysai tei leidzynōjās sovā ōrejā izskotā i raksturā. Par šū ryugtū patiseibu Onorai vyra dusmys i iz gonim, i iz gūvi, i pošai iz sevi.

I Nascá šō draiskuleigō lūpa namīļoja. Da i vyspōr Nascá beja tei máitiná, kura naz voi mīļoja kū pasaulī. «Osoka vīna — Nascá», runōja ļaudš. «Kopojās ai vysim, acīs lāc. Nanūzalic ni vacōkam, ni jaunōkam».

I tīsa, Nascá beja sovaida. Ka reitā ai kaidu beja loba, runōja, jūkōja, to vokorā tū lomōja pādejīm vōrdim i beja gotova izrauṭ acš ai nogim.

A kū ža jai nabadzeitái?! Kai jei niu traucá vysá sporā šū lūpu boru nu kolna i klīdzá: «Cysa... valna žuburš! Tu kur?!» i Cysa klausāja, ibīdeita nu sitīnim, šņōkdama nūkratāja roguš, tik nūspaitōja acš, sorkonys, ašná pīzaliejušs, a klausāja i grīzās atpakaļ, koč nūdūmu sovu naatmátá, tai i jū — Nasci traucá cyti, kai nu kolna, klīgdami i bļaudami: «Ei, Nascá! Ak tu nalobīs bārns!.. Tu!» Kod tá niu beja jai apzaturāt, atsajāgt? Kur izškiert? kū mīļōt, kū neiš? A nūklusāt! Pazadūt?.. Nā! Nascá lobōk nūmiers... voi izāsš vysus...

I Nascis nivīns Zeiļu cīmā namīļoja, Nascá tū zynōja. Taipaṭ kai Onorys gūvš zynōja par sevi, kurū niu traucá Nascá. Gūvái suplōk, seicenim, parostim cyukys rikšu sūleišim, sazarōvš, kai nu trejim žubureišim saslīts, pa laikam izaspīgdams, tipynōja nūlisiejš, lūti vylnains zīmys vepruks. Ap priškys kōjom tam sytōs klyudzyns,

springuļš, kas beja īsīts auklā i pakārts koklā, lai vepruks naspātu ōtri skrīṭ, šys sovā našpetneibā gūvi pōrspāja. Goni šū saucá par «valna kōsi». Glupi atplātušs mutis, mákšdamys vysā sovā vušku pazemeibā, skrāja vuškenis. Tōm pakalī táleitá, rāmi, ḷūti cīneigi, augši apzynōdama sovu pōrōkumu par šū zamū boru. Jai lykōs, ka caur kaidu lelu pōrprotumu Nascá trauc i jū kūpā ai šū zamū boru.

Pi Indriču kulasātyš Nascá nūstō. «Ei! Siļvij!.. Nabadzenš tik niu celās! Nu, lobreit!», Nascá saucá. «A pazaklausī, kai tī tevi krystamōtá Dōrtá sveicynoj!» Jei zūbgaleīgi smājās i rōdāja ai vici, pazagrīzusá atpakaļ iz kolna pusi, kur krystamōtá Dōrtá vysā mutī čačinōja.

Siļvijs Indričš beja izmūdnyōts nu cīmā sacaltō trūkšnā, kas nōcá nu Dōrtis skaneigō bolsa i gonūs dzanamū lūpu bora. Tik vīnōs apakšdejōs boltōs drābjōs jys izgōja nu škiuná ōrā, lai pazavārt: voi jau teišam reits.

«E-e-e!», gari īsaucá Nascá pamaniejusá, ka Siļvijs stōv tik velī. Siļvijs mieginōja vārtis lācūšijā saulī, a navarāja nikō labi sarādzāt. Nu saulis skotu jys pōrlaidá pa zylū dabasu jumtu, tod vārās iz zōlis rosā. Kulasātyš maurená rosā stōvāja slīdá, kas gōja iz škiuni. Jys saprota, ka tī jō pošā pādi. Pādi vāļ nabeja pōrklōti ai rosu — zeimōjās, pavysam nailgi jys ir guliejš.

«Ak tu nabadzenš, i iuzys pazaudiejš! Ai, ja, ja, ja, jai!» Nascá smājās pylnā mutī, golvu atsvīsdama. «Pa nakti maitys laikam nūkeiļōja! Vot tai īt tam, kas ryukoj caurom naktim. Krystamōtá Dōrtá na par veḷti lomojās. Puiseiṭ, puiseiṭ! Iuzenis pagolam... ha-ha-ha!» Nascá smājās aizavylkdama.

«A tu kū zyni, kōpurs taida, nu maitom?! Pōtorus mōki?! — Syvāns!» Aizskorts nu maitinis zūbgaleibys, aprōvā Siļvijs. «Eu, kur cyukys! Verīs, ka nadaboj pa ōdu nu saiminīka, tod aizazvīgsi na taidā bolsā.»

«Ak tu valna kōšš!», saukdama Nascá lācá sietenái pōri dōrzā, kur vepris jau beja paspiejš īzalauzṭ. «Naškeistīs gors!» Nascá syta

naboga zīmarām ai vici par mugoru. Lelym auliekšim pādejīs bāga iz dōrza styuri pōri sakņu istōdiejumim pa laikam izgryusdams rupu, zamu skani auliekšu ritumā.

«Vot, osoka! Tā jau cylvāka nabyš nu šōs, lāc acīs kai spička. Nu šō laika jau jei... A kur tod, kod atiš...» dūmōs runōja Siļvijs. Jys īgō škiunī, apzavylka i sūļō iz ustobu. Maurenī izkrytušōs rosys lasis saļdeidamys kryta iz bosijom kōjom, cikom tōs samierka, aplypa ai vacō sīna, progōšō gods zōļom i zīdu pōrslom. Siļviju īraudziejusā, krystamōtā Dōrtš mātās pi tō ai lomōšonu.

«Nu kas? — As tivleiļ!», Siļvijs pikti atciertā krystamōtis Dōrtis uzbrukumu. «Pazacālā trūksnis kai tiergā. Pareizi soka: kur trejs bōbys, tī miļzeigs tiergs!»

Šū i bez jō Dōrtā seņ zynōja, i tō pec tys tik pakiura guni Dōrtis sakarseitijā sirdī.

«Načārç, načārç! Kō tu čārç i maitoj vysu skaistumu. Lobōk veris: Euku, reits kaid! Natraucāj tō. Pacāļ iz augšu acš... Nu? Ek, kas par sauli! Kaida dīna byš!..»

«Saulā tevi paborōš! Tfu!», Dōrtā ai īgnumu navaldamōs dūsmōs izgryusdama nūzašpļōvā. Ai pierdukni nūslauciejusā lyupys tei apzasvidā nūst nu Siļvija i dāvās iz mōji. Dažus sūļus paskriejusā, taipatš steigā jei atsasvidā atpakaļ i sōka lasāt nu sova leksikona.

«E!» Siļvijs atmātā ai rūku i īgōja ustobā. Nūzasiedš iz beņča pi golda, jys īgryma kaidā dūmā, kō vōrdūs navar itvart i izteikt. Ustobā beja kluss i puštymss, partū ka lūgi beja iciersti vokora sīnā, pa kurīm niu blōvi rādzājās vokora dabasi, tymā laikā, kod austrumi beja aizlīti saulis plyudim. Aizadagušōs dīnys trūksnis ōrā, ustobys krāslums sovstarpeji kaudamīs i nūzaskaņojūt pōrpildāja Siļvija kryuti. Jys sādāja i ļōvā vali jiu tom.

Aiz aizkorim, natoļ nu ceplā, pi gultys ritmiski leigojūtīs čierkstāja šyupelā leikstš. Siļvija mōtā — Edvisā, klusi siežūt iz gultys, šyupōja sovys vyduskōs maitys — Dominikys bārnu.

«Kur tu, bērns, tai ilgi», klusi īzarunō mōtā, kai beidamōs iztraucāṭ ustobys krāslu. Jōs bolsā skanāja sovaids maigums i mīlesteiba. «Krystāvs b̄yṣ jau aizgōjṣ. Ša auņ kōjis!» mōtā, pacālusā aizkora molu, snādzā pōri jaunu, boltu lynu autu. «Krystamōtā Dōrtā, tā pīskandynōja jau pylnu pogolmu», nūzapyusdama pībylda Edvisā.

«Kur Dominika?» jymdams autus nu mōtis vaicōja Siļvijs par mōsu.

«Aizdzyna gonūs», mōtā atbildāja, nūzasāda iz gultys i turpynōja šyupōṭ bērnu, kurs ļūti vōreigi i, līkās, apvainōti īzaraudōja, kod šyupelṣ beja apstōjṣ, koleidz vacmōtā snīdzā Siļvijam autus.

Siļvijs nūsāda iz skreineitis pi durovom i slaucā ai autim rosā nūmierkušōs kōjis. Reikōjās jys ļūti gausi, narunō ni vōrda. I mōtā klusāja. Klusums ai krāslu otkon pīpīldā ustobu, tik leigōjās ritmā leikstṣ i aizkors māmi purynōjās leikstṣ takti.

«Veļti», Siļvijs runō sevī. «Veļti saulā speid̄ deļ taidim... I dūd pavasari». Jys nūtyna lobū kōji ai autu i bōzā zōbokā, a zōboks nagribā vīgli leist̄ kōji, laikam beja pašauris, a voi partū, ka jaunī auti beja taidi pabīzi. Mōtā klusādama vārās jō dorbā. «Lobū paprišku», jei dūmōja. Siļvijs spieceigi syta ai papīdi iz greidys, lai īdzeiṭ zōboku kōji. «Da i nab̄ytu taidi pavysam vajdzeigi pasauli», jys dūmōja — saprūtams, na zōboki — tys beja īsōktōs dūmys turpynōjums, ka: «Veļti saulā pavasara storus syta taidim. Ek, b̄ytu gon pasaulṣ... i dzeivā tymā, ka bejuši vīneigi taidi, kai šei osoka — Nascā i krystamōtā Dōrtā. Pīaudzynōtu jōs tāv taidu lūpu pylnu pasauli, kai Onorys Cysa, «našpetnīs kōsṣ», «glupōs» vuškys izspīstom acim, kurōs vysod vārās na iz pīrkšmatu, a tukšā gaisā. Pīsaisteitu tīm koklā blāšku i klyudzynu... nu, i pošys vōleitu ai rungu pa krystim, pylnā koklā bļaudamys. I kū gon vierteigōku var izaudzynōṭ ai šaidim pajiemīnim?.. Siļvijs sōka dūmōṭ par sovu cīmu i ļaudim... Kai risynōjumu iz vysu, kas ir Zeiļu cīmā, jys varāja

atbildāt tik ai garu nūpyutu nu vysys plynōs kryuṡ. «Nikō tā nasaprūtu», jys nūbeidzā. «Kaļ krystā vīns ūtru... Kotrs gryb nūstōṡ augšōk, sameidūt cytu dubļūs, koč patš ir pādejō lupota... i izīt kūpā, ka vysi, vysi tik... tik... nu naatrūnu vōrda». Sāv naapzazynūt jys nūzašplōvā. A tys beja zam apziniski. Ka kas aizrōdeitu, ka jys šplōvā, i praseitu, kō pec šplaudōs, to jys ai vysu bṡti streidātūs, ka šplōvš nav; i ka vyspōri jam agri nu reita mutā sausa, ka parosti reši kod šplaudōs, ka jys nav peipnīks, ka zyna nu higienys stuņdom — slīkys ir dōrga monta, lai tōs tik izšķierdeigi tierāt, ka atplāstu muti jys nastōv, lai tī biertu iškā kas, kū pāčōk bṡtu jōšplāun ōrā; i tai bez gola pīrōdiejumu, kas līcynōtu, ka šplōvš nav. Aiz tik naapzazynūt šys fakts beja izdareits, aiz cik aizrauta beja jō uzmaneiba iškdejōs darbeibys risynōjumam.

Pi dibinejōs sīnys iz sūla stōvāja paprōvs veikšeits, īteits raibu dzeipuru Latgolys auduma koudrī, pōrsīts ai calaiņu plotu jūstu. Siļvijs, aiz justys cylpa sajiemš, pacylōja tū iz augšu, raudzeidams, cik smogs ir, i nūlyka otkon. Jys beja gotovs. Vajdzāja iṡ. Jys dagōja pi mōtis, lai atsasveicynōṡ. Strauji, strauji mōtāi sōka ritāt pa vaigim osorys. Nūskūpstiejš mōtāi rūku, pajāmā nu vadža capuri, veikšēiti pasvidā kairijā placā i laidās iṡ iz durovom.

«Voi Dominikys napagaideisi... lai atsasveicynōṡ?» Vōreigi i kai pīspīsta izrunōja mōtā, kod Siļvijs jau taisā durovys. Naapzrynōti jys iz mirkli apstōja. A tymā paṡ mirkli ai apzineigu grybys spāku taisā durovys plašōk i izgō siņčōs. Mōtā ari sekōja pavodūt.

«Jōpagaida», Siļvijs atbildāja siņčōs. Jys pīspīdā placu pi izaškībušō stendera. Šudiņ Siļvijs beja uzkreitūši dūmeigs. Mōti tys ļūti sōpynōja. Miļōja Siļviju mōtā, maigi, vōreigi. Siļvijs Indričs vāļ nabeja izveidōts veirīṡ. Kaut gon jō mīsys byuvī jau varāja manāt veirīšam īpatnejus, spieceigus viļciņus, acīs taipaṡ kryta jaunekleigīs maigums, kas sevī ityna i slāpā ai spāku ōrā lauzūšū muskulaturu.

«Navar tok tai aizīt». Jys tai kai pyulājās pīrōdāt kam, lai attaisnōt sevi partū, ka ilgi navar izīt nu mōjom i otkon dīscik jōgaida. «Kū jei padūmōš?.. Dūmōš, ka as... A par kū? Samyna i iznycynōja munu lobōku draugu, munu mōsu... A poši kaidi?! Eh, zynoms!» Siļvijs uzabudynōja par mōsys liktini. Ustobā sōka raudōt mozīs šyupelī.

«Nu to laimeigu ceļu, dāls! Tu ustobā laikam naiīsi vairōk?», mōtā sacāja i izasteidzā ustobā pi bārna. Siļvijs izgōja pogolmā. Jam preteimā pa cīma īlu gōja Dominika, svaiga, pylna jauneibys maita. Tōs spieceigōs jauneibys, kas tai īpatnieji izateic kotrā kermenā kusteibā. I jei beja apmōneitō i sameitō sīvītā, nalaimeigō mōtā.

«Tu jau.. ?» Jei runō iz Siļviju. — «Vasala palīc!» kai atbīldi Siļvijs jai snādzā rūku. Jys īvārōja, cik sōrta izavārā Dominika. Patiseibā jei nabeja tik sōrta, kaida niu izavārā. Jōs vaigūs vāļ aivīnu turājās bōlums nu pōrdzeivōtōm fiziskom i moraliskom cīsšonom, a sōrta jei izavārā deļ tō, ka vaigūs atspeidā reita saulis stori.

Siļvijs pīgōja pi krystāva Kukulā ustobys lūga. Jys paprasāja, voi krystāvs jau seņ aizgōjš. Iz vaicōjuma atbīldāja krystamōtā Dōrtā ai ryugtu pōrmatumu.

«Aizīsīt jiuš, ničuvakys, (nazyn, kur jei taidu vōrdu beja rōvusā, a ka vajdzāja kod kū nūstatāt, kab jō vierteiba mozōka par iznosōtu veizi, tod tū lītōja), kod vosorā proiš». I jei sovā grīzeigijā bolsā sōka pōrskaitāt pi kaida loba saiminīka ir izareikōjš Martys Jōņš, kurs jau tivleit pec atsvātis aizbraucš; ka Dzenīnis Ontons ai Reginu dabōjuši vītys tyvu vīns nu ūtra, ka svātdīņom tīm var sait kūpā (Ontons ai Reginu šūzīm beja sazapreciejuši), saiminīki ļūti lobi; ka Saļusis Vinča tyka pi tō saiminīka — Krūminš, voi Kārklinš... voi Celminš, kai tī... (jei meklāja atminī uzvōrdu), kur progōjušu godu Zosis Aļuks dzeivōja, kur zyrgs pōrkryta caur klāva grīstim i nūzabeidzā. «Kvorobys», kaidi tī saiminīki, škiuņu natur. Taišni vazumā ai zyrgu vad iz klāva grīstim borūkli. Zyrgs nūzabeidzā, a puisš lai atbīld. Sātani, dīszy' kai Vinčam var izīt. Bagusis Jezups ai Aļuzu iz ļūti loba

dorba iztykuši, jau atrakstiejuši Bagusái grōmotu, ka dreiz izsyuteiškūš naudu. Ļolis Pīters jau b̄ytu atsyutiejs naudys, ka «nazakruciejs andžiners». Naudu to nalobīs sajiemš nu vaļdeibys, a strōdnīkim «bankrutstvu» pasciejs. Tu cylvāks ašná svīdrūs sitis, a jys tovu apād. Tumašinis Mōrys Viktors pošlaik sād. Strōdōja iz loba dorba, a braucūt pa dzeļzceli Riezeknis, Krystpilš i Pļaveņu stacejōs sakrōvā «načaļstva» iz cylvāka vasalu čpu protokolu. Īgōja Riezeknī, taidu pasauli kōjom nu pošim Zeilim nūgōjš, kai i jiuš tagad, atraisāja kuleiti, ļaužu staceji jau pylns beja, atsasāda i sōka ikūšt. A druponys i čaulys, saprūtams, zámī, kai parosti. Tivleņ, inaidnīki, tai i glūņ, tai i gaida kur nu kaida kokta. Jō nikas narádzāja. A tá kai nu zámis izauga policeja, soka: pasi! Padává, nu i protokols, krōvā viersā kundzeni. Par kū ža, prosa. Ā, soka, namāsloj! Par tū tok vysim pilsūnim jōzyn... jums ari tys jōzyn... Viktors prasāt i kōjōs klanātis, lai pīdūd, a kur táv! Sirdš, soka, asūtá styprōka kai akmiņš. Krystapilī i braucš, tī gribāja aizpeipāt. Īdádzá, a spičku nūsvidá zámī. Otkon protokols. Pļaveņōs satyka Mateisu. Sōka stōstāt, kai izgōja. Aizlyuza sirdš par taidu nabyšonu, kab jū valns, soka, kai nūgōja i nūzašpļōvā. I kas varāja padūmōt — policeja klōt, iz greidys staceji, soka, špļaut navar, i vyspōri ļaudīs. Soka, bakterejis slikōs asama. Pasi! — Padává. Protokols. Sakūdš zūbus aizgōja. Zynit ari tū jiuš! Īzalaissit celī tai kai peškys! Tagad nav vairōk seneji godi, zámái niu jōb̄yn teirai, jo dzie, tī iškā cylvākam pīzavadá vysaidu baktereju, a ļaudš tagad palykuši nazkaidom tukšom kryutim, izpyvušom. Vot i raun jūs tivleit «kvoroba», kai tik kū... Īgōja Viktors vagonā, izatrausá iz viersejō plaukta, kab tōļōk nu acim koč nūišt, a tá táv i beja — protokols! Kōjis, dzie, deļkō nanūovš? — Dūmōja: vyss nikō, varb̄yt tai apzaiš, a nā... Atroda, i niu sād, jo moksōt «štrapu» jys atsasacāja.»

Dōrtá pārā sovu runu vīnā laidā, bez pīturys, bez komatim i punktim, tik ai miļzeigu intonaceji. Jei vīnā kliepī gribāja izgōzt vysu, kas nūteik vysā plašijā vaļstī i seviški, kas tī nūteik pādejā

breidī. Jai beja nu svora tai saucamōs — pādejōs telegramys. A tam, kas jau beja agrōk, jei lyka nullis vierteibu.

Dōrtis runa sprakstāja taidā jiutu saspīļiejumā, taidā dinamiskā sasprāgumā, ka klauseitōjam jōs runa sastipá, savylka vysys dzeislys, na viņ nervus. Kod runōja Dōrtá, lykōs, ka apleik vyss sazacálá, dōrdāja, grīzās mīlzeigā otrumā i vot, vot tivleit izskriš iz koč kō, apsvīšš iz augšu ai kōjom, i nūputās tik drumslys kai dyumi.

«Vot ļaudīs ir i veiri, i puiši, ļaudyski kai puiši! Tá... kai tušli. Myužeigi tūkstōs! Vosora pagolam, a jī nikai navar izatustņ nu mōjom». Pōrjāmusá vysus Dōrtá stōjās pi sova vacō i Siļvija.

«Ā, nū..., sīveņ, jau i vosorā tāv pagolam! Oi, vosorā — māmená izauklās vāļ tevi... izbalynōš kauleņus!» Lieni, kai sapņaini, runōja krystāvs Kukulš. Jys beja pretstots Dōrtis raksturam. Jō prōteigīs lāmums, plašis bolsa tembrs saucá jiutu atplyudumu, násá atpyutu. Beja pateikami klauseitīs jō runā. Kod plyudá šys mīreigīs, mozlīt kai smejušīs par vysu, krystāva Kukulá bolss, tod lykōs aptverams telpys plašums i laika bezgaleiba. Lykōs, ka vyss riņ pa leidzonu, gludu ceļu, riņ bez steigys, bez tecīnim, haotiskys svaideišonōs, mīreigā plyudumā it iz sovu vītu . . Nūiš... i nūstōš sovā vītā. Taišni sovā. I ka steigtīs nav kō!...

«Radzams, ka auklej tevi vosorā, a rudinī zūbus iz plaukta liksi, voi dāpis zeissi. Vysi ļaudš jau pa vītom, a šī... Vokors klōt!...» graužās Dōrtá.

— «Voi vokors? Āj pazar, nu kurys to pusis saulá.»

— «Saulá maņ tova!... Kas maņ saulá, a vokors, as radzu, tápať jau jiusim bīš.»

— «Koč šudiņ bīš vokors, reit bīš jauns reits, voi Dīvam moz dīnu!... Pamozeitenám, bez steigšonōs... Taipať... Tik da kopa vysi... Na tōļōk. E, aizīsim!» Napatyka krystāvam Kukulám Dōrtis sprakstūšīs temperaments i apnicš beja jōs dinamiskīs spraigums kas škōrdāja ōrā vysu jō lienī plyustūšū nūskaņōjumu, tō pec cieški, kod jai temperatura pōrōk sakōpá, jys jāmá kopu i gōzá viersum, kai

ladu. Lai gon Dōrtá kopa nazabeida i par tū jei nikod nadūmōja, nabeja kod, valis nabeja, a patš tys tūņš, ai kaidu runōja krystāvs Kukulš, nūspīdá Dōrti. Tō mīra, lānuma jei naspāja cīš.

«Tu viņ tū i zyni!» Dōrtá atteicá.

— «A, kū cytu ai tevi. Giuņ ai muti! Vysu dūmoj apgiuļ! Gotova goru izlaiš izražais. A as soku: pamozeitenám, aizīsim vysī...»

— «Tai jau nabūtu pasaulī kai niu, ka as būtu puisš., as cytim parōdeitum!...»

— «Tu parōdeitim, nūbreinōtim pasauli! Zeiļūs tá tu brīsmēigi lela, a pazavolkōtim, vot tai... tod rādžātim!» Krystāvs Kukulš, lykdams placūs kuli, runōja sovā parostā lānā mīreigā tempā.

Krystāvs Kukulš atstōja ustobu. Pi ustobys iz podmaroukys akminá sādāja Siļvijs, gaidūt jū.

«Tu tá?» ģraudziejš Siļvijū, jys runōja. «Nu to, ai Dīva paleigu, dūsimās, krysdāls! Ģsim... A ģt būš gryuts,» jys pīmátá, vārdamīs klusijā dabasu zylumā. «Dīna būš korsta. Eu, cik vyss stōv svineigi. Korsts būš, korsts. Capynōš... Lai tik pazaceļ dīna augšōk...»

Siļvijs Indričs i krystāvs Kukulš gōja suplōk vīns ūtram. Runōt nabeja kō, gōja klusādami. Par placim obim beja celá maiseni. Siļvijam iz vīna kairō placa, krystāvam Kukulám obys rūkys izmāuktys caur maisa saiņom, pādejōs seiksti beja apčārušs obus placus i stypri pīspīžūt turāja maisu taišni iz vyds mugorys. Krystāvs Kukulš ģteicá i Siļvijam nāšt taidejaidi: līkūt maisa saitis aiz obim placim i iz kryutim sasīnūt kūpā, a Siļvijs taida stōvūklá navarāja cīš. Ģam šaidi spīdá kryušū kurvi kūpā, beja gryušī elpōt, i napatyka taidis ģjiugts stōvūklis, sažņaugts, cīži saspīsts nu vysom pušom.

Pagōja Smiļkšu kaļnenám, izkōpá Mōla kolnā. Siļvijs atsaskatāja atpakaļ iz Zeilim. Tī klaji stōvāja iz plyka kolna. Raibā režģiejumā tī beja sasvaideitys kōrmu čupys, sakrupušys, saleikušys, nūzaškībušys, izrausteitim jūmtim, izdrupušim škūrstynim. Ģarā slūtā nu daudzim stīpās dyumu švītrys dabasūs; dzīdōja gaili vīns par ūtru; lelā aizrauteibā klīdzá vīna poša vysta cīma vydā; rāja

suni; nu ganeibom gōja gūvu maurōšona i vušku vākššona, augstā, tīvā faļsetā raudōja jāri; namdaru ciervu klaudzīni jautri, ai sovaidu cītu spolgumu skanāja tīpaž cīmā, tod šolkdami sabāga meža lopōjumā i plašā atbolsojumā nu jauna plyudā gaisā, ŗaiz dzymušō skaná nagribāja miert, iznikt taidā reitā. Tāpaž viers golvys tricā ceiruli kai tvanā nūreibuši, cyts par cytu. Zvanāja dzagūzá. Sovaidi!.. Raudōja i smājās. Siļvijs stōvāja jiutu pōrjymts, jam gribājās smītis i raudōt.

Gribājās gavilāt leidza; saplyušt kūpā ai šōm skaņom, izkust saulis storūs i sazaliņ vīnā gobolā ai dobu; ŗaizi ar gribājās palikt tai... tai stōvāt iz vītys, nakustāt i myužam vārtis šymā reitā, izjiutūt tū vysā dvāselis dziļumā, izprūtūt na tik ai sirdi, ai jiuтом, a ai vysu mīsu, ai vysu kermeni.

Krystāvs Kukulš nūzalaிடá liknī, pazagrīzá pa lobū rūku iz Rāznys molys smiļkšojō lelcelá. Bizō smiļkšu kōrta nu viersa beja pīzasyukusá naktš volgonuma. Lelcelš gulāja smogi izastīpš. Vāļ napatāja. Nu Rāznys ūdá pazeistamō iudiná saveitušu zōļu smoka. Krystāvs Kukulš īdams vārās plašijā azarā. Tys beja pylns i skaidrys kai acš. Lānam cālās myglys blōči, klusi pōrtryuka, mōvā augšōk dabasu dzidrumā i dzysa dīnys boltyjā gaismā. Cik saprūtami tyvs i mīls beja šys iudiná baseins. Nu mozom dīnom krystāvs Kukulš beja saaudzš ai Rāznu i šū iudiná masu. Jys saprota tū i miļōja kai dzeivu apgorōtu byuti. Vyss myužš beja nūteciejš kūpā ai tū! I Rāzna tū rādzāja; rādzāja ai sovu zylū skaidrū aci, kai krystāvs Kukulš nu goda godā, tai ai «katomku» placūs kai šū dīn, kotru pavasari, pōrleicš zam smogōs nostys, aizgōja pa šū ceļu i rudinī atgōja. Aizgōja, kod krosta birztalī zvanāja dzagūzá, kod zámá gavilāja saulis storu pōrplyudumā, kod Rāzna līksmā smaidā i cālā svineibā, kai šudiņ, kiupynōja vīraku par gūdu saulis, pavasara, boltā gaismā kvālūšōs dīnys Deviejam i atgōja, kod jau gaudōja rudinā vieji, myrgō smolks leits, dzalynōja i ūrbās da kaula, i Rāznys vaigs raustājās drebeleigōs šveitrōs, palicš dryums i aivīnu topdams

malnōks. Krystāvs Kukulš miļōja Rāznu i tod. Taipaṭ, kai miļōja tū svineigi cālu, smaidūšu, tai i tod, kod tei malna palykdama, nykni šņōcá i mātōjās nu dybyna viļņus caldama i sirdeigi kuldama boltōs krāpis. Iz tōs saulī smaidūšō leiminá, kod dīna daga voi kod dzysa, varāja atsapyust i aizmierst liktiná smogū nostu... a kai vyra kryutīs spāks, kai tys sytōs dzeislōs i pōrpiļdāja muskuļus, kod redzieji Rāznys malnū viļņu boltōs krāpis. Eh! tod lykōs: vot tai pajimsi ai vīnu lobū rūku i pōrgrīzsi vysu iz augšu ai kōjom. — Vysu, koč vysu zámī!.. I izgaisa smogō nosta... Tys beja tod... seņ... Kod sveši beja ryupāsti, kod jys vāļ napazyna dzeivis nūmōcūšōs ikdīneibys seikumū, kod breivō veiriškeiba lidōja plašā vierinī.

«Ē-ē!» krystāvs Kukulš nūzapyutá — kas nav pīrādzāts, kas pīdzeivōts». Jys gausi dūmōja, vārdamīs Rāznys iudinī.. «I kaulūs jau taidš kai gryutums... Ō! tu, tu, tu, tū!.. a Rāzna... taida paṭ skaistulá, jauna i cāla... Dzeivá!.. dzeivá...»

Siļvijs dāvās iz lāji ōtrim sūlim, lai dadzeiṭ krystāvu Kukuli.

«E, kab bejš laika izamaudōṭ niu!» Siļvijs dūmōs izasaucá, īraudziejš Rāznys iudini, kas saulī speidāja kai spīgelš. «Vālōk korsts bīš, ekku, jau tagad sōc sutynōṭ».

«Siļvij! Ei, kur tu? Tok tu prūjom?!» Siļvijs pazavārá sōnim. Saucieja beja Nascá, kura laidās ai sovu gonompulku iz Rāznys krostmolys kryumim.

«Prūjom», jys atbiļdāja.

«Ai!.. Nu to laimeigu ceļu... Kam tu atstōsi sovu Emileji?..» Nascá paspārá sūli iz Siļviju. «Nōc, tok atsasveicynoj ai mani!.. Bīš laimeigōk», saucá Nascá. Jei aicynojūši smaidāja. Siļvijs navarāja saprast, voi jei zūbojās, kai parosti, voi nūpītna beja.

«Nav kod... Vasala!», steigdamīs runōja Siļvijs.

«Paz kur lapnys... kaidš!», Nascái izražizis palyka tai, kai jei bītu kaidā nadorbā nūgiuta. «Voi tai kas atsasveicynoj». Nascái gribājās raudōṭ. «Nu..., redzeisi! Pagaid, pagaid...»

Siļvijs atsaskatāja: sovā parostijā — i dorbadīnu, i svātdīnu sorkonā ai boltom pūdzenom perkalá kleitenī, da ceļu eisā, bosom kōjom, plyku golvu, Nascá stōvāja tymāpaṭ vītā i vārās. Par gobolu navarāja labi sarádzāṭ, a jam izalyka, ka Nascá biedeiga stōv. Siļvijam tyka jōs žāl i jys sōka sáv pōrmást — par kū navarāja piīt i atsasveicynōṭ ai Nasci.

Ilgī, ilgi Nascá vārās plotijā lelcelá burtī, cikam divi punkti, aivīnu palykdami mozōki, izgaisa pavysam. Tod palyka smogi. Kryutīs sōka mīgṭ kas sōpeigs. Ačš pōrklōja osoru mygla...

Jeī veļ stōvāja... Tod, kai atsamūdusá, kod nu acim izgaisa mygla, izakola i vārās rudzu zeļminī ūtrpuš lelcelá. Nu garijōm šaurijōm rudzzōlis lopom stīpās iz augšu tik kū aizajāmuši stībreiši. «Voi Dīven!, dūmōs izaklīdzá Nascá. Sirdš sōka pukstāṭ strauji, strauji. Ačš řaizi atsavārā plotys. I ai tōm tik niu varāja rádzāṭ gaiši i skaidri. Rudzim tik taisōs stībri!... A tī vāļ zīdās! I kod ža stoti?... I rudinš!?... Tá naizmierejama myužeiba!... — Lykōs, ka tō jeī nasagaidās. Ka... ka... jeī nūmierš... nūsmakš. Voi., voi kas vāļ ļaunōks nūtikš. A rudinš naatiš, tō nasagaidās. Jai gribājās, lai izřaizis vyss skřitu, trauktūs i niu paṭ, tivleņ, šymā breidī stōvātu stoti, gaisā plyvynōtu boltý staipiekneiši, i par tīm speidātu zalta saulá, sylta, mīla, na taida kai niu — capynojūša, i nōkušā jau mirkli ītu rudinš ai siermīm padebešim, i tivleņ vīgli grīzdamōs iz zāmi laistūs boltōs pōrslys snīga, kura jeī tai gaida... O, kab jai bejš spēks par laiku! Par laiku i par liktini... O, tod!... tod koč kas... koč kur! Tik na tá! Tī nūlōdāti goni. Tys prolōdātis lūpu bors. Šys sirdi smacejūšis dorba jyugs. Nu dīnys dīnā. Bezgaleigi ilgstūšs!...

Saulá beja jau lobu gobolu nūgōjusá iz vokorim, kod krystāvs Kukulš i Siļvijs Indričs sasnádzá Janopolis sylu, a korstums tūtīs capynōja pa pylnam. Sylá pīdis slaidi stīpās padebešūs. Gaisā ūdā sveči. Šei smarža vāļ vairōki sakairynōja satveicātū gaisu.

Tyvojūtīs sylam, obim gōjiejim lykōs, ka b̄yṣ jōsasust šymā saulis, smīlktim i svečim satveicātijā atmosferā. Siļvijs manāja, kai krystāvam izražais sōka spīstis nu zam capuris pi deninim lelōs svīdru lasis, kurys valkūt nūputiejušā vaigā nateirys streipis, táčaja iz svōrkim. Jū pošu apsyta vysu ai svīdrim. Tī táčaja nu pīris pa motu golym. Kraklys napateikami lypa pi mugorys, saspīdā lūcekļus, īšona aivīnu kliva napanasamōka.

«Atsapyussim tā... A?»», runōja krystāvs, kod īgōja sylā.

«Da», Siļvijs pīkryta, īt tōlōk jys jau gondreiz naspāja. «Tik kab koč kur tikt pi iudinā. Navar cīst kai slōpst.»

Nūgōja vāļ kilometri divi. Tá beja labi. Dzilis pakrieslis pateikami skōvā nūgurušū kermenī i atspierdzyņōja. Ūdā sylna. Plyudā vacūs bārzu i apšu lopu tryudu volgonō vāsma. Tyvumā ļūti klusom, tik kū sadzieržami šaļcā strautenš. Pa ŗaizái gaisā izlācā teira i spolga iudinā burbuļu skaná, kai nu šaura, šaura butelis kaklenā.

Siļvijs nūmátā celā maiseni nu placim i ikryta sylnā. Jys spīdā vaigu pi zámis, sylnys i bryuklōju soltijā sagā. Kotrā mīsrys lūcekli beja navoldams kārums atsadalāt nu vasala kūpuma pi pošys zámis i syukt šū dzysynojušū, soltū volgumu.

Krystāvs Kukulš tápaṭ sādāja atspīdš mugoru rasnā, ai zaļu sylnu nūaugušijā, vāļ dīsgon styprā calmā.

«Ilgi naguli tai», jys breidynōja Siļvijū. «Eu», jys īdyurá ai vāzys голу zámī, «zámá slápna, sylna pīzasyukusá iudinā. Pīvilķš.»

Siļvijs sazakustāja, lai cāltis sādu, a tik apzagrīzā iz mugorys i otkon palyka guļūt. Nabeja spāka, grybys spāka, atrauṭ nu zámis saulī izslōpušū mīsu, kura niu kōri dzārā zámis volgumu.

Jys gulāja augšpādūs, izmetš rūkys soltyjā sylnā, i, kod vacijā vītā sylna sasyla, pōrlyka rūkys soltōkā vītā. Vajdzāja cāltis, beja jōit jōpadzer pi strautenā, a gribājās vāļ koč mirkli palikt tai. Valejūs ocu skots dzili snādzās ai plōnu zylumu pōrklōtijūs dabasūs. Ausim

plyudá kristal-dzidri, spolgi iudiná burbuli, kas tápať strautā jautri rūtaļōja.

Siļvijs palyka. Palyka i gulāja bez kaidys dūmys, naapzineigi dzeivojūt leidza šai dobys idilái, pi šom meža muzykys skaņom, kas ijámá sevī i izteicá vysu jō lauku dobys bārna dvāselis saturu. O! Kū stōstāja šei muzyka, šī dzilī dabasi, krāsla i sylņys volgō vāsma i meža lopu zaļums! Kas tū izteikš?! A Siļvijs izprota tū, koč tai nabeja vōrdu. Tymā beja ilykts vyss: lauku plašums, reita dzastrō austra, klusō vokora sorkonō blāzma, bārnu dīnu rūtalá, skanī smīkly, pateikams nūgurums i rōmī, natraucāti sapyni... i vāļ... i vāļ kas... Kas tymā ir i kas ir Tys Eistis, Augstōkīs, kō nikod navar tai skaidri aptvart, izpraš. A tys ir tá, vot tá. Tymā ir vysa dzeivá, nu Tō jys patš i deļ Tō jys dzeivoj i jiuť...

Stōjās mikrieslis. Siļvijs Indričs ai krystāvu īgōja Riezeknis piļsātā. Jys juta smogu nūgurumu, kōjis kai pagalis. Piļsātyš brugeitōš īlys trūksnis uzbudynōja i pa dalái izkleidynōja nūgurumu.

Bez apstōšonōš spareigi jī steidzās taišni iz staceji. Iz trotuarim beja dzeiva kusteiba, cik nu tei stypra var bīt lauku piļsātā.

Jautrā čalā plyudá tī i atpakaļ eleganti veiriši pa vīnam, pulkūs, skali sazarunojūt, jūkōdami, streidādamīs i izsysdami vīns ūtram iz placa. Sīvītis kai lidōja pi kōjom zámis najiutūt plōnōš dekoļteitōš kleitōš, nūpītnā pōrsteigumā izaklīdzūt sarunā i pi tam plaši pazaverūt ai sovom skaistōm acim. Cik skaistys jōm vysom acš — Siļvijs breinōjās. Pasvīž, kai sudobra lats nūzib. Jōš smejās, īzasauc, zvīdz i slaidā grāceji vīgli roksta pa trotuara asfaltu ai sovom zeidā zāčōtōm kōjom. Boltys stuļpis tik zib mikrieslī, kas Siļvijam lykōš gluži kailys pōri celim.

Viļānu īlā Siļvijs apzastōja pi kaidys mōjis, nu kurys iz īlu skanā lels trūksnis. Pi durovom meimurōja divys lauku sīvītis.

«Īsim!», sajāmusá aiz pierduknis vylka vīna — vacōkō ūtrū, vāļ dīsгона jaunu.

«Oi, nā. Kauns maņ!» Stōmājās ūtrō, koč maitinā nabeja ari jau šei, tai Siļvijam lykōs; maitinī beja nazkas taidis, Siļvijs navarāja izprasť kas, a beja kas spyľgti izdalāja maitini nu sīvys.

Īsim — e — tu! Tu redzeisi... Pazaklauseisi muzykys ar, ir taidis kai skapš, desmit santimu ka īsvīssi i spielej... Vysu-vysaižōk.» Siļvijs pamanāja, ka vacōkō, kas vādā, beja jau galeigi pīzadzārusā, mālā jai strupi vaļstājās ap šķierbōtom muzlom; viersejōs muzlōs jai nabeja kaidu treju priškys zūbu i apakšā stōvāja tik sučis pōrklōtys ai malnu zūbakminā kōrtu. Jei seiksti aizačārā aiz durovu rūktura, klupūt iz prišku ai vysu stōvu, attaisā durovys i īvyľka sāv leidza ūtrū. Durovys aizgaudōja nalobā bolsā, ryuša izāstā, i aizataisā. Siļvijs pazavārā iz izkōrtni viers durovom. Jys lasāja: «Zalta... āľnā» voi «eņģeľš». Pādejō vōrda tys napaspā labi izlasāť. Krystāvs steidzās i skubynōja, lai buku nasauda, kab nanūkavāť viľcinā.

Tyvojūtīs stacejai kusteiba aivīnu iz īľys topa dzeivōka. Važōni paskrāja cauri daudz cieškōk kai agrōk. Pec sōka tī braukť preteim, pyrma vīns, ūtrys, tod vasala vārtinā, vīns ūtru apdzeidami; pec jīm gryudās leľs ļaužu plyudums, cyti ai kuļom placūs, cyti ai saineiřim rūkōs. I vysī steidzās, vysī steidzās. Vyss šys, napīroduřam pi šaidys čalyš, Siļvijam lykōs ļūti sovaidi, pať interesanti i par nūgurumu nu garō celā aizamiersa pavysam.

«Nanūkavāsim vys», vīgļōk runōja krystāvs Kukulš, «viľciņš nu Daugovpiľš laikam ir tik piģōjš.» Jī sōka iť lānam. Siļvijs pazavārā pa kreisi, kur pamanāja azaru, varāja sarādzāť laivys. Nu tīnīnis dzierdājās kaidys steigu muzykys styprōkys skanis. Pļovu pi azara vylka ai myglu.

Piģōja pi stacejis. Pogolmā beja ļūti mīreigi. Daga naspūdra elektreibys guņš. Pret durovom ryndā stōvāja divi važōni.

Siļvijs i krystāvs Kukulš izkōpā pa naporosti plotom i tō pec lykōs napīdūdami zamom akminā traļom. Īģōja stacejī. Īřkā dyucā kai bišu strūpā.

Vysu pyrma, kū Siļvijs īraudzāja, tei beja ļūti gara, ļūti raiba i ļūti izlūceita leik-leikumim ļaužu rynda. Rynda beja tik raiba i tik nasimetriska i tik nadabiski sakrauta, ka Siļvijam taišni grīzā acīs. Kō tī tik nabeja: ai dōrgīm, elegantīm, gludīm svōrkim jaucās kūpā nateirys skrandys. Storp izpyuteigi izaplātušom kungu platmaļom, zūbgaleigi raudzājās sašķībti i sabūjōti dažaidūs veidūs capuŗu nogi; tā blokus krokodila ōdys kūrpeitāi, izmauktai iz slaidys, kai iztacynōtys kōjenis zeida zāceitī, stōvāja ai plotu papīdi smogs bociks, kurā beja ībōzta rupys vušku vylņys zācī ikrūs izspeilāta kōja, i lykōs, nadūd Dīvs, ka tys spārš viersā, to slāpnums viņ palikš nu mozeņōs. Tī stōvāja ļūti nūpitna izskota kungs, kura pošapzinā lyka dūmōt, ka jys ai aci napakustynōš, lai koč viersum grīsti sabryuk, a blokus jam kai kārdynōdams trynōs i grūzājās ļūti napacīteigs sovōs kusteibōs kaids cyts, kura kostims beja sazagrīzš taipat, kai jō nūvaltī moti, kas kryta nu zam capuris, vairōku grumbu gradzynūs. Tā suplōk svareigys izteiksmis sejai, gludi nūškiutai i nūpudereitai, apbruņōtai ai brillū styklym, vārās kai izsmīklis grumbom izvogōta, palnu krōsyp, nūlīsiejusā, ai ratu, izspūrušu bōrzdēni vōja sejenā. Šī kontrasti ryndōjās atsevišķim cylvākim i vasalom nūdaļom.

Cikam Siļvijs apzavārā šū raibū haosu i ai sovu naporostū jūteleibu pōrdzeivōja vysus dabōtūs īspaidus, krystāvs Kukulš jau stōvāja ryndys golā, tū nūslādzūt.

Siļvijs pajāmā nu Kukulā celā maiseni i ai sovu salyka iz greidys pī sīnys kūpā, patš nūsāda iz lūga palūdztis, cikam krystāvs izjimš biletus. Jys pamanāja, ka stacejis telpōs taida publikys raibuma nabeja, kaids beja ryndā. Tā, kur sādāja Siļvijs, beja tik satreiti, saburzeiti i vīnkōrši, nabadzeigōk gierbušīs. Vieļōk jys manāja, ka tī gludōkī tivleņ nu īejis durovom i ari ryndys gōja pa kreisi i pazuda.

Pīgōja kaids īriednis i ai rupu pavieli nūdzyna Siļviju nu palūdztis. Siļvijs paklausāja i, atsaspīdīs ai placu sīnā, gaidāja krystāva.

Pieški vakzālī pazacālā kai vātra. Kai īdzalts tryukōs kotrys, grōbā sovu maiseni i skrāja iz durovom. I Siļvijs instinktivi, pazadūdams vysys masys psihologejai, sačārā sovus maisēņus i gribāja skrīt. Jam īsyta golva, ka, laikam, kas aizadaga, a kod prōta īskrāja krystāvs, nūstōja.

Siļvijs pazavārā iz ryndu, tei nikur nabāga, tik nervozi sazakupstāja i sazaspīdā. Krystāvs niu jau beja gondreiž ryndys priškgolā. Rynda beja palykusā mozōka, tūmār vāļ gara beja.

«Kas tī, laikam jau viļcīnš pīgō?» krystāvs prasāja Siļvijam, izjiemš biletus.

«Nazynu as», Siļvijs atbildāja.

«Ļaudš jau izgōja... laikam... īsim», krystāvs, lieni runōdams, gausi snādzās pec sova maisenā.

Izgōja iz perona. Viļcīnā nikaida nabeja. Gar staceji beja paskriejusā manevriejušō lokomotivā ai dažim preču vagonim, kas izsaucā šū gaideišonā nervojūšū masys viļni. Daži, lomōdamīs i spļaudeidamīs, saucūt par galeju duraku tū, kas pyrmīs bļaudams, ka dzie «viļcīnš» mātās pa durovom, gōja atpakaļ staceji.

Iz perona beja daudz pasažiru. Seviški daudz beja smogō dorba laužu. Tīpaž iz perona, gar vysu vakzālis sīnu, tī beja aplypuši kai myusys nūguruma mūceiti. Daži stōvāja ai placu atsaspīduši sīnā; cyti sādāja; cyti beja izastīpuši pušguļus, golvu atspīduši iz sova veikšeiša; cyti stōvāja lelōkūs voi mozōkūs atseviškūs rindžveideigūs pulceņūs, kur teicā gon nūpītnys sarunys, gon dzyna dažaidus jūkus, kur kaidis, lai pōrsteigt ai sovu retoriku, seviški osu palaidā māli. Tymā beja daudz osprōteibys, saprūtams, strōdnīcyskys osprōteibys, pasmogys gon, deļtō pec kaida, taišni trōpiejušu izteicīnā, vysī garšeigi krācā.

Siļvijs Indričs i krystāvs Kukulš tivleiž pazuda šymā raibijā jykni. Izgōja cauri vairōkim pulkim i nūzavītōja iz perona pi kūka statēņu sietenis. Obi beja pōrōk pīkusušs, deļtō meklāja daudz-moz mīreigōku vītu, lai atsapyušt.

Natōļ nu jīm sādāja tryuceigi gierbusās sīvítá ai ļūti nūzabādōjušu sejis izskotu. Myglōtom acim jei raudzājās pōri dzelzcelá slīdōm kaļnená prīžu pudureitī. Siļvijs izavārá jymā: iz vaigim jai vāļ stōvāja slápnys osoru streipsis. Jei beja tik vīntulá, salymusá iz šo soltō akminá, ka jam ļūti sōpeigi sazažņaudzá sirdš. Nazkō izŗaizis īgō prōtá mōtá.

«Kas jai?» kaidš caurgōjiejs pamaniejš izavaicōja.

«Aplaupāja!» kaidš atbiļdāja ai monomu cītsirdeibu. «Beja tī lupotōš īveiksteits kaidš lats... nu i izvylka, i veikšēiti aizstīpá.

«O, valni! nu uboga vāzu zūg!» izasaucá pyrmīs i breinōdamīs nūrōdāja, ka nalīta izdareita.

«Lai nasnauž. Tá muti izplātušai nav kō staigōþ», gudri mōcāja ūtrīs, aivīnu uzabudynōdams par šū nalaimeigū sīvīti i zaglá bezkauneibu.

Siļvijs navarāja nūcīst. Jys pizacālá i pīgō klōt, lai izzynōþ vysu, kai tys nūtyka, obi veirīši nikō vairōk nateikdami vīnaldzeigi dávās prūm, a nalaimeigō sīvítá nikō nadzierdādama sādāja kai sastyngusá, ocu nanūvārsdama nu prīžu pudureiša. Tai lykōš Siļvijam, ka jei vārās prīdōš, a patiseibā, jei nikō narádzāja sáv priškā, lai gon vārās. Siļvijs tai leidzjuta. Jam žāl beja nalaimeigōš, a paleidzāt kaut ai lobu vōrdu jys naatsadrūšynōja. Jam tryuka sabīdriskōš aktivitatis. Jys nabeja pīradš, lai svešā vitā, kur tik gadīnš savádá kūpā, īþ pi pavysam sveša i sōktþ jam izpaustþ sovys jūtys. Ai leidzcīteibu sirdī Siļvijs aizgōja nūst.

Dūmojūt par šū nalaimeigū, bādom sagrauztū sīvīti Siļvijs paþ namanāja kai pagō garum vysai stacejis mōjai i jau stōvāja pi poša iudiná rezervuara perona golā. Jys grīzās atpakaļ. Šymā perona golā Siļvijs otkon īraudzāja dažus nu gludōš publikys kungim, kurus tys beja redziejš stacejī īejmūt pa durovom, voi pec biletim ryndā stōvūt, i kuri pec tam beja pazuduši. Jī beja aizcik navainojami teiri i spūži, ka lykōš, kai tī nu stykla kastis tik kū bītu izcalti. Aplīti elektreibys spuļdžu zylōš gaismys tī staigōja dīvotā, trejotā, kungi

viņ, voi viņ dāmys, i pa pōram — dāmai turūtīs pi rūkys kungam. Ļūti solīdi i svareigi kai pōrōk nūpītnā i pōrōk svareigā dorbā aizjymti. Pagōja tī iz tū голу, tyvōk pret palākū tautys mudžekli, tod vīglā pajiemīni ai graciozu pagrīzīni apzasvīdá i gōja atpakaļ, kur nakšs beja daudz klusōka i skaistōka.

Ai patyku i skaudeibu Siļvijs vārās iz šīm laimeigijīm ļaudim.

Pieški jys sajuta, ka jō lobū placu spīž kaida spieceiga rūka. Siļvijs pazagrīzá atpakaļ.

«Kō tu tá moldīs vīns patš?» iz Siļviju runōja. Runōtōjs beja Kaipu Eduards Garda, jauns, zaļukšnejs, spieceigs veirīšs, ari rāznōnīts. — Šuráj! Tá ir daudz mýsejūs — jys aicynōja.

Siļvijs pīgōja. Tá beja jautra kompaneja. Beja kaidu desmit maitiņu. Četrys jys pazyna, tōs beja: divi Kaipu, divi Šlakotu; jys sazasveicynōja ai tōm; cytu nazynōja. I veirīši kaidi pīci beja pazeistami. Tī beja nu Zeiļu apkōrtejīm cīmim. Jūs veikšeiši, celā maisi i dorba reiki beja sakrauti iz perona, kas aizjāmá lelu laukumu gar stacejis sīnu. Poši tī vairōkums sādāja kotrys pi sovys bagažys, jo vysi jī, taipať kai Siļvijs, beja cylvōjuši kōjom, deļtō fiziski jutōs pikusušs, a prōts beja skaidrys i dīsgon mūžs. Gribājās vysu nūvārōť, smītīs, runōť, kritizāť, ai vōrdu vysam, kas apleik, dzeivōť leidza.

Tei ir dorba tautys nalaimá i skaistōkō laimá, ka jei dzeivoj tik ai vystyvōkū apkōrtni i tik itymā asūšā momentā. Apstrageitō attōluma jei napazeist.

Uzmaneibys centrī beja Kaipu Masá i Šlakotu Janá, kurōs Siļvijs pazyna kai ļūti jautrys maitys i ļūti pōrgalveigys sovā omuleibā, i kaidis ļūti māleigs godu divdesmit jauneklis, veseleiga izskota, ai rupim mīsys audim sejī, videja auguma, parasns, a lūkons; tik pať meiksts kai mālá i pōrōk kusteigs, lykōs, ka jys vyss vyra kusteibōs. Siļvijs jō napazyna. Pi kotra teikuma jō sejīs panti sazalyka attīceigā, jam rakstureigā izteiksmī, pi kam pādejō harmoniski saplyudá ai vysu jō stōvu i apgierbu, kurs iz jō kaulym stōvāja kai pīaudzš,

dūmōtim, ka tys ņaizī ai jū i pīdzyma, i kūpā auga. Jys beja lūti interesants jauneklis, tik acš jam mātōja navysai simpatiskus mirkļus. Tū Siļvijs īvārōja, tō pec sovys uzticeibys tam naatdává, lai gon vysī pōreji tá asūši ai nadaleitu simpateji i lelu pīkrisšonu pījámá jō dažaida rakstura prišknasumus. «Nabeja tevš agrōk, kō tá jī nataisāja...» Eduards Garda runōja iz Siļviji, kod ai tō pīnōkšonu jautreiba beja apstōjusá. Jūku dziniejs — jauneklis izmátá cītu skotu Siļvijam sejī. Siļvijs vārās atklōti jam taišni acīs, pādejis nūvirzā acš. «Maņ jau reiklá pōrsprōgš dreiž. Sakolta, jōit jōatmeikšej... Puiši, kurs gryb dzárť? Ejmom! Dabōšu pa pošom meikstōm cenom!...» Jys izrunōja atsagrīzdams nūst nu Siļvija. «Kas gryb gotovys maizis, tod ejmit ai jū,» kaidš atsasaucá, «jau divus protokolus šudiņ dabōja.»

— «Nu, dreiž jīm tryukš papeira, lai rakstāt munus vysus protokolus,» īzasaucá tys aizejmūt.

«Nu kureinis jys?» Siļvijs prasāja Gardam.

«Voi tu napazyni? Eku, nu Patmaļņīku vīnsātys, Rapa dāls — Pīterš.»

«Kurū as napazynu! As ža jū zynu. O, brašs zenkis, ni iudinī jys sleikš, ni gunī dāgš!»

Pec mozys pauzis jautreiba otkon sāka atdzimť. Par smīklu priķšmatu niu palyka kaidš godu četrpadsmit puisāns, kurs iz laika beja atstōts mīrā. Vāļ lūti tīviņks vysā kermeneitī, bōls vaigūs, līsom rūceņom, deļtō jō pierstēni lykōs nasamiereigi gari. Jys sādāja nūmaļ nu vysa pulka, īrōvš koklu sova plōnō mieteleiša krunkainijā apakleitī leidz ausim. Jam beja vāss. Ai īpatneju bārna izteiksmi, dedzeigi tys raudzājās vysā šymā jaunijā, svešijā pasaulī sovom gaišōm acēņom, cikam tō naaiztyka. Jō taisnī skatīni navaineigi skraidāja nu vīna iz ūtru i sovaidi speidāja elektreibys krāslōtā apgaismōjumā. Jam beja lels breinums, ai kaidu jautreibu i kaidu dzeivis valeibu tá svešā vītā, kur pylns vysaidu svešu laužu i kungu, varāja izaturāt tī cyti, vysī kas tá ir. I nu kureinis jīm varāja cāltīs smīkly i volūdys, kod jam raudys tik lauzá sirdi i osorys koklā

spīdās? Na jau jīm nabeja žāl vysa tō, kas palyka tī — mōjōs, voi jīm tī nikō napalyka? I Janái nā? Jys dūmōs lyka sáv vaicōjumu. I jam lykōs, ka tá nazkas ir naeisti. Naeistys runys, sarunys, vaicōjumi, atbīldis i smīkly, vyss, vyss! Vysa dzeivá naeista. Taida kai pa smīklam, kai kaida ōveišonōs. Ari tei naeista — jys zynōja, kod jī... mōjōs ai cytim bārnim ōvājās, sovvalāja, tod tei beja eista: jī skrāja, blōvā, mutis izplātuši, dauzājās, paṭ kryta iz zámis i vōļōjās... i jys zynōja, ka tai navajaga, ka tai ir nalabi, a tūmār jys tai darāja, ari cyti dareja tai tik sovvalis del,— ōvājās, tei beja ōveišonōs, jo jys zynōja, ka šys vyss ir taipaṭ, pa smīklam, ōveišonōs, ka cyta nav kō darāṭ. Ka vyss kōrteigi, labi, pateikami, tod i gribīs ōvātīs, jūkōṭ, smītīs... sovōs mōjōs. A tá?.. Kai jīm tá var bṭṭ pateikami? I Janái, kurū jys pazeist, kai tik atmiņ, i kurū jys tik labi saprota tī... mōjōs. A tá i jei taida paṭ kai vysy cyti — naeista. Taišni nazynōja, ai kaidu vōrdu tū apzeimōṭ — nā, jei sovaيدا, pavysam cyta.

Jam lykōs, ka tá vyss skrāja, grīzās, jaucās nazkaidā... ari naeistā mudžūnī, kō jys navarāja izprašṭ, apjimṭ, apčārṭ ai taidom acim, ai taidu prōtu kai tī — mōjōs. Jys i paṭš sáv lykōs naeists, nataids...

«Nu, Jōņ, brōļ!» tvārusá tō skatīni Masá runōja jam ai zūbgaleigu smaidu. Puisāns sasyta ai acim i īgryudá seji mietelá apaklī. Jys nagribāja, ka otkon stōsis pi jō kai pirmēņ, vysā stacejī kai teatrī, vysim par izsmīkli, dīszyn nu kura pasaulá vysaidim svešim.

«E, brōļ, kū tu taidš kauneigs i kluss! Ka taidš bṭsi, to tevi myusys nūāšš. Tī ir lelys, a vosora gara i korsta, kai sāssis, vot tai daguna golā, ka taidš bṭsi, i nūlīkš gar zāmi — i Masá spīžūt sáv iz daguna poša galená ai lobōs rūkys rōdeitōja pierstu pīplacynōja tū pi lyupys.

I sōkōs otkon jō kōrta. Kotrys mātá pa kaidam jūku vōrdam, voi zūbgaleigam izteicīnām i vysy garšeigi smājās. A Jōņš, lai nadzierdāṭ, sazarōvā komuleitī i ityna mietelī vysu golvu.

«Nikas Jõņ», Šļakotu Janá cālās i pīgōja pi jō. Jei sajámá jō golvu pi obim vaigim sáv rúkōs i vārās tam zylyjōs acīs, tū atgōzdama sáv iz celim.

«Šuráj, dūd maņ rūku!» Janá sajámá tū pi rúkys ceļūt stōvu ai namōkslōtu drūšeibu. Jei runōja: «Máš ai Jōni!., ka gribit, izīsim cauri vysu Latveji! Kaut leidz pošai jyurai!.. I nikaidys myusys, ni paņ dziernekli mýsim – nikas!»

«Nu, to laidit viņ! I Jōnám býš lobums, nabýš jōbučoj mašinái skrytulá, kod jau kōjom īsiņ», kaidis īteicá.

«Cytaiži jō nalaišš konduktors vagonā, jo jys tok zynōš, ka Jōņš pyrmū řaizi vāļ.»

«Kas mýsim konduktors! Máš pošī dreiži býsim konduktori, mašīnisti i kačegari i paņ pošī načaļņiki, ka gribit», Janá aizstōvāja puisānu, kurs paņš naīzalaidá volūdōs.

«Lai sáv! Jiuš varit býť, kas gribit, a kas jōdora, tys jōdora. Nu tō i kienēš navar, kaut paņš prezidents izagrīzť; īroduma pōrkōpť navar. Máš nu sovys pusis tō napīļausim. Lai vāļ nūteik tod kaida nalaimá caur vīnu vysim. Skrytuli tok var sōkť na iz tū pusi grīztīs. Voi paņ nu slīdom izlākť var caur taidu tūs apsmōdeišonu», kaidis ai garom ūsom veirīťš nūpītni paturāja īroduma tīseibys, kuram mālá sleidāť sleidāja; verūtīs jymā, kod runōja, lykōs, ka pi baļstená izrunys ni zūbi, ni lyupys najem nikaidys daleibys, vōrdus mālá vīna pošā laiž.

«As paņš bučōju», jys laidá, «i četrus godus vieļōk pec tam, staigōju malnom lyupom, nūmozgōť navarāja... A kū dareisi! Taidis dzeļzcelá lykums. Tod to beja cytaidi godi, tod i izagrīzť vāļ varāja. Tod máš braukōjam burlakūs vāļ býdami zam lelōs Krivejis. A tī... laužu jyura! Kas jūs vysus tī varāja ivārōť, a tagad tá jau máš kotru zynom.» Vysi pīkreitūši smājās.

Ni Jōņš, ni Janá nazaklausāja i nadzierdāja. Janá, nūzalikusá ai vaigu pi Jōná auss, vaicōja, deļkō jys treiš voi nav solts.

«Vāss», Jōná drabādams atbiļdāja.

«Jem sovu kuleiti», Janá runōja, «nás pi munim veikšim i siestīs tī.»

Jī obi beja nu Šlakotu cīma. Jōņš beja nabadzeigys bobuļkys dāls, kurū mōtá beja izticiejusá Janái aizvást iz Kurzemi, kur tei braucá, i ireikōt kaidā dorbā pi lauksaimnika.

Jōņš nūlyka sovu kuleiti iz Janis veikšim i patš nūzasāda pi tīm iz perona. Pīgōja Janá i atsasāda suplōk.

«Midzīs šur, o tá!» Jei paklōja sova mietelá stārmeli iz perona; Jōņš nūzasāda iz tōs. «Ū, kaidis nūsals! Zyls palicš, rūkys kai lads! Prosalsi i nūmiersi», gōdeigi runōdama Janá pīspīdá puisāna nūsolušū, tīviņkū kermeneiti sáv pi kryutim. Jys pīzaglaudá i tai palyka pušguļu syltijā, meikstijā kliepī, kurs beja tik pať mīls kai mōtis, šymā žielesteibys napazeistūšijā pasaulī.

I jam izražizis palyka otkon tai, ka vyss, kas nūteik, ir eisti i patisi. Ka Janá ir daudzi, daudzi lobōka nakai jys dūmōja. Kaida jei loba... Jū pōrjámá pateikama sajiuta, kas ai sovaidu, vāļ nikod naizjustu maigumu pōrpīldāja sirdi. Nu sastyngušō, aizlauztō stōvūklá sirdš sōka atkust, palikt eista, sova, kai tī — mōjōs. Jys nu jauna palyka taidis kai beja, sōka izjimť īspaidus ai sovom agrōkōm acim i saprast vysu ai taidu pať kai agrōk, vasalu i skaidru prōtu.

Ai pušsamīgtom acim jys vārās nu Janis kliepá, kai jai cylōjās kryutš, juta kai syta sirdš, kai kryutš spieceigim gryudīnim raustājās, kod jei veseleigi smājās skalim smīklym.

Niu jys rādžāja ai sovom acim, ai sovom, ai taidom kai agrōk, kai mōjōs, juta ai sovu sirdi i saprota ai sovu prōtu, ai skaidru i vasalu prōtu, ka tá navā nikō pa smīklam, i ka nav nikaida ōveišonōs, ka vyss ir eisti i patisi.

I jys ir eistīs, jys nu Šlakotim Saļusis Jōņš. I Janá — tei beja tei poša Šlakotu Janá, myužam pōrgalveigi jautrō, i, euku cyti — i Stopons, i Pīters, i Eduards, i Siļvijs, i Masá, i Šlakotu pať Mōra... Ai.. i cik!.. Vysi. Kas jūs tá pōrskaitās. Vysi jī brauc iz Kurzemi i Vidzemi pec maizis dzeiti — burlakūs.

Vot, nu... Deļtō jī vysi tá i ari jys, i sād iz perona ai sovom kuleiņom, veikšeišim, maisenim, kurvim, lōpstom i kulstauneicom, cyti stōv i ōvejās, i zūbojās, i smeļās... Deļkō jī taidi jautri nu tō? Varbūt i na nu tō? Kas jūs saprašš! Lelēm sirdš, laikam, nataida? Jīm i nasōp tei ni par kū.

Siļvijs stōvāja pi stacejis sīnys. Jys šū-tū runōja ai Gardu. Apzavaicōja, kai it, iz kureini, kur brauc, voi jau iz zynomu dorbu, voi pi kaida lauksaimnīka sadariejš, voi tai — patš pa sevám, iz vieja, kai parosti mādzá teikt.

Siļvijs izstōstāja, ka jī ai krystāvu Kukuli divotā brauc leidz Reigai, zynoma nav nikō, dorbu meklās nu tīnīnis, jo tī, soka, pībraucūt vairums nūjiemieju i dažaidu cytu dorba devieju. Garda, sovķort, stōstāja, ka šūs tá vasala parteja braucūt, gondreiz vysi tá, (jys rōdāja iz pulku jaunu i vacu veirīšu), tī aiz Reigys, kur teik vylkts jauns šosejis ceļš. Šī ai Rapa dālu asūt par vacōķim iz šos partejis, par kū dabōjuši nu dorbu izjiemieja pret kviti kaidu naudys summu celám i apsūliejuši sadabōt i aizvást iz tīnīni vairōkus, jys gribāja teikt — lātus izjiemiejam, a dreizi apzagiva i teicá — strōdnīkus. Jys aicynōja i Siļvijū braukūt obim ai krystāvu tī, pīdōvōdams tam apmoksōt tivleņ jau izjymtūs biletus, tik pasis vajagūt pajimt; cytaiži leidz Reigai nūbraucūt vairōki, izmontōdami breivu biletu, tī izrōpojūt kai vieži. Tai jam jau izgōjš ŗaizi, biletus nūpiercš pōri par divdesmit, a izjiemiejam aizvedš tik septeinus, cyti Reigā pazuduši. Tagad jys gudrōks.

Siļvijs atbiļdāja, ka par tū ai krystāvu jōrunoj.

— Kur tī, cyti? — Siļvijs prasāja — šos maitinis i pusaudži?

— Tī ari iz Kurzemi i Vidzemi. Par maitom, par gonim, par puišim. Pi saiminīkim.

— As zynu. A leidz kurai vītai?

— A, tī jau tápať — Garda saprota. — Leidz Pļaveņom, Kūknesái, Skrīverim, Baldūnái, Jelgavai, Aucái, tai iz šū apvydu. Tī jau tápať, natōli — jys skaidrōja.

Garda aizgōja teikdams, ka jōsameklej Pīters, dreiž jau pīnōkšūt viļcīnš. Siļvijs palyka vīns. Jys apzavārā vysus klōtasūsūs i klausājās jūs ōveišonā. Gondreiž bez izjāmuma vysī beja runeigi i jautri, narunojūt jau par jaunijim. Tik dažys maitinis vysu laiku sarunā najāmā nikaidys daleibys. Jōs tik laiku pa laikam klusu smaidāja, kod kas jau pōrōk smikleigi beja, pilykdamys pi lyupom golvys skustenā styureiti, kai tā bȳtu smīklys nūlīgts, kod cyti smājās pynā mutī. Janā niu sādāja vysu laiku, tik jōs mālā gon mīra namīļōja, taipaȳ kai acš, kurys škeļmeigi tā guni matūt, tā kai zyļu ladu, gon izaicynojūša kairynōjuma pynys, gon izsmīklā i zūbgaleibys. Masā iz vītys navarāja nūbȳt. Jei sādōs i cālās, aizgōja prūjom i otkon atgōja, skali smīdamīs i stōsteidama, kas kurā vītā nūticš i kaidus breinumus tei redziejusā. Jei imitāja tū vysu ai mimiku, žestikulāja ai rūkom i ai vysa kermenā kusteibom pyulājās izcālȳ svoreigōkū i attālōȳ tai, ka paȳ pōrspāja tū, kai eisti beja, lai bȳtu smītīs nu kō bez gola!

Siļvijs raudzājās šymā tyvā, pazeistamā i tūmār svešā biļdī. Jys beja pīradš, ka taidā pulkā sādāja vacī i bārni, jaunekli i maitinis, taidi poši kai tā, paȳ tī poši, kas tā — Zeiļu, Šļakotu, Patmaļņiku i cytūs cīmūs sādāja taidā paȳ apgierbā, kai niu: veiriši pošausťōs svōrkūs, taidōs paȳ capuŗōs, bez nūteikta tipa, daždažaida veida — internacionalā raibumā. Bārni bosom kōjom, maitinis lātōs perkelā kleiteņōs, kartona skustenim golvā, savylktim mozgā zam zūda. Jī jautri čalōja, smājās i ōvājās taipaȳ kai tī iz vacainīs, meža klajumā, pīguli, pļovā, dryvā, pi dorba. A tā? Kai šys vyss izavārā tā... Siļvijam napateikami kas sazamīdzā sirdī. Tā pi šōs mōkslōťōs lampu gunš gaismys gar stoltōs mōjis sīnu, iz asfaltātō perona, kur valdāja civilizeitō pasaulā rūka, kurā itylpa ari jō, kai demokratiskōs valšȳ pilsūnā i vyspōri kai sabīdreibys lūceklā zynomā dalā. A tūmār, tā šys skaitājās vāļ vairōk nakai nūburzeitūs čyganu tabors, kuram nikod nikō nav sova i navar bȳt, gar kuru pazastaigōja speidūši

gierbta inteligencá i ai ģnumu raudzājās nu augšys, kai iz lupotu, skrondu masu, kura ģtylpa ari jys — Siļvijs.

— Siļvij! — tū iztraucā Janá nu dūmom — kū tu, brōļ, taidu svareigu atstōji sātā, ka tai aizadūmōji? Vāļ raudōt sōksi! Reigā dabōsi jaunu... vāļ lobōku... tu dūmoj, ka Šļakotu Emileja poša skaistōkō pasauli. Áj šur, pastōsti kū jautru! Garlaiceigi palik — ai monomu pōrgaļveibu, izaicynojuši zūbōja Šļakotu Janá. Siļvijs tai laipni smaidāja.

— Tī daudz kas palyka, deļkō bŷtu jōraud, a kū lai dora — pa dalái rezigniejuši jys atbiļdāja.

— A tu naraud, nūslauk osorys nu sirdš! Paz šur — saucá Masá rōdeidama ai acim iz garum ejūšu kaidu tīvu i garu dāmu, kas, pamatusá acš iz šū čalojūšu pulku, lapni tōs aizsvidá iz prišku i itkai styprōk sagrōbusá pi rūkys resneiti, nalela auguma kungu, ai kurū tei pazastaigōja pa peronu, vāļ vairōk saleika iz prišku i skali runōja. Kaidš nu jauneklim škeļmeigi pīmīdzá ari aci i nūklakšynōja ai māli.

— Šļapa vīneiteņ, kū moksoj — ai ryugtu izsmīkli acīs i bolsā runōja Masá.

— Vot, kū apcāļ, to bŷš gobols! To vareisi kōsāt pec kunga mūdis i špacīrāt.

— Kas jīm našpacīrāt! — kaidš nu vacōkim ģzasaucá. — Leidz pošai vagzālái, dūmōt, atvadá važūņš. Var niu kōjenis pastaipāt.

— E... pi jūda! Nudi, as napameitu ni ai vīnu nu mŷsejōm, paņ ai pošu vysslyktōkū — iz Masis ģteikuma Siļvijam atsasaucá vīns nu jauneklim stolta auguma, uzkreitūši valeigs. — Nazkaida nu kōrtu sugys! ha, ha, ha! — tys smājās. — Nudi, eu, kai jei ģt!..

— Tu ari gon bŷtim skaists puisš, tik biksis švakys tāv — kaidš pagiva iz zūba pyrmū.

— As soku pareizi, nudi — pyrmīs napateikami aizskorts caur pīzeimi par jō bikšom lai dzāšt šū, i ka nanūkliutu par smīklu

priekšmatu, pījāmá nūpītnu seji i bolsu. — Nu, izlicīc koč kurai nu mýsejōm tōs drābis kaidys jōm, tod rādžāsīt...

Pīgōja Eduards Garda i Pīters Rapa dāls.

— Eduard, izpaleidž šam puīšam — Masá grīzās pi atnōkušīm, rōdeidama iz Stopōnu — gryb paīž ai Jani itá pa peronu, tai, paz, kai eukū tī, pec kungu mūdīs, zam rūkys, a vot, tōs biksis pašvakys. — Vysi smājās.

— Tys navar apturāt, ka mās grybom! Janá lapni izasaucá. — Dūd rūku, Stopōn! — jei izvylka rūkys sáv nu mietelá pierdukņom, nūcālá Jōneiti nu kliepá, kurs jau gulāja aizmidžs, apsádzá tū ai sovu mieteli, zam golvys palykdama tam veikšeiti, sameklejūt meikstōku sōnu, poša pīzacālá kōjōs, nūstōja i gaidāja.

Niu jei beja skaista. Acš mátá völdūšus mirkļus, i jōs augums lykōs pīzajāmá i cālās. Tei beja skaista videjō auguma máitiná, apdōvynōta ai skaistom mīsys formom. Jei beja vīna nu «zvaigžņom» sovā apkōrtnī. Tū jei ari poša zynōja, i šei cālō pašapziná, kurai nabeja nikō kūpeiga ai pošidumeibu, voi izpyuteibu, darāja jū vāļ skaistōku. A Stopōns nagōja.

— Eh, tu!.. veirītš... — bōba! Jei skaneigi izasmāja ai spieceigu nycynōjumu par taidu glievuleibu tai, ka paž attōlōk asūši iz jū pazavārá. — Jys beistās, ka tu naītu, taipaž, ekū, kai tei. Kaunā tik tikš puisš, smājās veirītš, kuram vōrdi nu mālīs laidās kai nu lōpstys.

— Nu, Janá? Kōja napīlipš pi zámīs! Kaut gon četradesmit verstys nūgōjusá. As par Jōni golvoju! — runōja Patmaļņiku Kazmerš, precāts veirītš, kurs braucá kūpá ai sīvu.

Janá graciozi sakustāja vysā augumā, a iz Siļviju pagrīzá tik seji. Daudž beja jymā dzeiveibys spāka, kas na ai varu laužās iz ōru, kai dažam cytam, a tik sleidāja, lai gon spieceigi, atseviškys kusteibys sazaveidamys vīnā vasalā, sovaīdi apgorotā harmonejī. I šei sleīdušū kusteibu saskaná, nūdzāsá daudz kō, kas cytaiži býtu, jemūt vārā jōs ekscentriskā raksturu, izkreitūši rupi i napīdādami.

— Ejmom, Siļvij, špacīrāt!... kas mās...— Nazyn, ītu Siļvijs voi nā, a cikam jys pīzacālā — veikly lavīrādams caur cytim pi jōs pīzasteidzā Piterš Rapa dāls. Sūļus divus tys nadagōjš, nūstōja kai karaveirs pret viersinīku gūda izrōdeišonys pozā, sasyta ai papīžim, savalkūt tūs kūpā, ai lobū rūku nūcālā nu golvys sovu meikstū kepi, kai plōcini, izpyuteigi savylka seju, i ai taidu dyžciļteigu pašlapnumu pazalūcāja, kai bŷtu patš direktora paleigs kaidā miļzeigā uzjāmumā, tod kairū rūku salicā kliņgerī pi sōna i, pazagrīzš, laipni, ai ļūti soldonu pīgaršu izrunōja.

— Ļūti lyudzom, jaunkundzeit!

— Nu kurō tu sōna?... Ek tu, balamuts? — kavalers taid! — Janā rōjūšā tūni izsaucā.

—A! Steigā maņ sajuka. Ļūti atsavainoju! Lyudzu! — jys pasvīdā capuri iz augšu gaisā, kurū beja turiejš lobijā rūkā, tod pastatāja tai golvu i tei nūkryta taišni iz golvys, tik mozlīt ai nogu iz kairū pusi, veikly apzasvīdš, nūstōja Janái nu kairōs pūsis, savylka niu lobū rūku kliņgerī, dalnu īspīsdams sāv sōnā.

Janā ilyka sovu rūku i jī aizgōja iz vagzālis ūtrōs klasis pusi.

— Nu, pazavolkojit, koleidz obi tiksit kazematā, Stopōns nūsaucā pakaļ. — Ta, ai jīm i bucā nasatiksi — skaudeigi vārdamōs aizejūšūs, pībylda Masá.

Pec puštuņdis laika, apmāram, jī beja atpakaļ.

Pa vagzālis durovom, kai svīsti, īskrāja divi veirīši, pec ōrejō izskota pa godu četradesmit septeinu. A pec godim beja daudz jaunōki, jo latgališi pōrōk ōtri savecej, pazateicūt tīm šausmeigīm ekonomiskīm apstōklim, kaidūs jī spīsti kuļtis. Na dorbs savacynoj i saād, a cylvāku vōrdzynojūši apstōkli, kaidi itá ir, tī vysupyrma sadauza, sasyt, i spīž pazadūt liktinám i atsateikt nu ceinis, tod nūvōjinoj grybu, īškdejū spāku i saād nu ōrys, leidz seja palīk palnu krōsā jau pi trejdesmit godim.

Vīns nu tīm beja Svīļču Jezups, lelōks par videjō auguma veirīti, tīvs, gierbīs pec jō auguma ļūti eisom pierdukņom, eisā vateitā

pušmietelī, golvā jierineica capurá, kurai beja jau izšmaukuši lely pōlumi, veizjom kōjōs, jūzīs ai stryči, pi kura beja pīsīta kulstauneica, kai viersnīkam zūbys; ūtrīs, jō svains, mozōka auguma, zōbokūs, garā, plōnā, iznosōtā mietelī, ai lelu celá maisu iz placim, tō pec, ka tys beja vīns par obim svainim. Kod jys runōja, to lykōs, ka vōrdus gausi mužļoj, vaļsteidams tūs vīnā i ūtrā žūkļu pusī. Jezups runōja ļūti ōtri i nūciersti strupi, nūraunūt golūtnis, deļtō lykōs, ka mālīs vītā tam buļvš. Obeji beja stypri nūsveiduši nu lelys steigšonōs.

Kod jī pazarōdāja iz perona, tod lykōs, ka šī ir skriejuši, laikam, iz gunšgrāka nūtykumu. Jezups nūjiemš capuri ai tū rausá svīdrus i koč kū aizaelsš runōja svainám, golūtnis strupi apciersdams. Plaši atplāstom acim jys vārās vysapleik, ai kurom tūmār moz rādžāja. Obi svaini beja labi īprōviejuši dūšu kaidā krūgā.

Tūs pamanāja Pīterš Rapa dāls i cyti. Vysi iz jīm sōka ai smīnu iz lyupom vārtīs, kai iz klounim.

— Ēē! Sviļču Jezups ībraucá! — Pīterš īzasaucá, īdams tīm tyvōk! — Ai svaini!.. Nu, bračķeņ, nūsōvát buku, viļcīnš jau prūjom!

— A tu tod kō ta tá lumstīs, «padraščika» sunš, ka viļcīnš jau prūjom? — strupi apciertá Sviļču Jezups Pīteri Rapa dālu, vōrdus valdams nu mutīs, i jō acīs speidāja zalis gunš, kas rōdāja, ka šaidu pretinīku nasaudzej. Jī dzeivōja kaimiņūs i pazyna labi vīns ūtru.

— Nu, puis, na iz taida tyki. Maná tu naapceļsi — nūbeidzá tys. Pīterš kai apzalaiziejš, palyka bez volūdys.

— Eu, kur tu ai tū «šabli» šymā laikā!? — pamaniejš kulstauneicu pi sōna Sviļču Jezupam, smājās tys, kuram vōrdi kai nu lōpstys laidās, rōdeidams cytim iz svainim. — Nu, bračķeņ, viļcīni tu ai tū vysvīns natiksi. Sviđ tū molā, cytaiž arestās! Ai īrūčim niu atļauts nav. Tiksi, i svains naizagrīzš. Tōļōk Pļaveņu tu natiksi ai tū.

— O, mās tōļōk... mās tōļōk. Kū tá! Mās tōļōk — gausi mužļōja ap žūklīm vōrdus ai māli vaļsteidams Sviļču Jezupa svains.

— Māš, brōļ Anuprovič, ai svaini tōļōk!.. Tōļōk, tōļōk... tī vīnam vajaga izsist: vasals škiuná kokts guļ nasōkts... gaida. Gaida mýsu ai svaini. Tī zalts, zalts tymā koktā... māš izsissim kai «šolku...» kai «šolku», māš taisom... māš taisom, brōļ Anuprovič, pyrmā kategorejī... Māš ai svaini pyrmā...

A ilgōk jys navarāja ni runōt, ni stōvāt. Nu placa jys nūlaidá sovū maiseni iz perona, kurs tik kū na iz golvys nūkryta kaidai maitinái, kas atsaspīdusá iz sovys багаžys sādāja. Par tū svainš izteicá tam styngru rōjini i pīzeimōja, ka vajagama vīgļōk, varūt tī saškaidāt skrondōs mōla skrūzi, kuru tik šudiņ pierka tierga laukumā pi cītuma, kas pret bazneicai. A svainš, dūmojams, nikō nadzierdāja, ka dzierdāja, to nikō šymā notacejī najādzá i kai svyna gobols tivleņ jys smogi nūzalaidá iz nūsvistō maisa.

Jam blokūs sādāja maitiná, kura vysod vārās ai taidu izteiksmi, kai tei býtu niu kū nalobu nūdariejusá, deļkō jei poša ļūti cīš i nūžāloj par tū, kū padarāja, i zyna, ka jau cyti zyna, kū jei nūdariejusá.

Sviļču Jezupa svainš pazagrīzá iz maitini. Ilgi jys vārās taidom kai tukšom acim, a tūmār pazyna.

— Dzie — jys pīgryudá tai ai aukiuni pi sōna — tu... dzie, Puncuļu Antonovna! — Maitiná rōvá smītis. Smīkleiga jau beja i jō runa, i acš, i jys patš. Maitiná īgryudá pierstu zūbūs, lai nūzaturāt nu smīkla.

— Da — jei atbiļdāja.

— Nui, nui, nui... tai, tai... Tai... as Kaipu Francovičs. Nui... nui, tu Antonovna, as Francovičs. Nu tu zyni mani, Antonovna... as Francovičs. — Maitiná šō navarāja izturāt i spruka lelā bolsā smītis. Jei knībá sōnā ūtrai blokus maitinái, lai koč kū runoj i smejās, ka tyktu aizmaskeits smīkla eistis cālūņš i paslāpts nu Francoviča.

— As Francovičs... tu Antonovna — jys otkon ar īprīškdejū pajiemīni pīgryudá maitinái sōnā, a tōļōk nikō narunōja.

Pec strācis otkon jys īgryudá tai ai aukiuni sōnā.

— Jau vēl tūpať, kai «popka» — maitinā nūdūmōja.

— As Francovičs... tu Antonovna — i cyta nikō.

Tys nabeja tōļōk panasams. Galeigi, obys maitinis škeida voi beidzās nu smikla, kuru vajdzāja slāpť nu Francoviča, kō pec tys vēl trokōk jāmās.

— As Francovičs... tu Antonovna... Dzie, Antonovna... Māš dzeiv... — vairōk nazynōja.

Maitinā nazynōja, kū sacāť, smikly jau beja pōrgōjuši, pōrgōjš pyrmis naradzami smikleigīs īspaidis, vēl acš beja taidys kai šaurys palykušys i volgonys nu smiklym. Jei klusāja i vārās tymā, kū runōš. A tōļōk jys nikō narunōja. Maitinā atsagrīzā nu jō. Jai sovaiži palyka ap sirdi: kai kauns tyka, a nu kō — jei navarāja izprastť — voi nu tō, ka cylvāks var nūiť leidz taidam stōvūklām kai šys, voi nu tō, ka jei vēl i apsmāja šū nūžalōšonys peļnejūšū ciļvieceni.

Pec nūteiktys, vīnaiži ilgstūšys strāčis otkon jys tai sōnā ai aukiuni.

— As Francovičs... tu Antonovna... zyni, Antonovna māš... as tovu tāvu labi zynu... Antonovna, māš... dzeiv... — i jys nūzavālā atkōrteņ nu sova maisa. Maitinā sazakaunāja i nūzabeida, tryukōs kōjōs i atbāga molā.

— Ak tu, Franá! Kū tu nūdarieji ai Sviļču Jezupa svaini — kiulīni pamaniejš, skali smīdamīs saucá Stopōns. — Nūgōzā kai kiuli i poša aizbāga. Iz vītyš gotovs nabogs! — Vysi apleik smājās. Sviļču Jezupa svainš kōpurōjās īkritš storp kuļom i naspāja pazacālť.

— Ei, Jezup, āj saglōb sovu svaini, cikam policeja nasōk par jū gōdōť! — Ai zūbgaleibu, atrībdams par pirmejū apciersšonu, saucá Pīters Rapa dāls.

— Viļcīnš atīt!.. nazkas tī tymā gola aizaklīdzā. Staceji sazacālā kai vātra. Siļvijs steidzeigi aizgōja iz krystāvu. Jys tīpať sādāja. I tei bādom sagrautō sīvítá, kai salymusá, beja tymāpať vītā. Nūtreisāja zámá. Gryuši šņōkdama i sprauslōdama paskrāja lokomotivá i pec tōs garā ryndā vagoni. Viļcīnš nūstōja. Pasažiri sakryta ap vagonu

durovom. Ai spāku tī lauzās iškā, atgryusdami vīns ūtru, bleivādamīs iz pakōpōm sastrāgumā ai ōrā ejmūšim.

Par šaļti cīti kloudzādams i šņōkdams viļcīnš drōzās pa Latgolys teirelim celā iz Reigu.

Mýsim pazeistamī pasažiri, nūgurdynōti dīnys gaitōs, snaudā vōrgā mīgā, kas siežūt iz sūla, kas tupūt, kas stōvūt pīzasliejš pi vagona sīnys. Vagonā beja laužu pylns. Gaiss beja saspīsts i smogi mīgains, taipaļ kai sableivāti pasažiri.

Beja pagōjušys jau trejs dīnys, kai Siļvijs Indričs ai krystāvu Kukuli dzeivōja pa Reigu. Ībraucūt jī apzamátā Latgolys priķšpiļsātā, lātā, a tō pec ļūti nateirā traktirī, kuram ūtrō stōva bieneņūs beja četri šauri kambareiši, kai kastis, šauri, tymsi, mitri i pōrōk nateiri. Tī beja dūmōti ībrauciejim, kas palīk par nakti. Traktiri saturāja kaida atraitā, nabadzeiga žydītā.

Krystāvs Kukulš šū traktiri jau pazyna nu īprišķdejom braukšonom. Zyna tū i lels daudzums latgališu strōdnīku, jo tī tūs nikod natryukst, vysu cauru vosoru. Sovā zinī, strōdnīka cylvākam, tys beja pīmārōts, i jī ai šū beja ļūti apmīrynōti. Golvonīs — tī beja breiveiba. Breiveiba vyslelōkā mārā, kaidys golvys piļsātā jōmeklej ai guni. Tá kur tik ni grīzīs, kai murdā zivš nārsta laikā trynās vīns ūtram ap sōnim, a latgališa breivai dobai, kurs izaudzš iz plaša teiruma, storp dzilim mežim, taida treišonōs beja lelōkīs slūgs.

Pi traktira dīnvydu sīnys, ōrā atsaroda nalels pogolms, kurs, laikam, beja aizmiersts nu kulturys nažieleigōs rūkys i palicš nabrugeits. I šys pīcdesmit kvadratmetru laukums beja kai dobys kryuťš. Tá varāja darāť vysu, kas tik īgō prōtā. I kō tá nabeja! Tá tāsā lōpstys, drōzā ciervam kōtu, mozgōja veli, ai škidru smaržōtu dorvu smierāja zōbokus. Iz stryčīm sakōrta kolta velā, auti, zācis; zōboki, samaukti lōpstu kōtūs, pīslīti pi sīnys. Pōri par kaimiņu mōjis juntu pōrzakōrusā rādžājās saulā. Pa laikam, dīszy nu kureinis, īskrāja viejš. Gar mōjis sīnu zaļōja maurs. Ļaudš staigōja bosom kōjom,

kraklūs, i naktī nikas nalīdzá jimţ sovu matraci, nâş itymā pogolmā i gulāţ tá, ka tik beja sylts i sauss. Traktira sīnu ŝkierbys i kokti beja bogoteigi apvālāti ai dažaidys sugys kukainim. Ŗei nateirō mītnā nabeja skaista, a tūmār beja tei, kas atjaunōja i nu jauna pīpīldāja cylvāku ai dzeiveibys spākim. Jo piļsātys akmiņş, trūksnis, puteklis i drudţainō dzeivis steiga kaļtāja latgaliŗa sirdi i dadzynōja kryuti.

Ka pyrmis nabeja higieniskis i vādāja veseleibai, to ūtris beja nanormaly i vādāja latgaliŗa dvāselis saturam. Ti beja ti divi roti kas mola skronđōs cylvāku. Strōdnika veseleigis organisms pyrmū vāļ varāja izturāţ, koleidz ūtrō navarāja cişţ.

Ūtrā dīnā pec ībraukŗonys jī dabōja dorbu par dažim latim — pi kaidys mōjis aptaisāja nalelu kūka sieteni, tīpaţ Latgolys priķŗpiļsātā. Saroka stūpus, pīstyprynōja kōrtş i pi tōm pīsyta statēņus. Tī nabeja puş dīnai dorba. A koķ kaidu daudz-moz pastōveigu dorbu leidz ŝam nabeja izadevis atraşţ.

Krystāvs Kukulŗ nu agra reita kotru dīnu gō iz staceji i tī palyka da vokora. Tī jys meklāja dorba. Iz birŗu nagōja, turāja par izdeveigōku iztikŗ bez tōs starpnīceibys. Taidōs paţ dūmōs beja i daudzi cyti dorba maklātōji, golvonā kōrtā latgalīŗi, ībraukuŗi nu laukim, kai i dorba devieji, Kurzemis i Vidzemis lauksaimnīki, izjiemieji i cyti. Deļtō pi Reigys golvonōs stacejis i iz īlys tōs tyvumā, nūtyka ūtrō, varbŗţ eistōka par pyrmū, dorba birŗa. Policeja gon ŝū jaucā ōrā kai nalykumeigu, a Reigā kotram iz mālis stōv, ŝam attīceigs sokoms vōrds: «nav lykuma, bez leikuma.»

Koleidz krystāvs Kukulŗ meklāja dorba staigōdams iz staceji, Siļvijs klejōja pa piļsātys īlom, pi izdeveiga gadīnā ari prasāja pec dorba. Napīroduŗis pi piļsātys dzeivis, jys kai puşdīņōs, tai vokorūs atgōjş jutōs pōrōk pīkussş, smogs kai akmiņş — naktim mīgā kryta kai iudinī i gulāja kai nūsysts. Jū ļūti gurdynōja piļsātys trūksnis i drudţainō kusteiba.

Tik sakūpojūt vysus grybys spākus i turūt tūs sastīptus, varāja nūturāţ uzmaneibys leidzsvoru monūtis lelpīļsātys kusteibā, ka

naizskriņ pošam iz kō, voi napakriņ zam kaidim rotim — zyrga voi auto. Pyrmijā i vāļ ūtrijā dīnā jys beja kai apreibynōts nu lelpiļsātys īspaida, a tagad tys sāka pōriņ i jō uzmaneiba tyka vairōk saisteita, izaverūt šōs dzeivis straumī.

Par materialy nūdrūsynōtu pilsūņu dzeivi, par lapnim nomim, par grezni īreikōtom ustobom, par mōkslu, par cylvāku sasnīgumim tehnikā, kurū izmontōja sovom dzeivis ierteibom tik lelpiļsātņiki, i par vysu mýsu laiku kulturala cylvāka, civilizeitō pasaulā dzeivi leidz šam jys zynōja tik nu grōmotom, romanim, kū snādz mýsu literatura. Lasāt Siļvijs milāja. Tys beja apstrageitis pasaulš, jō dūmōs tālōtis iz losomōs vīlys pamata. Grandiozs beja šys pasaulš! Taidš paņ, kai jō leiksmojūšō fantāzeja.

I nazaverūt iz šō, jō apstrageitō pasaulā grandiozumu, jys vāļ ai vīnu palyka tō viersyuni par karali, pōrrādžāja tū kai iz dalnys, lai gon kūpā ai kaidu varūni beja cītš naveiksmis i daudz ļaižu kritš, a golā, tūtis, beja cauri vysim naskaitamīm labirintim otkon šōs grandiozōs dzeivi viersyuni.

A kod niu jys atsaroda eistijā, dzeivis teišameibys pasaulī — vacōs Reigys labirintā i Latgolys priķšpiļsātys ustabeņōs, tod...

Gōja catūrtō dīna, Siļvijs klejōja pa lelpiļsātys ilom. Pa kaidu īlu gōja i kaidā vītā pec nūsaukuma atsaroda, jys nikod nazynōja. Zynōja tik, ka izejmūt iz īlys nu sova mitekla, jys pa prišku gōja taišni, tod pa kreisi, tod gōja lūkveideigi pa labi, ļūti ilgi, tod rādžāja Daugovu i tod nu šanīnis otkon beja jōbyuvej jaunys šemys. Šōs vysys šemys jys paturāja labi golvā i pec tōm atroda otkon sovu nateirū traktiri.

Tai jys staigōja, vārās i ivārōja, giva īspaidus.

Na tai vyss beja, kai beja dūmōjš, kai jys gribāja, kab býtu, kai vajdzāja býť. I jam lykōs, nazkas īškā kai škārs pazagrīzš. Jys vārās: beja leli nomi, vajdzāja augši rīzť golvu, lai sarādžāt jumtu; bazneicys tūrņu navarāja sarādžāt. Paņ gailš Pītera bazneicys tūrni lykōs parostō leluma gailš, par kurū krystāvs jam sacāja, ka tam īškā

var sabārt deveini pyuri auzu. Sīnys mōjom speidāja kai spīgelš. Tī — Reigys vidīnī idams varieji vārtīs sevi.

A tūmār nabeja tys! Nazkas beja tá pōrōk taidš... Kas? — Siļvijs navarāja aptvārt, a lykōš, ka par sirdi tai kai bŷtu kas pōrviļčš ai nateiru pendzeli. Nikur, nikas tá nazacālā iz augšu. Vyss lykōš, ka beja kai dūbī īsiedš, lai gon pec izmāra, pec māra metrūs, beja daudz kas augstš. Pa ilom plyudā ļaudš kai iudinš, steidzeigi, sastiptim iz prišku skotim, taidom soltom i nakusteigom acim, voi jam tai tik lykōš, varbŷt, patš beja sastindzš nu šīm naparostīm īspaidim, voi varbŷt tai i beja... A tī gōja, i gōja iz prišku īkoltom acim, bez sova gola. Āj tu cylvāks voi reitā, vokorā, dīn voi nakti! I nu kureinis tī jāmās, i kai tīm ni apnyka, ni spāka pītryuka. Vysa šei lelō kusteiba, kur kotrys skrāja, steidzās ai ļūti nūzaryupiejušu izteiksmi, kas runōja, ka šys skrīn, lai pīskriņ tī, ōtri pagiuņ, sakōrtōt, padarāt i atpakaļ, i vāļ pi cyta dorba, kuru sytmim jōdora par dīnu, vysi tī naatlīkami, vysus jōapskrīn, jōizdora, jōnūslādz. A Siļvijam vysa šei lelō kusteiba rōdājās nazkaida tik saspeilāta, seika i bezvierteiga. Nā... lela tá nikō nav... Lels ir, a nazkaidš nūvozōts i... i... Siļvijs naatroda vōrda. Nabeja tō, kō jys gribāja.

Tá beja Reiga, da, Reiga, saprūtams, na Kaunata, a natei — na tei stoltō Reigā, kas vysa slaidūs, dyžonūs viļciņūs cālās iz augšu jō fantāzejis tālā. Pavysam ža na tei Reiga, par kuru jys tik daudz dzierdāja aizgrōbuši cyldonūs runu. Reiga jō nasasiļdāja, nasajyusmynōja. — Solta tei i zama — jys dūmōja.

Taišni, koč kas pazagrizá jam sirdi škārsu nu Reigys. Jys dusmōjās i kai neida vysu tū Reigu, deļtō, ka Reiga koč kaida — zama voi solta, tūmār tei beja pōrōka par jū, a jys beja saplikšts i izagaisynōjš.

Reiga maldynōja jū sovūs īlys labirintūs. Beja gadīni, ka vajdzāja ilgi kuļtis, cikom orientājās, iz kuru pusi iņ, lai tikņ pi sova miteklā. Cieški jys lauzá voi koklu nūst, aplyukōdams nomus. Vajdzāja bŷt tok taisneigam — tī beja augsti. Uzmaneibu saistāja

skotu lūgi, pi kurim gribājās apzastot i pazabreinot. Ai naapzynotu uzmaneibu jys mátá skotus viersā caurskrīnūšam tramvajam, voi auto. — Nu, kas tī — nīks — jys runōja sáv — seņ par tīm zynu — a taipat ōcu naspāja atraut, ilgi palyka stōvūt i vārās. Izsmāja jū Reiga! Gribāja ai varu izvīkt nu jō atzineibu sáv.

Jys nasaprota tōs i navarāja izprast, kas nūteik ai pošu. — Poša tei zama — jys dūmōja — zama ai vysim sovīm augstīm nomim, deļtō ka blokus šīm augstīm nomim cylvāks nūkritš iz celim, rōpōdams pa akminim, ai lupotom i dzeļžgola sučim tiergoj... Tiergoj!.. kaida tī tiergōšona — ubogoj, tik ubogōšonu apslāpdami šymōs skrondōs.

Nazaverūt iz tū vysu, iz vysu jō pretōšonūs Reigai, iz vysu jō logiku, tūmār jys juta, ka jys izražis palicš mozs, naspieceigs i tū izdarāja ai jū Reiga. Poša, lai koč kaida, tūmār jū padarāja tai zamu, paļ leidz navierteibai zamu. I tō jys navarāja Reigai pīdūt. Kod jys atsaroda pi Rāznys, vasaly teirumi gulāja pi jō kōjom, auga kolny, i šalcá meži ai taidu spēku! Tok vasaly dabasi nu apvōrkšnā leidz apvōrkšnām klōjās par jō golvu — i tūmār jys beja lels i spieceigs, i jō īskdejīs styprums vaidāja par šū vysu plašumu. A tá — nīka ola, kurai pa sōnim stōv kastis, vairōk nīkas, ai dabasim leidz vuškys ōdu augšā, i apakšā ai drudžainu i bezvierteigu ļaužu kusteibu. Šei ola apdullynōja, sakola i gryb aizraut, gryb dabot golā jō atzineibu. Siļvijs aizadūmōja: — Na jau šei vysa laužu plyusmá nu dīnys dīnā, godīm ilgi tai grīž bez kaidys vierteibys? Voi teišam šai drudžainai steigai lels i nūpītnys mierkis. Jys šaubājās. — Ka vysa šei straumá, kas tá syt, dariejusá litu, to jei seņ bītu salasiejusá tūs nu akminim, kas tī skrondōs izatynuši ai sučim tiergoj i pacālusá šymūs augstūs nomūs, lai cylvāks ir sovys cylvāka vierteibys augstumūs, lai narōpoj par kōjmini, a lai dzeivoj spieceigu dzeivi i smaidūt raugōs saulái vaigūs.

Ai taidom dūmom i izjiutom Siļvijs Indričs klejoja pa Reigys ilom. Jys staigōja vīns patš, i paļ vasalu dīnu nabeja ai kū pōrrunot,

apmaināt dūmys; tik vokorā dažus vōrdus ai krystāvu pōrrunōja par īspaidim i nūtykumim nu dīnys dzeivis.

Vāļ jys patš najuta kaidš lyuzums beja nūticš sirdī, i ka juta to nazynōja, cik tys ir ļauni, ļauni jam pošam, vysai turpmōkai dzeivái, kura tik kū sōcās.

Siļvijs Indričš gōja iz augšū pa Daugovys krostu. Saulá dadzynōja. Piļsātys īlu i nomu akmini beja sakarsynōti dīnys tveicī. Raugūtīs Daugovys iudinī gribājās taišni lākt, nu krosta i ai baudu smáļt, atvāsynōjumu soltyjā straumī. A tō, saprūtams, navarāja. Jys gōja.

Dreiz sasnādzá peldvītu. Nūsvīdš apgierbu jys mātās iudiná straumī. Piļsātys kotlā izsutušīs atgiva sovu normalu styngrumu. Siļvijs spieceigi strōdōja ai rūkom, lai mauť straumái preteim, a tys nabeja īspiejams, jys stōvāja iz vītys, atspākōdams straumis nasumu iz lāji. Iudini i maudōšonōš Siļvijs mīļōja tai pať, kai peldu putyns tū mīļ, jo jys beja audzš pi iudiná, tik tá beja sovaidōk nakai Rāznys iudinī. Tá beja straumā, ai kuru vajdzāja ceinātīs. Kai daudzi kū tá, tai i šū peldvītu jys beja izgōjš najauši. Vīneigīs tá — Reigā, kur Siļvijs varāja bīt ļūti ilgi i kas jam patyka, beja Daugova. Tá vysod jys palyka ļūti ilgi.

Tá beja tok pavysam kas cyts! Na tai kai tī, tymā ļaužu dryuzmys mutulī. Beja plašums. Beja vierīnš!.. Ai kaidu mīru i kaidu cālu spāku apzini plyudá Daugova. Nu krosta da krosta, kai kryuťš pacālusá tei vālá mīļzeigu iudiná blōči, leidzoni, lānam, bez tvarsteišonōš, na tai, kai tī iz īlys.

Gribājās bīt tá i vārtīs, vārtīs bez gola ilgi, kai plyudá Daugova. Cik mīreigi, cāly sleidāja šei iudiná plyusma i glaudās pi acim. Acim sakairinōtom leidz saspeiliejumam īlys raibumā, kur vyss dzirkst i nirb seicenā mistrī, saraustūt i saskrondojuť redzi i ai tū ari dvāseli. Acš olka pec atpyutys, pec mīra, pec taida objekta, kur tōš varāja ŗaiz apstōť i atsapyust koč iz strāči. I tá tys beja.

Ai kaidu sajiutu syta sirdš!.. Kaida mīlesteiba pōrpildāja kryuti... Mīlesteiba iz kū? Iz šū nadzeivū iudini? Nā — voi ta Daugova nadzeiva!.. Mīlesteiba iz vysu, iz vysu dzeivi, iz zāmi, iz ļaudim! Gribājās apskauņ vysus, vysus i pīmīgņ sāv pi kryuņš, kura niu tik spieceigi cyļōjās i mīlesteibā kusa. Tá vyss aizamiersa. Lykōs, ka navā vairōk ļaunuma nikur, ka tō i nabeja nikod. Ni tá — Reigā, ni tī — Zeiļūs. Ir vyss tai, kai vajaga bȳņ. Vyss labi. Leidzoni. Gludi.

...Nā! Siļvijs tai navarāja dūmot — ka tī labi vyss. Šū idvāsā Daugova. Jei sleidāja leidzoni i gludi, i tai lykōs, ka vyss labi. Jys zynōja par nalaimi, pa tam zynōja, ka tī navā labi. Ka tī vōrgi... Nabadzeiba... Tryukums... Tik gribājās aizmierst, ka tī tai. Vāļ vairōk kai nabadzeiba i tryukums, ka tik šys vīneigi — bāda vāļ nabytu... A tī... Pūrs... Pūrs. Dyuņū kotlys... Āļnā, Nā, tī vairōk kai āļnā. Vot tá tei Reigā. Ai mōkslōtim valnānim, kurim zāmis spāks jau seņ palicš svešs, aizmiersts, atrofiejīs... A tī.. Tī Zeiļūs zāmis spāks. Malnō pūra pyrmbytejīs spāks... O, šys spāks! Kaidim malnym mutulim tys syta. Zynōja tū Siļvijs. Šū zamū spāku, kurs niu beja izamisōjš tá — Zeiļūs, cylvākā — Dōrtī, Katri, Zosī, prymakā, Agatā, Jozā, Zoļkā i cytūs... da vysūs, gondreiž vysūs. Siļvijs jūs da kaula pazyna. Vot nu jīm syta mutulim šys malnȳš spāks, kotrā dzeislys gabalenī tys syta i vylka iz dybynu. Pūrā, kur navarāja pōrrādžāņ gola. A beja breiži, kod aizlismōja taidis dzeivis spāks! I tam klōt nazkaida jiutu plyusmā, mīlesteiba. Voi kas? Voi kaida liksmeiba kai par kaidu uzvaru? Siļvijs navarāja saprast. Taidi breiži beja i agrōk tī Zeiļūs, ai sevišku pastyprynōjumu tī izplyudā tá, Daugovys krostā, kod jō dvāselā beja sarausteita i saskrondōta šymā celā gaitā i otkon atgivusā leidzsvoru atpyutā. Tá verūtīs, kai mīreigi vālās pa Daugovu iudinš, nu kura jys tik kū beja izleidš, dabōjš pateikamu fizisku, taišni fiziski sajiutamu atspierdzynōjumu, pec ilgys kuļšonōs tymā, ka iudinā šlākstys pať saulāi vaigūs lācā. Pec tam jys nūsāda iz krostā i ļōvā vaļu šam lelyjam dzeivis spākam. Aizmierša Zeiļūs i pīdāvā Reigai... I ticāja, ka gols tam pūram řaiz bȳņ i šai āļnāi ar.

Ļūti pateikamā gora stōvūklī, kai parosti, Siļvijs atstōja Daugovys krostu i gōja iz sovu dzeivūkli. Saulá beja seņ pec pušdīņom, kod jys īgō sovā traktirī. Pogolmā beja vairōki ībraucieji, dorba maklātōji, taidi paņ kai jys. Daži sādāja iz zámis, atspīsdami mugoru sīnā. Kaidis nalela auguma, patuklys veirs tāsá lōpstu, īkūdš māli zūbūs i styprī sapyuťš nūsōrtušūs tukly veseleigūs vaigus. Ūtrys gara auguma, tīvs i ļūti nūlisiejš, saleicš septeinūs leikumūs, sādāja pi augsta blučeiša, kur atsaroda kūrpnīka reiki: eilyns, noglys, vasarš. Pōrōk nadabiski izstīpš sovu tīvū, garū koklu i atmetš zamejū lyupu, tys vālāja ai vasari par zōboka pazūli. Zōboka pazulá naskanāja, kū Siļvijs beja redziejš aiviņ, kod strōdōja eistīs kūrpnīks, a čaukstāja, laikam deļtō, ka, īškā tam kapula vītā beja ībōzta aptāsta satrupiejusá aphis pagaleitá. Siļvijs manāja, ka naboga cylvāks leida nu pādejōm dusemom ōrā, beja nervozi uzbūdynōts i ai vīnu vāļ uzbūdynōjumu kōpynōdams vālāja par zōboka pazūli, na deļtō kab pazūli pīsistš, a lai izgryuťš, nūdzeitš dusemys. Lōpeitōjam treisāja rūkys i nervozi raustājās bosō kōja, nu kurys beja nūauts lōpamis zōboks, ūtra beja apauta.

Siļvijs nu šō ari kliva napateikami uzbudynōts. Jys pazaskatāja iz zōboku. Tū seņ atlyka tik pōrsvīstš par sietenī. Vyss tys beja vīnūs īlōpūs, ōda jau sapyvusá i pādu molys ai noglom apcierstys nu agrōkom lōpeišonom tai, ka niu sadzeitōm noglom nabeja kimā turātīs i tōs, saprūtams, gōja nūst ai vysu pazūli.

— Jaunkungs — caldamīs sādu runōja iz Siļviju zaļūkšņojs jauneklis, kas bezbiedeigi beja izalaidš vysā augumā iz zámis — a — pestejit šū dzádzku, lai nazamūka cylvāks. Aizsvīdit tū zōboku koč kur. As prosu divdesmit pīcus santimus. Lai samoksoj, atpesteišu nu bādys. Reit īdams, aiznesšu iz Daugovu, īsišu akmini vydā, nūsleicynōšu. A skūps, pogōns, lobōk beigš sevi. — Jauneklis nasaudzeigi nīrgōjās.

Zōboka lōpeitōjs památá tam acš, kurōs nūspaitōja zalis lismys, žūkļūs īkrytuši līsī vaigi, apauguši ai ratu bōrzdēni, sakustāja i vāļ

dziļāk ikrūta. Jys naizrunōja ni vōrda. Jauneklis otkon izalaidā guļus iz zāmīs. Siļvijs nazynōja, kū atbiļdāt. Jys tik sarōvā placus i dāvās iz sovu ustobu. Pa pušsakrytušom kūka traņom jys cālās iz augšu tymsijā koridorā.

Ustobā jys atroda krystāvu, tys beja atgōjš, i vāļ beja vīns karaveirs. Siļvijs tū tivleņ pazyna. Jī sazasveicynōja. Apzasāda.

Karaveirs beja ļūti pašapmīrynōtā gora stōvūklī. Vaicōja, kai īt, pateik Reiga. Ai lelu pōrōkumu pīdzeivōjuša i daudzi redziejušō cylvāka gudreibu jys mādzá Siļvijam stōstāt cyldonus aprokstus par Reigu i dzeivi tymā. — O, tu nazyni! Ka tu tá padzeivōtu, ka tu dabōtu rādžāt! — Pec kotra teikuma sajiusmā tys saucā Siļvijam, obōs izlūksņōs krūplōdams latvīšu volūdu, runojūt vōrdu latgaliski, vōrdu reidziniski. Karaveirs navarāja nūsādāt. Sajiusmynōts tys staigōja nu kokta da kokta. Tai beja garōks ceļš, jo cytaidi šaurijā kambareitī sūli paspārušam vajdzāja grīztīs atpakaļ.

Pōrgōja iz amora atpakaļ. Karaveirs vaicōja, kai tī Rāznā: kaidys izgōja pi veira, kaidi apzaprecāja, kai jī dzeivoj. Kai turpynojās romani storp Martu i Ontonu, Klimantinu i Albertu, voi Reginai ai Donatu vāļ naizjuka. Siļvijs stōstāja.

— Nu, kas to jīm izgōja!? — karaveirs izbreinōti īzasaucā, izdzierdš, ka Miklašu Jōnām ai Frani kōzys izjukušys.

— Kas to jīm? I kai miļōjās! Lykōs, ka... A! — karaveirs navarāja izabreinoņ par taidu pōrsteigumu.

— Franā cytu izlasāja sāv. Jōnām plešs lels, nagryb tō — īzajaucā krystāvs Kukulš — nabeja redziejusā pyrms, a vieļok pamanāja. — Vysi trejs smājās.

— Eh, Siļvij, brōļ! Nudi... kas tī, nīki. I Franis, i Emileja — karaveirs izsyta Siļvijam iz placa.

— Nazyni tu vāļ dzeivis! Taipaņ kai as nazynōju leidz šam, dūmōju. Da kū tī! Vot, kur dzeivā! Tá. O, kur maitys; nudi, kai ūgys! — Jys braši sasyta papīzus kūpā. — «Barinis», vysys «barinis», šlāpōs, zam capuņom, zeids tai i čaukst. Eh!...

— Tu..., jiuš Reigā paliksīt? —

— Nā, varbūt nā, Reigā napaliksīm — Siļvijs atbildāja.

— Žāl! Ka tu naasi redziejš Reigys, nav vārts, ka esi dzeivōjš.

— As jau izavieru — Siļvijs solti nūteicā.

— Kū tu izavieri? Myurus. Soltūs akmiņus. E, puis, a tu imāt ari tai iškā. Sirdī. A lai tū rādzāt, vysmoz gadenš jōpadzeivoj. Tod tu bysi bejš Reigā. Kinīti tu esi bejš? —

— Nā.

— I tō tu paļ vāļ nazyni.

— Zynu. Školā, kod vāļ gōju, beja ibraucš.

— Kas tī par kino! Čāmōšonōs — karaveirs nīvōjūši sōka smītīs.

— Tai! — karaveirs nūsāda iz krāsla, kurs sazagrīļoja sagrīžūt vysys četrys kōjis spirālveideigi. Jys īsyta sāv ai dalnu pa celi. — Zam vokora tu breivs bysi? — jys prasāja Siļvijam.

— Da. As vysu dīnu breivs. Maņ nav kō darāt.

— Tod aizāj vokorā iz kino!

Jys nūsauca kaidu svešu vōrdu, kino-teatra nūsaukumu, kū Siļvijs tivleņ aizmiersa. — Vokorā maņ bīs atvalinōjums, tagad as tai, tiksīmās pi kino, septeinūs. Tu atrassi? Bysi? —

— Nikō as tá nazynu. As gondreiz nazynu, iz kaidys īlys tagad dzeivoju — Siļvijs atbildāja.

Nūrunōja iļ tivleit, obi leidz kino-teatram, jo karaveiram iz tīni aizgrīžt tik nalels laikums beja.

Pigōja pi lelys mōjis, kura beja nūkōrta ai elektreibys spuļdzom vysaidōs krōsōs.

— Tagad tá nav nikō — karaveirs skaidrōja — a naktī burveigi. Tá mýsejī vīnmār iz šani. Ka atīsi pyrms, to tá pa šōm durovom. Tī iškā pagaideisi.

— Tāv tōli? Kur jiusu kazarmys? Siļvijs vaicōja.

— As na kazarmōs, as kara slimineicā. Tōli, ka kōjom. As ai tramvaji. Tá tōlums nikō nastōv.

Jī izaškeira. Karaveirs ai lelu bravuru pīlyka rūku pi capuris noga, pušpagrīzīnī pazagrīzá pa labi, sasyta papīzus, tai ka tī atlākdami vīns nu ūtra spolgi nūskanāja, i aizgōja leidz tramvajam. Jys beja ari rāznōnītš — Peipiņu sātys Aleksš, vacōks gon par Siļviju, a vāļ Siļvijam tyka ai jū rūtalōts: kūpā laptōts, blikatōts i dzagūzis systys, lai gon jys jau pīdarāja pi vacōkōs paaudzis.

Izaškeirš Siļvijs otkon pagrīzá iz Daugovys pusi. Pastōvāja tī pi kugu pīstōtnis i pazavārā. Pa Daugovys leimini veikly skraidāja nalely, šmaugi kugeiši iz vysom pušom. Nu kaida lela kugá, kurs stōvāja pi pošys molys, lapni, izaplietš, kai tys bŷtu tá īkarōjš vysu pīkrasti, cālá ōrā i krōvā iz molys lelus dzeļža stiņu saiņus, kas beja ai dzeļža saītom nūsīti taipat kai maikstš ai klūgom, kū Siļvijs daudz ŗaizis beja nesš iz placim nu meža deļ jumta. Garus, smogus stiņus cālá ai krānu, pyrms pacālá tūs nu kugá dybyna augši gaisā, tod grīzá iz krostu i tá nūlaidá iz zámis, iz akminim. Pyrmijā dīnā Siļvijs tá ari ļūti ilgi stōvāja, a niu tys jau nabeja jauns.

Jys gōja iz sova dzeivūklá pusi. Īzagrīzá tierdzenī, «Skrondu tierdzenī», kai Siļvijs tū saucá. Tagad tys Siļvijam naizalyka taidz skrondots, kai pyrmijā dīnā. Kō tá nabeja! Apgierbs, apovs, velá, mebelš, rokstomlītys, grōmotys, dažaidu orūdu i nūzaŗu dorba reiki, kūpā ai komforta i greznuma lītom. A tys vyss nūnosōts, nūvolkōts, nūdīlš, nazkaidz sovaids, nateirs i apzaskrondots, haotiski sakrauts taišni iz brugá, iz kaidys vacys škierbōtys kastis, i nasams rūkōs, iz kokla, iz placim, iz golvys, kur tik varāja, kur tik beja īspieja pīkōrtš šū skrondu preci. Veirīši nosōja i pīdōvōja caurejūšim čupom iz rūkys sakōrtys sīvīšu jakys, iznosōtūs lyndrakus, sataurātus, sīvītis — kūpā i sīvīšu, i veirīšu veļu: kraklus, sīvīšu i veirīšu biksis saburzeitys, nateiry, namozgōtys. Jī īteicá viersdrābis i līlāja precis iztureibu, ka varūt kaut akmiņus vōļōt cauru vosoru, i to izturās. Īteicá i zōboku «kaļovys», zalim peliejumu plankumim, «kadakus» aptryukušus nu zōboku «kaļovom», zeilis, ryušam izāstus nāzus i salīcamūs nāzeišus, kungu i dāmu platmalis, izplukušys,

nūbōliejušom būrṭom, dažaidus kieká pīdarumus, mieteļus i pušmieteļus, izrautom pakutṭom... i kas tū vysu pōrskaitās. A Siļvijs navarāja izabreinoṭ, nu kureinis vysu šū tī beja izvyļkuši i atstīpuši tá dīnys gaismā. Lai paleidzāṭ cylvākam, lai aptārṭ tū.

I jam, naz delkō īgōja prōtā: — Vāļ kod beja nalels, puisāns godu ostoīnu, deveīnu, kai jys tyna i veikstāja iznosōtijōs, jau nūsvistōs, lītōšonai nadereigōs lupotōs mozūs kačālānus. Tys beja pavasara laikā, kod parosti kačineitá atnásá moziņkūs. Kačāneiši beja mīly i pateikami, i kai gribājās ai jīm pabūt aceplī, a šei mōla smoka. — Žāl beja jūs, nabadzeņu.

Siļvijs pīgōja, kur iz brugá, iz apakšā paklōtys lupotys beja pīkrautys grōmotys, biļžu ramenīs, zeimiejumi, vaci spolvys kōti i zeimuļu goly, Spylgtōkūs zeimiejumus pōrdeviejs turāja rūkā. Dažim caurgōjiejim jys tūs pīdōvōja, a dažū, īraugūt par gobolu, jī biļdi, voi zeimiejumu nūstatāja taidā stōvūklī, ka tōs gaisma krystu gōjiejam acīs i tū pīvyļktu.

Siļvijam ejmūt cauri tiergōtōjs runōja:

— E, jaunkungs, lyudzu! Debeškeiga bilde. Skaistas ramas! Lyudzu! — I smaidāja taidom garšeigom lyupom, kai bētu nūgaršōjš augstōkō lobuma īvōriejumu nu mozys tejkarūteitis poša galenā.

— Maņ nav kur kōrt biļžu — Siļvijs atbiļdāja. Siļvija skots beja kōri izaciertš grōmotu čupā, kas gulāja iz brugá. Pōrdeviejs tū īraudzāja.

— Grōmotys! Lyudzu, jaunkungs! — Jys sametš zeimiejumus, rāmeitis i biļdis iz brugá paklōtōs lupotys, nu kurys nūzagrizá gaisā putekļu mutulš, saucá Siļvijam. Pīleicš nūjámá nu grōmotom kilagrami divi smogu akmini, kas beja izlykts, lai viejš naizpurynoj i naiznosoj lopu, i snādzá Siļvijam.

Siļvijs pajámá rūkā, vōki tai beja jau aplaupeiti, karināja tik bōrkstš, kas zeimōja, ka kaidu ņaizi tei ir bejusá īsīta; sōkuma nabeja, tagad tei sōcās ai četradesmit ūtru lopyspusi i beja vāļ lūti bīza. Siļvijs škūrstāja. Nu deveiņdesmit sastōs lopyspusis da symts

trejdesmit trešai nabeja otkon lopu, beja palykušys tik šaurys sakneitis. Porejōs lopys beja sastreipōtys ļūti daudzōs vītōs ai tiņtis zeimuli, ai tiņti i ai vīnkōršū zeimuli pīvasti dažaidi rindži, streipsis, cypari.

— Cik? — Siļvijs vaicōja.

— Vīns lats, jaunkungs!

— Par šū skrondu?! — Siļvijs īzasmāja. — Tei vīna santima nastōv. Pavysam nav radzams, kas ir sarakstiejš. Kaidu muļķeibu jys tā pībōzš!

— Oi, tei moksoj. Tei dōrga grōmota, saraksteita lobōkō raksteitōja i gudrōkō, kaidis tik var bīt pasaulī. Tei dōrga grōmota, as tik deļ jums tai lieši.

— Sazīsta, navajaga. I lopu tryukst.

— Piercit, jaunkungs. Tī nu sōkuma nikō interesanta nabeja, pošys lobōs vysys dzeivys. Tá gon drusku ai zeimuli nūsmierāts, a partū as divi santimi nūlaisšu.

— Navajaga. — Siļvijs snādzā jam grōmotu ai pōrsteigumu par pōrdevieja taidu rupu, ocu mōneišonu. Pōrdevieju psihologejis jys napazyna.

— Nu, pīcdesmit santimu! Moksoj nūst!

— Navajaga vys. Ša. Sānolys tá, laikam, kaidys ir pībōztys.

— Nu, divdesmit pīci! Dūdšur naudu!

— Kam tei dereiga, šei skronda. Māslu kastī tū! I Siļvijs svīdā tū viersā grōmotu čupai. Vieja rōvīnš atsvīdā lopys, vairōkys izsleidāja i pabyra grīzdamōs gaisā iz brugā.

— Ōzš taidis! — pōrdeviejs sakaisa. Cyuku gons! Nazyna ni a, b, c, a čerās pi grōmotys i svaidōs!

— Atsavainoju! As nagribieju tai... Siļvijs mātās lasāt lopys.

— As tāv atvainōšu! Lupota! Čangalis lōčš! — Pōrdeviejs sačiers tū akmini, kas beja iz grōmotom mātās Siļvijam. Pādejīs steidzeigi atleika stōvu i atsarōvā atpakaļ. Pōrdeviejs topa drūss, rādžādams atsakōpšonu; ai strauju liecīni tys pīskrāja Siļvijam i atsaviezāja.

Siļvijs mirklī atsarōvā nūst. Pōrdeviejs palyka gobolā, lomōdams tū īlys vōrdim.

— As tevi audzynōšu! — tys brācā zūbus atnirdzš. Nikod Siļvijs leidz šam nabeja redziejš cylvāka taidā zviera nyknumā.

Siļvijam instinktivi sazavylka piersti kulākā. Tys izražais pōrzavārtā ari par zvieri, lai māstis otram zvieram viersā. A apzaturāja.

Grōmotu pōrdeviejs sakrupš lasāja pa brugi viejī roznosōtōs grōmotu lopys. Grōmotys sakōrtōjš tys smogi nūsāda pi sovys pōrdūdāmōs montys iz brugā.

Siļvijs stōvāja i vāļ vārās, niu jau vysu saprosdams. Jys rādzāja, kai jō īnainīkam raustājās zamejō lyupa i treisāja rūkys. Tys strauji elpōja. I moziņks niu jys beja. Sašļučš. Pavysam na tys zvierš, nu kura tik kū dvāsā sovaida ašnā kōreiga elpa. Kai nīceigs ciļvieceņš sazarōvš tys sādāja pi sovys skrondu gubys, nūžālojami zamōks par tū.

Žālums Siļvijam īdyurā kai ai nāzi sirdī. Najau as dreikstieju?! Jys klīdzā dūmōs. — As... atļōvu sāv... šam ubogam, kurs izsvīsts iz īlys..., a vāļ gryb dzeivōt... darāt sōpis. Siļvijs ploti atvārtom acim aši vārās tymā, kurs vyss īlypa Siļvija sirdī, smedziņūs — seiks, moziņks dzeivis izvōrdzynōts, ai sovu īdzaltonū, izdylušū seju, izplukušōm acim, ai nūrautu pušpierdukni.

— Siļvijam lykōs, ka jys verās cauri i rādž vysu, kas tam īškā. — A tam mōjōs varbūt bārni gaida pec maizis i tāva peļnis, klōtu tam, snāgt rūku i teikt: Jam tok santims — nauda. Siļvijam aizlyuza sirdī. Jam gribājās nōkt.

— Brōļ pīdūd maņ! As beju zvierš... Leidz šam as naasu nikod vāļ bejš par zvieri. Tá Reigā i as iz īlys izmastis. Ceļōjums, i tá Reigā, tī nazkū nūdarāja ai mani... As naspieju savaļdāt sevā! Pīdūd, Brōļ!

— Tfuhh! ai spieceigu pyutīni tys izpyutā dvašu, grybādams ai tū izmāst oṛā nu kryutim vysu, kas tymā tik kū aizvyra, i niu guldzināja i cālā mutuļus, tī nu poša kryutš dybyna.

Siļvijs pazagrīzā i vāļ ņaizi pazavierš iz grōmotu pōrdevieja, gōja prūjom.

— Ek, jauni kungi, platmalā! Tik kū kai nu magazina. — Klīdzā kaidis izmaučš iz kairōs rūkys kulāka patiši vāļ ļūti jaunu platmali. Jys tū vōreigi, kai baideidamīs, ka paņ gaisa pīskōrīnš tū varātu salūcāt i samaitōt. Par placu jam beja pōrkōrti vairōki pōri vacu bikšu, pōri tōm iz placim izsvīsts vateits pušmietelš, taidš ļūti sazagrumbōjš. Lobōs rūkys pozusī tys turāja pōri trejš sapyvušys ōdys, zalim plankumim zōboku «kaļovu».

— Varbūt grōmotys jaunkungs vielīs! — iz Siļviju laipni runōja cyts grōmotu pōrdeviejs, ni slyktōks, ni lobōks par pyrmū. Siļvijs apstōja. Jys meklāja kaidu nūpierkt. Siļvijam kryta acīs, ka kai pi pyrmō tai pi šō grōmotu vairums beja svešōs volūdōs.

— Cik šei grōmota? prasāja Siļvijs.

— Divdesmit santimu, jaunkungs. —

— Mm! Dōrgi.

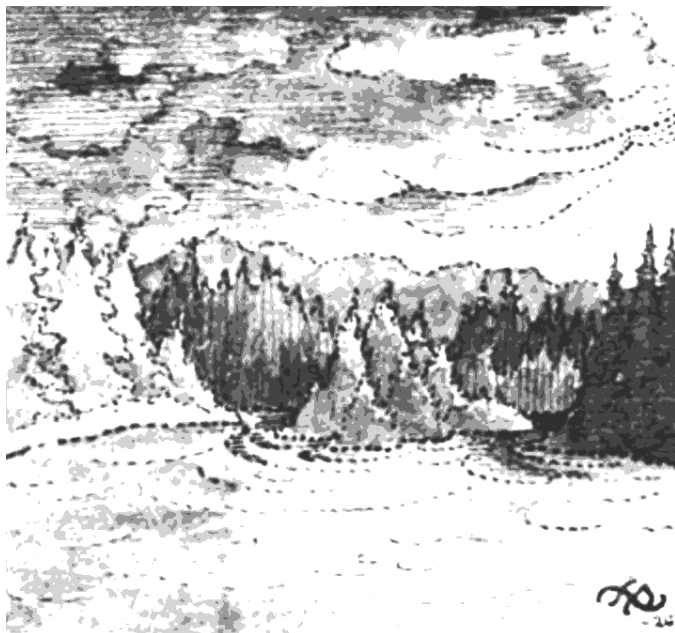
— Nā!

— A, moksoj seši. Dīvs ai tevim! —

Siļvijs dabōja naudys moku.

— Nav naudys i seši santimi na nauda — jys nūdūmōja. Samoksōjš pajāmā grōmotu i aizgōja.

(Turpynōjums sekōš)

Sebastijana preceibys

Kaiseidama kvālūšus storus, saulá stövāja brūkošku laika augstumā. Dabasi beja skaidri, gaiseiga zyluma tārpti. Vāsma i sakaisušis gaiss dzyrkstūši nīrbāja.

Ai smogu rūkys vīlcīni Sebastijans nūrausá nu pīris i kairō vaiga svīdru nūrosōjumu kūpā ai putekļu kōrtu. Izbōzeigi kitynōdama svīdru lasá, kas lieni sleidāja nu deninim pa vaigu, jau seņ bōdāja ai sovu napateikamū kairīni, a Sebastijans beja tik sakūpōts sevī, dūmom pōrjymts, ka nabeja laika, lai pacáļt rūku i nūslaucāt svīdrus, tys ir, laika nabeja na rūku pacáļt, a nabeja laika padūmōt, ka jōpaceļ rūka i jōnūslauka.

Šudiņ Sebastijans beja cielīs ļūti agri, agrōk kai cytūs reitūs. Saulá tik lácá. Vyss teirums beja rosys pylns. Jumta pašeli zvierbuli grīzās vīnā čupā. Taidā agrumā kotru reitu šei namīreigā čupa voi jumtu jaucá nūst. Cytūs reitūs Sebastijanam patyka pajimt kaidu razgali i palaišt šymā najaukō hagala čupā, jo zvierbuļus jys, tūs uzbōzeigōs bravureibys pec, turāja par ļūti našpetnu radiejumu.

Sebastijans beja jiutu cylvāks, i tō pec jys reagāja iz apkōrtņi na pec realitatis, a intuitivi. I zvierbuļus jys navarāja cīšņ na tō pec, ka jī kotru godu izpūstāja gondreiž leidz pamatam jō nalelū mīžu lauceni a navarāja irádzāt šū radiejumu jūs manerys (runojūt augstōkōs sabīdreibys volūdā) pec, ka tūs, vot, kotra kusteiba beja napīdūdami izaicynojūša: jī aivīnu beja lileigi izgōzuši sovu palākū kryuti, kai jīm vajdzātu tivleņ pi špagom stōt; ka laižūtīs gaisā, tai pūrķša sovīm strupijīm spōrnim, kai bȳtu izajāmuši izstōdāt jaunu aviacejis rekordu, kaut jūs lidōjumu dzeivis rūbežys, Sebastijans zynōja, beja jumta pašelš i mīžu laucenš; ka kašūtīs palovōs, jī tik našpetni svaidāja ai kņōbi i grūzāja sovys boltōs acš, dūmōtim, saceitu: „Spļauņ maņ iz tovu autoritati!” Vyss šys Sebastijanu cytūs reitūs aizskōrā, a šudiņ jys iz tū nareagāja. Jam beja svareigōks, kas turāja vysu uzmaneibu jau vairōkys dīnys nu ailis.

Izsitš ai rūkā sajymtū eceižys slīci vāļ vīnam dzeļzī sakoltušam kukulžnām i nūslauchiejš svīdrus nu sejis, Sebastijans iz šaļti atsabreivōja nu sova iškdejō pasaulā i pazavierš iz augšu, rádzāja: cik jau augši saulā. Da, vajdzāja iņ brūkastis. Eceišonai beja jōlik mīrs, bez leita paleidzeibys šī ryusgonī plīna kluči nabeja sadrupynojami. A leita nabeja jau seņ, tik saulā i saulā capynōja kotru dīn. Sebastijans nūlāmā izjiugt zyrgu, kurs, zami nūlaistu golvu, izškībš auss, vōjs i mozenš, īgrimš kukulžņū kolnūs, pacīteigi gaidāja iz saiminika turpmōku reiceibu. Sajiemš pi grūžim, Sebastijans dzyna zyrgu iz teiruma molu i tá vāļ řaizi pōrzalīcynōja, ka saecāt tik aizkoltušu teirumu nabȳš īspiejams: eceiža svaidājās pa sakoltušijīm plīna klučim kai pa viļnim, a kluči palyka kai bejuši. Šai reiceibai, likās, pikryta i nūvōrgušīs zirdzenš, kod Sebastijans, nūrōvš jam nu kokla par golvu sokys, tū ilaidā pūrmalā greislī. Kuply nūaugušijā zōlī zirdzenš atdzyma, auss klīva vyngrōkys, kusteigys, ocu myrdzums īzadaga. Vysā kermenī izřaizis izsyta dzeivōtgrybys spēks i šymā dzeivinīkā otkon varāja saskatāt tū pyrmbytejū mežu i steņu breiveibys skaistumu, kū tymā nūžņaudzá

koklā ikōrtōs lupotu sokys i izkiemōja par najiedzeigu naboga lūpu šū cytkōrt graciozū stepū imeitnīku.

Saprūtams, tū navar pōrmāšt Sebastijanam. Šū lūpeni i lupotainōs sokys jys montōja nu tāva. Sebastijanam nikod nanōcā golvā, ka pasaulī ir bejš kod varātu bīt cytaidi. Jys zynōja tik tū, kū realy rādzāja. Rādzāja jys kotru dīnu, ka saulā lācā austrumūs i nūrītāja rītumūs, ka kotru reitu zvierbuli jumta pašelī čārcā kai nagudri, ka ik pavasari ļaudš apora teirumus, a rudinī nūvōcā ražu; ka poši ļaudš dzyma, precājās i myra. Tys beja tai nu pošu pasaulā sōkumu sōkuma. A tys sōkumu sōkums nabeja aptverams, tys ir, Sebastijans navarāja tū stōdātīs sāv priškā, tō pec tys (sōkumu sōkums) beja bez sōkuma. Vot tai, bez sōkuma. Var tok bīt lītys, kam sōkuma nikod nav bejš!

Taipat, bez sōkuma Sebastijans dūmōja i par tōs apkōrtnis, kurā jys dzeivōja, geografiskū veidu i agrārōs i saimnīciskōs sistemys ikōrtu, kai i ļaužu sadzeivis socialū kōrteibu: vot iz šō augstō leidzonuma stōvāja jūs — Puncuļu cīms, tī, eukur aiz tōs lelōs liknis Vagaļu cīms; tī Kaipu, tōlumā, pōri mežu tymsijai streipái, kas tūmār izaskatāja natōli, tik lykōs bītu kai pōrvylkts ai plōnu lynziža škidrautu, tī saulī speiguļōja azars, a aiz tō nalela, vaca draudzis bazneicenā ai nūryusiejušu dzeļža krystu tūrnā golā. Šai biļdái nabeja sōkuma. Tei stōv kūpā ai zāmi, saulī i zvaigzņom nu myužu myužim. Nedelī ņaizi kotru svātdiņ Sebastijans nōcā šymā bazneicā, kur beja sagōjuši ļaudš nu vysom molom, lai izpīldāt bazneicys pīnōkumu i izapierkt mīstenā būdeitōs dažaidys seikōkys precis. Pec lyugšonys i sazatikšonys ai attōlōkim paziņom i rodim vysī izstaigōja pa sātom i dzeivōja. Dzeivōja: pavasarī gaidāja vosorys, vosor rudinā i kūpā ai tū pa vosoru peļnī aizgōjušūs puišus (māitom braukt peļnī, tai kai tagad, tod nabeja mūdis), kuri atgō ai naudu, a pec rudinā gaidāja zīmys. Nu, to beja kōzu!... Tōs sōcās nu trešōs nedelis pec Zīmysvātkim i beidzās tik ai aizgavienim. Kotru svātdiņ, tivleņ pec nešpora, cikom sīvītis skaitāja izlyktūs nu

bazneickunga trejus pōtorus iz intencejis svātō tāva, Sebastijans jau gō ōrā nu bazneicys ʀaizi ai cytim puišim, kuri navarāja garijōm lyugšonom gola sagaidāt napeipiejuši. Puiši, gaidūt pōrejūs bazneicōnus, nūstō celā molā, ģpreti bazneicai, gar vysu bazneickunga dōrza sātмали; nūsoluši, drebūšom rūkom grīzā mahorkys papirosus, slapynōdami ai slīkom plōnū papeiru. Tōs beja izabodōjušō slīkys. Kaida bagateiba beja tūs kotram iz lyupom i kaidā steigā strōdōja soltumā nūkripuši piersti, Sebastijans tū rādžāja. Sebastijans nūzastōja vuspōrradzamōkā vītā i, kod jaunsalaulōtī, iznōkuši nu bazneicys sasāda komonōs, tod Sebastijans, nūrōdeidams iz kotru pajiugu ai pierstu, saskaitāja, cik kurōm kōzom zyrgu. Kotru svātdiņ beja pa divom, pa trejom, a to i pa četrom kōzom. Kōzys parosti beja bogotys. Sebastijans jau ģpriķš zynōja, ka, saskaitūt pajiugus iz kotru zyrgu jam vajdzās nūdūrť četrpadsmit, sešpadsmit vieziņus ai pierstu gaisā pi kotrom kōzom; beja taidys kōzys, kurōm beja septeņpadsmit, pať ostoņpadsmit zyrgu. Nu, tōs tik beja kōzys! Par taidom beja lapns kotrs, kas dabōja rādžāt tōs. Ilgi atmināja taidys tī, kas tymā svātdīnī beja bazneicā; ilgi vāl pec tam i ai taidu pať lapnumu par tōm runōja vysā apkōrtnī. Beja gadīni, kur vysys kōzys sastōvāja tik nu četrim-pīcim zyrgim. Nu to taidys uboga kōzys tōs beja! Tī Sebastijanam nabeja vārtš ai pierstu badāt gaisā, lai skaitāt taidus kleperus.

Lai gon Sebastijans tymūs laikūs sāv apzynōti nav saciejš, ka jys sovys kōzys reikōš kotrā zinī ai sešpadsmit pajiugim. Saprūtams, taipať jam naiģō prōtā, ka jys varātu kod sāv atļauť sareikōť uboga kōzys ai četrim zyrgim, palīkūt par smīklu vysai apkōrtnái. Zamapzineigi kaut kas jam pošam namonūt runōja, ka jys ar pīdar pi tīm, kurī mōk reikōť pasaulī vysu bagateigi. I jys personeigi par sevi beja aivīnu dūmōs, ka nikod nanūtīķš nīkas, kas jū nūstateitu pādejā, nūžālojamūs ryndā. Tys beja tik seņ... Seņ, tod, kod Sebastijanam lykōs, ka nikod cytaidi kai tagad nīkas pasaulī nav bejš

i nabjš. Tod jam lykš, ka laiks stšvš bez gola, kai bez sškuma stšv, a ai laiku kšpš i vysys pasaulš lštyš palikš tai, kai tšs beja i tagad ir.

Puncšlu cšma leidzonums, kurš Sebastijans auga i nu kura nikod nabeja bejš tšlšok par četradesmit kilometrim; Kaipu cšma zyly-palškis škidrauts ai meža tymsš streipi; saulš speižuššjššis azars i draudzis bazneicenaš ai nšryusiejušš dzeļža krystu tšrnš golš; Vagaļu cšma lelš liknš; ilgys i gaideišona pavasarš pec vosoryš, vosorš pec rudinš i rudinš pec zšmys; ikdiniškšs parostšs mšju dorbs; kšzys i aizgavieni — šys vyss pi Sebastijana beja sazavinšs nazkaidš sovaidš vejumš i nšskaņšjš sovaidu izjiutu pasauli, Sebastijana pasauli. I šam pasaulšm sškuma navš bejš. Vot Sebastijana pasaulš byuvš.

Vyss šys Sebastijana pasaulš pšdzeivšja голу i sabruka galeigi, kod iz Kaipu kolna napalyka ni všnys ustobys; tš naršdzšja vairšok i zyly-palškš škidrauta, i tymsšs meža streipsis nabeja. Mežš beja nšciersts, cšms sasysts všnsštšs i nu pošš Puncšlu cšma vairšok nabeja nikš. Tagad beja Puncšlu všnsštšys.

Sebastijans jau seņ beja patš par saiminiku. Lai gon saimnšceibu faktiski vadšja jš mštš Mšra, kai vairšok pšdzeivšjusš, jš tšvs dreiž pec pasaulš kara izabeigšsonys myra. Jšs gimenš tagad beja palykušš tik trejš cšlvški: mštš Mšra, mšsa Jšlija i patš Sebastijans. Tšva nšvš Sebastijanam nabeja nikas naporosts. Cšlvškam dzimš i mierš — tys ir lštu kšrteibš. I pasaulš kara izaceļšona nabeja nikas sovaids. Iztikš bez kaušonšs ļaudim, Sebastijans šaubšjšs, naz voi tys bštu izturams. Palyka tik naporosti i savaidi vyss pec šim karim. Agršok lykš — ļaudš dzeivšja tik všns prišk ūtra. Pšmšram: atgš vosora, vysi řaizi, vyss cšms iz leičim sšna plšutu; jautreibš, dzšsmis; zšmu, aizgavieņšs otkon: vysi ai ragaveņom nu všna kolna. I kotru dšn, kotru vokor všns pi ūtra, tys pi tš, izarunoj, izasmej, kotrs tyvs i sovs všns ūtram. A tagad kotrs všns, tik všns prišk sevš. Kotrs sšv, tik kotrs sšv. Na par veļti nšsaukums: všnsšta.

I tō pec šūgod pavasaram atnōkūt mōsa Jūlija ai cītsirdeiga cylvāka izteiksmi seji paziņōja, ka jei gryb dzeivōt tik deļ sevā. Tivleņ pec boltōs svātdīnis Jūlija aizbraucā iz Vidzemi voi Kurzemi par maitu. Tagad tys beja mūdi. I mōtā ņaiz pi atticeiga gadiejuma, kai najauši, izamināja Sebastijanam, ka bētu jōjem sīva. Naasama strōdneicys.

Iz pyrmū mōtis runu Sebastijans tik pazasmāja, tod izabreinoja, ka jam, personeigi tā jam pošam, na kaidam cytam, nōk taida lita. Ka jys jau lels i ai jū runoj par šaidu lītu. Sebastijans ai vīnu vāļ gribāja dzeivōt tymā bejušijā pasaulī. I kod mōtā nōcā ai šaidu irusynōjumu, jam pazarōdāja lūti sovaidi, paļ smīkleigi. A mōtā runōja vāļ i vāļ. Sebastijans palyka nūpītns, tod dūmeigs. I tagad jau kurs laiks staigōja sakūpōts sevī, vysu uzmaneibu saviļčš vīnā mierkī. Jō kusteibōs beja radzama apzajimšona i ryupis. A laiki! Laiki beja gryuti.

Kod Sebastijans, nūslauchiejš nu vaiga svīdrus, īraudzāja, ka saulā jau brūkošku laikā, i eceišonai ličš mīru, zyrgu palaisdams pūrmalī, gōja iz ustobu, pogolmā jū satyka mōtā.

— Nikō, dāls, nabyš! — mōtā biedeigu seji savylksū i nūjymdama nu placim lelū lokotu, sacāja. Jei ari tik niu nōcā. Iz pīris jai beja bīzs svīdru nūrosōjums.

— Nu... To!... — Sebastijans sirdājās iz sevi. Dalā dusmu beja i mōtāi zaimāta. Jei tok beja sasōkusā šū putru. A mōtā pōrtraucā Sebastijanu, mīreigā i lītderīgā tūnī aizrōdeidama:

— Nav, nav! Iztiksim taipaļ. Diskaidi aizjyurys kungi tā sabraukš?! Kur pajimsi vysu taidūs godūs! — Sebastijans sašuta galeigi.

— Nu, to lai izpuļ lobōk vyss! I as varu taipaļ kai Julā aizbraukļ. Tā jau vairōk nikas, kai taidys ubogu kōzys viņ byš! I vāļ lai tōs nūturāļ ustobā bez greidys — izmysumā izteicā Sebastijans. Nūzaryupiejusā, mōtā bažeigi pošā pazavārā Sebastijanā. — Lai izpuļ vyss! Tagad? Kod vyss jau sacalts? Kod kōzys gondreiž jau

pogolmā! — mōtái kai zibinš pōrskrāja caur golvu vysa biļdá, kas b̄ytu, ka Sebastijans tagad atsateiktu nu preceišonōs. Vysupyrma b̄ytu miļzeigs zaudiejums jīm pošim, lai gon tá nabeja nikas lels pacalts, a tyka dareits vyss kū varāja, lai kōzys iznōktu aiz eistu, kaidys jōsareikoj kotram, kas nagryb krist̄ izsmiklī vysa pasaulā priškā. A tī tymā golā, tymā jaunivis pusī, tī to taidis lārums sacalts, i partū ari jīm b̄ytu jōatbiļd̄. Vysi tō gola kozom dūmōtī izdavumi b̄ytu jōatmoksoj jīm; atleidzāt kū, naz voi pītyktu vysys jūs mozōs saimnīceibys kustamō monta. I nazapreciejš Sebastijans tok napalikš. Na šūgod, to pec goda, divim otkon tōs pyulis b̄yš jōceļ nu jauna. Cik tagad navā nūlykts spāku!

Kōzys, teišam, jau beja pogolmā. Beja nūlykts jau laiks, kurā jaunī nu obejim golym sabraukš pi bazneicys, kur sazatikš, cikūs laulōsīs; tys oficialy šam golam beja paziņōts caur svōtu. Oficialy beja zynoms, ka jaunivá pyurā atvāsš divys gūvš, trejs vuškys, pyura lōdi pylnu ai audaklym, dvīlim, kraklym, jūstom, cymdīm i zácom; ka pi laulōšonōs zam kōjom tikš paklōta greidsaga i b̄yš sadagtys bazneicys lelō luktura svácis. Šī pādejī divi kōzu atributi beja gribāti nu jaunivis, a tī prasāja laulōšonys naudys palelynōjumu, kū Sebastijans nu sovīm plōnijīm leidzeklim navarāja. Deļtō, pec īpriškdejōs nūrunys, tū moksōja jaunivis tāvs. Pādejīs, kaut na lobprōt, pīkryta. Deļtō ka napīkrist̄ navarāja. Partū ka vyduskai maitai Matildái draudāja vacmaitys liktinš. Vacōkō i jaunōkōs jau beja izdūtys. A iz Matildi puiši nazaciertá, nazaverūt iz jōs lelū pyuru, par kurū, saprūtams, zynōja vysa apkōrtná. Īpriķš izgōjušōs mōsys dabōja tik vīnu gūvi i pyura lōdi kotra, kas ari beja parosts dūť pyurā šymā apvydā. Matildá beja vacōka par Sebastijanu sešim godim. I tá beja jōit iz kotru praseibu, pi kam jemūt paleigā lobōkū rodu diplomateji, kas, pazateicūt Sebastijana apstōklim, na bez panōkuma beja.

Naoficialy Sebastijans zynōja, pareizōk, dzierdāja, ka nu tō kōzu gola iz bazneicu braukš na mozōk kai ai seši, septeini zyrgi. Pať

varbūt ai ostoini. Šaidys zinis Sebastijanam glaimōja. I jys beja ļūti apmīrynōts. I kai lai nā! Sebastijans beja nu tīm, kas gribāja sevi parōdāt, kod beja izdeveiga ʀaizá. A šymā izdeveigijā ʀaizī i vyssvareigōkijā ʀaizī jō myužá, jam beja nažieleigi apstōkli. Nu jō poša kōzu gola vairōk navarāja atļaut ilyugt gostu, kai tik vīnā, divūs zyrgūs. Saprūtams, rodu natryuka, i kas atsateiktu, ka lyugtu, bet ai kū jūs sajimsi? Mōtá nu poša sōkuma jam runōja, ka vairōk nav jōlyudz, kai tik pošu napīcīšamū, bez kō navar, tys ir, svōtu ai svōči, i vyss! Jumiki krystāvu i Kaspari ai Zosi varās ilyugt tik iz vakariņom, kod lauleibu golds bēs nūasts. Mōra ari lyka vysus spākus, jemūt reiceibā sovu intimū paleigu Jāku ʀosi, kab panōkt, lai nu tō gola atbrauktu na vairōk kai ai trejim zyrgim. Saprūtams, navarāja tok jimt i izklōt jūs apstākļus — nabadzeibu. Tá vajdzāja lītōt diplomateji. Tūmār Sebastijans da pādejō cerāja, ka kōzys iznōks, par kurōm nabēs kauna pazavārt nivīnam taišni acīs.

Cereibys šūʀaiz pīvyļa jū. Jau kod da kōzu beja atlykusá tik vīna nedelá, jys īraudzāja ari tod, ka ni treša dalá nu tō, kas jam beja dūmōts, navarās tikt izvasta. I tagad, kur beja atlykušs vairs tik trejs dīnys, beja radzams vyss i galeigi. — Ubogu kozys bēs i vairs nikas! — Golā nūslādzá Sebastijans. I napatyka, i sirdš voi nu ōdys rōvās, i nikō navarāja izdarāt. Vysi leidzekli beja lykti!

Da... Nu jō kōzu gola bēs tik ai divim zyrgim, golā Sebastijanam beja jōklausa mōtis padūmam. Ai vīnu zyrgu svōts i svōcá, ūtrā jys patš ai Jozanu Pīteri. Tō navar pamást. Jys aizdává desmit latu, kod Sebastijans pec tradicejis braucá iz Riezekni appierkt jaunivi. Tys beja galeigi i tī vairōk nabeja kū vāļ mieginōt. A beja jōveic greida ustobā. I ka šys nabēs īspiejams, tod voi atsateiç pavysam nu preceibom... Voi... Voi... Nikod naceļsi sovu ocu aiz kauna!

Vot, attīceibā iz šū — greidys lītu, i sacāja mōtá Sebastijanam: „Nikō, dāls, nabēs!” kod jī sagō pogolmā. Mōtá iz dāla lyugumu beja aizgōjusá pi Kyuku Jozys, kaimiņūs, voi tys aizdūdūt naizpaleidzātu

ai kaidim desmit dielim. Iz kū Joza cītsirdeigi atbildāja: „Navar.” Kaut jys varbūt i varātu, ka Mōra palyugusá gostūs iz dāla kōzom jū, i tik tod lyugusá pec dielim. Voi ari dieļus lyudzūt sevi vadusá tai, lai jys nūprostu, ka par izpaleidzeibu tikš paļ ilyugts. Tai kai Mōra sacāja, ka na kaidi aizjyurys kungi tá sabrauķš, to jei i beja dūmōs, ka kōzys varās iztikļ bez greidys ustobā, ka taida nabytu salykta. Jau vasaly trejs godi, nu pošys izišonys iz vīnsātom, beja dzeivōts bez greidys. I beja īspiejams tok dzeivōļ bez tōs! Mōra rādzāja, ai kaidu kategorisku žestu Sebastijans svīdā rūku gaisā, saceidams: „Lai izpuļ vyss!” i jei nūzabeida.

Greidu salikļ tagad, kod laika beja atlicš tik trejs dīnys i naudys nabeja ni lata, navarāja. Aizvāst kaut kū iz tiergu Riezeknī, lai ījimļ naudu, ari nabeja nikō. Labeibys, parosti, kotru godu tyka knapi ka pošim pōrtikļ leidz jaunai ražai. Lyni natyka sāti zāmis tryukuma deļ. Lūpu beja tik vīna gūvš i zyrgs. Telenš, kurs gavienī tyka palaists audzeišonā, beja jau nūkauts kōzom. Pogolmā stōvāja klietš, klāvs i škiunš ai plykijim pakšim, pādejō molkys pagalā beja jau aizvasta i pōrdūta Riezeknī iz tierga. Par ījymtū naudu tyka pierkti kvišu mylty peirāgim, cukris, milis olam i mōksleigis mads, kimā miercāt kūkys.

Sebastijans staigōja nūzaryupiejš, izvōrdzš i nazynōja iz kū tá izašķierļ. Izeja beja: voi izjaukļ preceibys voi sareikōļ kōzys i īvāst sīvu mōji bez greidys. Tys tok bytu taipaļ kai īvāst kulā! Kauns. Jei tok vysu myužu ai pierstu acī dūrtu: „Tu kulā mani īvedi... Zyni?!..” Cytys izejis nabeja.

— Nu to preceišonōs nav! Sebastijans sirdeigi sacāja — īvāst sīvu pyrmū řaizi sovā mōji, kurai nav greidys, i salaiš gostus tá kai kulā as naatļaušu sāv! — Mōtā nūbōlāja. A pec strācis mīreigi runōja Sebastijanam, ka navajaga izmišļ i pōrzasteigļ. Lai jys aizejmūt vāļ řaizi pi krystāva Jākuba, lai palyudz vāļ řaizi sirsneigi i korsti aizdūt dieļu, lai pīlyudz i pošu vyspyrms gostūs iz kōzom. Sebastijans pīkryta it vāļ řaizi iz Jākubu i lyugtīs.

Lyugtīs, tys pazamynojuši. Beja kauns. A cik jau nabeja lyudzīs vysu šū laiku! Jau golva beja sazagrīzusá i palykusá kai dulna. Kautreibys jiuitys, kas aizviņ aizsorgōja lapnumu i pošcīni, beja nūtreitys jau. I Sebastijans gōja, i lyudzās kai apmauts.

— Vyspyrms ilyudz gostūs — sacāja Mōra, kod Sebastijans laidās iņ — pilyudz obus ai sīvu. Palyudz sirsneigi, pogostu samásš i atpierksi voi naudā atdūsi. Kai gribās. Voi ta nabyš jau jys cylvāks! — Sebastijans aizgōja. — A, ka tik jau — Mora dūmōja sevī. — Varātu i pi lauleibu golda pasādynōt, ka tik izpaleidz. — I prōtā jei jau iryndōja lauleibu golda gostu skaitā div jaunys personys.

— Esi tik lobs, krystāv, atgōju vāļ ŗaiz tevá lyugtīs, naatteiç! — lyudzās Sebastijans krystāvu Jākubu. — I naatsasoki aizit gostūs iz kōzom! Obi ai krystamōti, lyudzu! Pogostu samásš i reitā pec kōzom atdūšu naudā voi atpierkšu dieļus i atvesšu. Kai gribeisi.

— Paļdis par ilyugumu! — Jākubs atbildāja. — Ai daudz zyrgim bjš kōzys? — Sebastijans nūsorka. Kauns beja sacāt par taidu ubogu bjšonu, a vajdzāja runōt sirsneigi.

— Nu mýsu gola tik div zyrgi — atbildāja Sebastijans nūtveikdams. Jys manāja, ka krystāva Jākuba seja sōji sazaškībá. „Nu taida ubogu gūda cer vāļ iz pogostu?” Jākubam izskrāja caur golvu i par jō seji pōrzalaidá ryugts smīns. Sebastijans pasteidzá pībiļst: — A nu tō gola bjš ai kaidim septeinim, paņ varbýt ai ostoinim zyrgim. — I gribāja vāļ pascāt, ka par pogostu ir cereibys, ka tys tikš samasts bogoti, jo zynoms, ka nōkušōs sīvys vysī rodi tureigi, bet aizakaunāja par šaidu nūžālojamū cereibu i naizteicá. Tivleņ Jākuba seja atplauka. Sebastijans rādzāja, ka lads sōc kuš. — Tai, tai — Jākubs nazkū sevī pōrlykdams runōja. — Tai, tai... A dieli tagad nav dōrgi iz tierga. Naz, kū tá jau ai tevi i darāt, krysdāl?... Ka mās pošī vysā dreizumā dūmojom, kab salikt greidu jaunijā golā... Ībrauc dāly nu piļsatys, ilyugtu kaidu gostu braukdami, a nav kur ivāst.

— Lyudzu naatteic, krystāv!.... Pogostu samásš, iz reita atmessu naudu. Voi...

— To jau lobōk braukņ iz piļsātu izražiz i prišk sevá ģpierķņ, nakai vālok atpierķņ — Jākubs pōrtraucá.

— Nu da, krystāv, ka bejusá nauda! As ar tū zynu — i Sebastijans nūlámá izstōstāņ, cik ir pyuļu nūlicš, lai izmġģņ latu, kai jys mādzá izateiķņ. — As, krystāv, naasmu nu slynkim, tu patš zyni — ģsōcá jys — i lyku vysus spākus. Molku izvodōju, iz tiergu leidz pādejai pagalái. Palyka tik plyki pakši. Vysus akmiņus teirumā izlaužu i izvežu. A kū nu tō varēja ģjimģņ. Molkys vazums div, trejs lati, akmiņu — lats, pušūtra lata. Kotru reitu cieļūs pyrms saulis: itaidu pasauli da Riezeknis, cikom nūkusteisi ai vazumu. I cik tūs navajdzāja izvilķņ, lai paturāņ sauvġ četrdesmit latus!... Tik pierstūs, vo, vyss jālus apdauzieju akmiņus grūzeidams. — I Sebastijans sabryukūši nūsvidá gaisā ai obom rūkom. Jākubs uzmaneigi pazavārá iz Sebastijana spieceigōm, sastrōdōtōm dalnom i tod iz pierstim. Divi piersti beja nūbinteiti ai vysaidu krōsu lupotom.

— I gradzyna bazneickungs navarās iz piersta izmauķņ — Jākubs ironiski ģmátá.

— Izspġš gon! Bintis nūraušu, tei moza lġta — iz Jākuba pġzeimi atsacēja Sebastijans. I turpynōja: — Maņ tagad greida golvonġs. Cyts vyss jau tai kai nūrikteits... Kai bġš, bġš... Aizvakar nūbrauču jaunivi appierķņ: kleita, veļums, gradzyni, boltōs záčis, tġ būrģņ nazkaidys... i tōs salyku trejsdesmit latu. Tagad, tici, krystāv, pi maná nav i lata. Lyudzu naatteiģ, krystāv. Pogostu samásš: samoksōšu voi atpierķšu dieļus. — Sebastijanam ģskrāja prōtā, ka ari nu Jozamu Pġtera aizjimti desmit latu, i ģtaiseitġs porōds par septeinim latim pi Šlemoviča, Riezeknġ, kur sajymts ari iz samatamō pogosta riekina: putrōmi, siļģis i jaunys aļumineja karūtis kōzom, a par šū jys ai nūlyuku napġimināja.

Kōzys beja golā. Tivleņ pec lauleibu golda, kas beja dūmōts řaizi ari kai vakarinis, tyka nūsādġynōta pi golda ūtra aizgaldš ai ūtrōs

šķirys gostim. Kod šam goldam parádzātōs blūdys beja cauri, nūturāja i pogostu. „Pi vīnys atsajimšonys,” kai saimineica sacāja, kod svōts aicynōja kōzu draudzi sástīs aiz golda iz pogosta samesšonu, vaiņuka nūjimšonu i nūmičōšonu jaunivái. Pec tam kōzu golds, kas beja salykts nu blokus sastateitim divim goldim, tyka izjaukts. Atnastīs nu kaiminim ūtrīs golds Jāku Ļosái ai Kazis maitinis pīpaleidzeibu tivleņ tyka aiznasts atpakaļ iz kaiminim, garīs beņčš iznasts siņčōs i sovs golds irauts otkon sovā parostijā vītā, tys ir, koktā, kur iz sīnys zalá papeira apleimātūs ramūs ai dzaltonim puškim pa styurim, aizkvāpušūs grīstūs atsaspīduši stōvāja četri obrozi.

Mōra reikōjās energiski i nūteikti. Gosti saprota, ka kōzys ir cauri i vajaga iz mōji. Saprūtams, Mōra, ari nivīns cyts taidūs gadiejumūs, naiš saceitu, ka apāsts ir vyss, i tagad taisitās, ka pazusť, a par tū runōja goldu i beņču manevri. Puncuļu apkōrtnis kōzu gosti parosti šū māmū volūdu labi saprota.

— Nu, iz zača tá kōzys! — Jākubs sacāja iz sovu sīvu Zosi, kod jī atstōja kōzu ustobu, pasaciejuši paļdis Mōrai par mīlastu, Sebastijanam i jaunijai saimineicai nūvieliejuši bogotu dzeivi. — Sūmozgys, na ols! — dūsmōjās Jākubs, navarādams izrimť pec taidom kozom, i jys lyka Zosái iť vīnai iz mōji, a šam vajagūt aizīt tá, iz Bryuverim, dareišona.

— Dūšeiga vadakla Mōrai, tik pa Sebastijanam pavaca sīva... Dīsvoi teišam jōs rodi tik tureigi?... Itkai taidi naizalyktu — dūmōja sevī vīna poša īdama Zosá. Lobōs rūkys lūceitovā jai karināja tukšs kurveitš, kurā jī beja atnasuši kōzu dōvynu: div krītnus boltmaizis klaipus ai mogonom captus i samagonkys buteli, aizkrōsōtu ai kiršu ekstraktu. Jai izražis kliva ļūti žāl, ka Sebastijana sīvys rodi tik tōli dzeivōja nu Puncuļu cīma i ka jai nabeja zynomi tūs apstōkli.

Jākubs dagunu nūkōrš vylkōs vokora mikrieslī iz Bryuveru pusi. Jys beja ļūti naapmīrynōts ai taidom kōzom i beja tik sōja sajiuta! — I vāļ beja vārtš pierkť kiršu ekstrakta buteleiti par divdesmit

santimim i krōsōt samogonku, lai tei naūstu i pīklōjeigōk izaskateitu!? — pōrmátá sáv Jākubs pīlaistū muļkeibu. Tápaṭ natōli rādžāja Bryuveru mōji ai spūdri apgaismōtim lūgim. Tys pacālā Jākubam dūšu. Sakarā ai kōzom, tī ari beja ols dareits. Jākubs gōja, lai tá atvāsynōt slōpstūšū dvāseli, iz kū ari beja lyugts vāļ pyrms Sebastijana īlyuguma.

Pracātī kōzu gosti jau beja aizbraukuši iz mōjom. Naprecātī šibera sūlim pi garmaņkys skaņom vāļ grizá vaļceri pogolmā, kur beja sazasiejusá vysys apkōrtnis cīmu jaunōtná, lai nūgrīzť Sebastijana kōzys i nūslāgť jō — puīša gaitys.

Pa vacom, sazaškūbiejušom traṗom Sebastijans izkōpá augši iz ustobys grīstim. Tá iz rudzu cysu izkaiseitim kiulim, jaunivái beja pōrklōts tik nu pyura lādis izjimtīs jauns, vāļ nikod nalītōts, bolts lynu pologs. Valejim motim, skaisti izbyrušīm ap pīri i vaigim, plōnā gaišu rūžu apgierbā, izalaidusá vysā augumā, elpu aizardama, tá jau gulāja pyrmōs naktš gultā jaunivá. Maigi pīzaskarūt, jai blokus uzmaneigi nūzalaidá Sebastijans.

Ka kōzys izadavušys tai, kai jys dūmōja, Sebastijans bȳtu šūnakt, varbȳt, vīns nu laimeigōkijīm jaunlaulōtijīm. A tai. . . Jam grauzá sirdi taidš kai zīṗu akmiņš. — šaidys kōzys!!... I tōš beja jō kōzys. Jō... na kō sveša, cyta kōzys.

Pi bazneicys, kod kōzys beja sasādušys zyrgūs, jys paṭ dziedāja, voi jam apzaklausāja ? . . . Nā, likās, skaidri dziedāja kaidu nycynojūšu bolsu pyulī: „Kū ta tá šudiņ? Nazkaidus ubogus salaulōja! Nu kureinis jī?” Jaunivá pi šam, likās, saploka i atsarōvā nūst, iz rotu molu. Jys patš, simuleidams nikō nadzierdeišonu, šveikstynōja gaisu ai peicku gar ausim zirdzenám, kurs čōpōja mozim, lānim sūleišim. I mīsteni pōrbraucūt, kooperativa būdis kaļnenī zyrdzāns tikkū, tikkū izrōpōja. Ta i vysī pōreji kōzu zyrgi taidi viņ beja kai ūdu apgrauzti. Par kū i nu molys skrāja zūbgaleibys. Saprūtams, zūbōja puikys. Iz jīm varāja nagrīzť viereibu. A kai varāja bȳt... Tai nūtikt, ka jō, jō poša kōzys sagōdōtu

seansu puikim!!... I pōrejīs ? Pōrejīs vyss tod jau gōja kai pa myglu: mīlasts, pogosts, gosti atsavadeišona, Labi, ka vāļ kaut greida ustobai beja īlykta. A... Kai niu atdūsi dieļus Jākubam?... Nu kō izmoksōsi porōdus. Carātīs pogosts! Nūžalojamō cereiba. Tys beja samasts tik nu santimu gobolym. I pec tradicejis jys pīdarāja jaunivái, kū ceļūtīs nu golda jaunivis krystamōtá jai ari padává, lakatená styurī aizsītu.

Sebastijans gulāja valejōm acim, i vardamīs frontona mozō lūdzená kvadratā. Jam gribājās pa gultu dauzātīs, grūzātīs nu vīna sōna iz ūtru, voi vyslobōk cāltīs i staigōt, lai sovu nabadzeibys apkaunōtū stōvūkli. A šūnakt, tagad jys tō nadreikstāja: — kū padūmōš jaunivá?

I jaunivá nabeja aizmygusá. Pīvārtom acim jei klausājās garmaņkys melodejī, kas tikkū beja satverama cauri pogolmā dejojūšūs čalai. Jei dūmōs pyulājās atmināņ vōrds pec vōrda vysu bazneickunga uzrunu i pamōceibu jīm. Kū bazneickungs tīm obim ai Sebastijanu beja saciejš pec pōtoru i ticeibys gobolu atpraseišonys, kod jī beja aizgōjuši pi grāku syudzeišanys. Kaut pamōceibys runys dūmu jei labi uztvārá i īsyucá sevī, i tei piļneigi vysa, vīnā gobolā, beja tī sirdī, tūmār atkārtōt ai tīmpaņ vōrdim, kū jei ļūti, ļūti gribāja, kai runōja bazneickungs, jei tikai navarāja. — Preceibu īstōdiejums, „preceibu?” nā, likās, šaida vōrda bazneickungs nascāja — dūmōja jei pōrtraukdama sevi. — „Kōzu?” nā, ari nā. Lai — nu jei izamekļiejusá pec vōrda, kurs jai lykōs stōvāja mālis golā, tik tō navarāja pascāņ gluži tai, kai dzierdiejusá, turpynōja dūmōt. — Preceibu īstōdiejums nu myužu myužim pastateits nu Poša Dīva. I sazapreciejuši, kaut ir divi, bet jī kai vīna mīsa. I kaut div dvāselis, bet ir kai vīna dvāselá — atkōrtōja jei bazneickunga vōrdus. Tī tūmār beja atseviški vōrdi, jōs pošys salykti kūpā, teikumā, kas spieceigōk beja vālušīs jōs sirdi i apānōjuši tūs seikōkūs vōrdenus, kuri beja golvonī, ka bazneickunga runa iznōcá sakareīga, skaista i sugestējūša. — A kai ai pogosta naudu: atdūt tū

Sebastijanam voi paturāt sáv? — Jai izadyurá prõtā vaicōjums, kod beja nūbeigusá dūmōs atkōrtōt pamōceibu i atmināja lokota styureitī īsītū pogosta naudu, kū tai krystamōtā īmīdzá sauvī, pīzaceļūt nu aizgolda, i kū jei pec tam nūlyka sova pyura lādis koktā zam deča ai sorkonijom streīpom. Sebastijans, saprūtams, bej svešs cylvāks. Jī auga divdesmit kilometri vīns nu ūtra. Nabeja tykušīs vairōk par septeinom ņaizjom. A niu... gulāja blokus vīns ūtram vīni pošī timsijā augšustobys telpā.

Ari iz dejom sanōkušō jaunōtnā izkleida. Garmaņkys aizsmokušōs skanis aivīnu atsatōlynōja. Beja sadzierdami tik spieceigōkī atseviški čierkstūšī rōvīni. Plōnō Latgolys pavasara naktš vīgli ītyna apkōrtņi. Iz ustobys augšys pi nalelā frontona lūdzenā klusi lidināja vairōki naktš puču taurineišī.

Sebastijans vāļ aivīnu nanūlaidá ocu nu lūdzenā blovō kvadrata, kur dejōja tauryni. I jys naspāja saprast nūtykušū. Jam lykōs, ka tōs nabeja jō kōzys, a kaida cyta. Sveša. Ir, saprūtams, taidi, kurim nūteik kaidys ubogu kōzys ai četrim zyrgim. A jys tok nav nu taidim! I jam gribājās ticāt, ka ai jū nikod nanūtīkš nīkas, kas jū nūstateitu pādejā, nūžālojamūs ryndā. Tik sirdi kryutīs mīdzá vairōk i vairōk i jam lykōs, ka ai garmaņkys čierkstūšūs skaņu atsatōlynōšonu vyss tys, kas nazkod beja jam pasaulī, atsatōlynoj. Aizīt. I nikod vairōk naatnōkš.

— Ek, kaidis tī aizgōja bezbādu, jautreibys i dažaideibu pynēs pasaulš! Smīdamīs i dzīdōdami vysī! Jī sanōkš otkon taidi pač, kur bīš kōzys. Ek, jauneiba, cik tei skaista i myužeiga!

— Tik tod, kod iz mōjom aizejūšōs jaunōtnis dzīsmis i garmaņkys skanis galeīgi apklusā, Sebastijans saprota, ka tōs beja jō — Sebastijana preceibys. Jo nabeja vairōk tūs — raibūs sapņu pasaulā storpā...

Deļ jō — Sebastijana i šam pasaulām beja pīgōjš gols. — Da, Sebastijan, nīkō nav pasaulī, kam nabūtu sōkuma i gola! — Vālōk ai ironeji jys atkōrtōja patš sáv.